

2009

2009

VUOSIKERTOMUS

■ Yhtiökokous

Lännen Tehtaat Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään tiistaina 30.3.2010 klo 14.00 Lännen Tehtaat Oyj:n henkilöstöravintola Myllynkivessä Säkylässä.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka 18.3.2010 on merkitty osakkeenomistajaksi Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoittauduttava yhtiölle viimeistään perjantaina 26.3.2010 klo 16.00 mennessä joko kirjallisesti osoitteeseen Lännen Tehtaat Oyj, PL 100, 27801 Säkylä, faksilla numeroon 010 402 4022, puhelimitse numeroon 010 402 4002/Arja Antikainen tai sähköpostilla osoitteeseen arja.antikainen@lannen.fi. Hallintarekisteröidyn osakkeenomistajan tulee ilmoittautua yhtiön tilapäiseen osakasluetteloon viimeistään 25.3.2010 klo 10.00 mennessä.

■ Osingonmaksu

Hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2009 maksetaan osinkoa 0,76 euroa osakkeelta. Osinko maksetaan osakkaalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä 6.4.2010 on merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinko maksetaan 13.4.2010.

■ Taloudellinen tiedottaminen vuonna 2010

Lännen Tehtaat Oyj julkaisee vuonna 2010 seuraavat taloudelliset katsaukset:

Tilinpäätöstiedote 2009	17.2.2010
Vuosikertomus 2009	9.3.2010
Osavuositarkastus 1.1.-31.3.	6.5.2010
Osavuositarkastus 1.1.-30.6.	12.8.2010
Osavuositarkastus 1.1.-30.9.	3.11.2010

Kaikki taloudelliset katsaukset julkaistaan suomeksi ja englanninkielisinä käännöksinä. Painettu vuosikertomus postitetaan kaikille vähintään 100 osaketta omistaville osakkaalle. Vuosikertomus on luettavissa yhtiön internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/sijoittajatieto. Osavuositarkastukset julkaistaan pörssitiedotteina ja yhtiön internet-sivuilla www.lannen.fi. Taloudellisia tiedotteita voi tilata osoitteesta Lännen Tehtaat Oyj, PL 100, 27801 Säkylä, puhelin 010 402 00, faksi 010 402 4022 tai sähköpostiosoitteesta arja.antikainen@lannen.fi. Yhtiön kotisivujen kautta voi ilmoittautua postituslistalle.

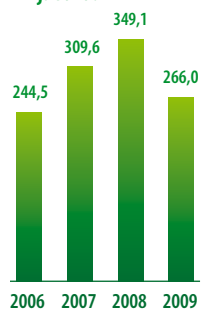
■ Muutokset henkilötiedoissa

Osakkeenomistajia pyydetään ilmoittamaan henkilötiedoissa tapahtuneet muutokset siihen pankkiin, jossa osakkeenomistajalla on arvo-osuustili.

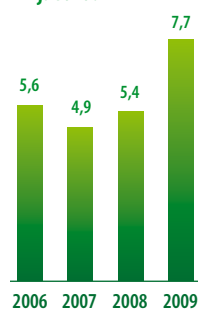
0,76
Osinkoehdotus / osake

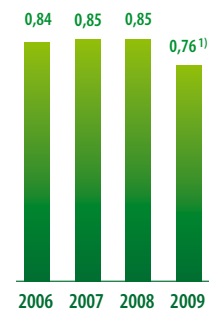
Liikevaihto,
jatkuvat toiminnot,
milj. euroa

Liiketulos ilman kertaeriä,
jatkuvat toiminnot,
milj. euroa

Osinko/osake,
euroa

1) Hallituksen ehdotus

Konsernin avainluvut

Jatkuvat toiminnot		2009	2008	2007
Liikevaihto	milj. euroa	266,0	349,1	309,6
Liiketulos ilman kertaeriä	milj. euroa	7,7	5,4	4,9
Tulos ennen veroja	milj. euroa	7,3	10,7	4,6
Tulos jatkuvista toiminnoista	milj. euroa	5,8	10,0	4,2
Investoinnit	milj. euroa	2,7	8,1	6,9
Henkilöstö, keskimäärin		657	755	705
Jatkuvat ja lopetetut toiminnot		2009	2008	2007
Tilikauden tulos	milj. euroa	5,8	17,1	13,4
Sijoitetun pääoman tuotto	%	5,5	13,8	10,0
Oman pääoman tuotto	%	4,3	12,9	10,8
Omavaraisuusaste	%	78,0	70,5	62,1
Nettovelkaantumisaste	%	-15,8	1,1	16,0
Oma pääoma/osake	euroa	22,19	21,83	20,36
Tulos/osake	euroa	0,94	2,73	2,13
Osinko/osake	euroa	¹⁾ 0,76	0,85	0,85

1) Hallituksen ehdotus

Tietoja osakkeenomistajille.....	1
Konsernin avainluvut.....	2
Lännen Tehtaat lyhyesti.....	4
Missio, visio, tavoitteet ja arvot.....	5
Toimitusjohtajan katsaus.....	6
Henkilöstö.....	8
Laatu.....	12
Ympäristö.....	14

s. 17

Liiketoimintakatsaukset

Avainluvut liiketoiminnoittain.....	17
Apetit tuotemerkki.....	18
Pakasteliiketoiminta.....	20
Kalaliiketoiminta.....	22
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta.....	28

Hallituksen toimintakertomus.....	32
Konsernitilinpäätös liitetietoineen.....	40
Emoyhtiön tilinpäätös liitetietoineen.....	69
Hallituksen voitonjakoehdotus.....	79

s. 32

Hallituksen toimintakertomus

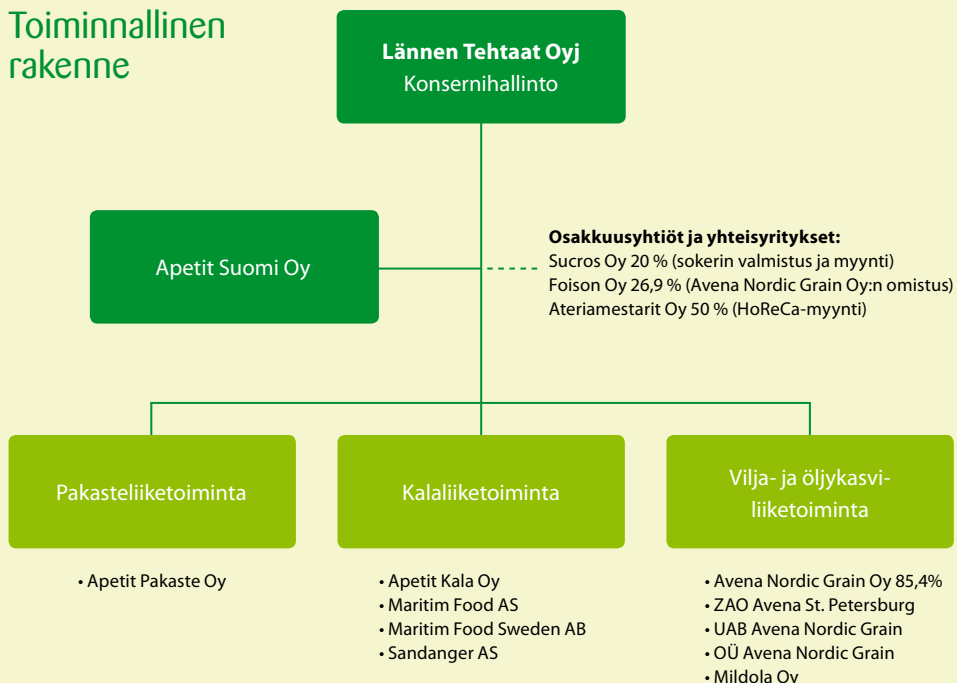
Tilintarkastuskertomus.....	80
Hallintoneuvoston lausunto.....	81
Osakkeet, osakepääoma, osakkeenomistajat ja osinkopolitiikka.....	82
Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.....	84
Palkitseminen, sisäpiiri.....	89
Kooste vuoden 2009 pörssitiedotteista.....	90
Hallintoneuvosto.....	91
Tilintarkastajat.....	91
Hallitus.....	92
Toimitusjohtaja ja johtajisto.....	93
Yhteystiedot.....	94

Lännen Tehtaat Oyj on elintarviketeollisuusyhtiö, jonka osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä. Konsernin liiketoiminta-alueita ovat pakasteliiketoiminta, kalaliiketoiminta, vilja- ja öljykasviliiketoiminta sekä muut toiminnot.

Apetit Pakaste Oy kehittää, valmistaa ja myy Suomessa pakasteita. Apetit Kala Oy kehittää, valmistaa ja myy Suomessa kalajalosteita sekä myy kalajalosteita ja muita tuoretuotteita Kalatori-palvelumyyntipisteissä. Maritim Food AS tytäryhtiöineen kehittää, valmistaa ja myy äyriäis- ja kalatuotteita Norjassa ja Ruotsissa. Avena Nordic Grain toimii kotimaisessa ja kansainvälisessä vilja-, öljykasvi-, palkokasvi- ja rehuraaka-ainekaupassa sekä markkinoi, myy ja toimittaa asiakkaille Mildolan kasviöljyjä ja valkuaispuristeita. Emoyhtiö Lännen Tehtaat Oyj vastaa konsernihallinnosta, konsernirakenteen kehittamisestä sekä osake- ja kiinteistöomistusten hallinnoinnista. Apetit Suomi Oy vastaa Apetit tuotteiden markkinoinnista. Lisäksi Apetit Suomi tuottaa henkilöstö- ja tietohallinnon palveluja sekä ympäristö- ja taloushallinnon palveluja Lännen Tehtaat -konsernin yhtiöille.

Lännen Tehtaat toimii pohjoisen Itämeren alueella.

Toiminnallinen rakenne

Missio

Tarjoamme kuluttajille terveellisiä ja maistuvia paikallisiin raaka-aineisiin perustuvia ruokaratkaisuja. Tuotamme omistajillemme lisäarvoa pitkäjänteisesti.

Visio

Lännen Tehtaat on yksi johtavista suomalaisista elintarvikeyhtiöistä pohjoisen Itämeren alueella.

Tavoitteet

- konsernin liiketoiminnan määrätietoinen ja kannattava kasvattaminen
- liikevoitto vähintään 5 % liikevaihdosta
- omavaraisuusaste vähintään 40 %
- oman pääoman tuotto (ROE) vähintään 12 %

Arvot

■ Asiakaskeskeisyys

Tunnistamme kuluttajien ja asiakkaiden tarpeet. Yhteistyömme ansiosta asiakkaamme menestyvät yhdessä kanssamme.

■ Uudistuminen

Etsimme uusia ratkaisuja ja olemme päättäväisiä ja nopeita muutosten toteuttajia. Uudistamalla kehitämme toimintaamme ja parannamme tuloksiamme. Varmistamme osaamisen jatkuvan kehittymisen luomalla oppimiseen kannustavan ilmapiirin ja oppimismahdollisuudet. Innostamme toisiamme kehittymään ihmisinä ja työssämme.

Uudistamme tuotteitamme ja palveluitamme ennakoivasti vastaamaan kuluttajien ja asiakkaiden muuttuvia tarpeita. Olemme aktiivinen toimintaympäristön uudistaja.

■ Vastuullisuus

Toimimme vastuullisesti läpi koko toimintoketjun ja huomioimme kuluttajien, asiakkaiden, henkilöstön, omistajien, yhteiskunnan sekä ympäristön tarpeet ja odotukset.

Kannamme henkilökohtaisen vastuun työyhteisössämme.

Meidän vastuullamme on vahvistaa kannattavuutta ja tuottaa hyvää tuottoa yhtiöömme sijoitetulle pääomalle pitkäjänteisesti.

Lännen Tehtaat -konsernin liiketoiminnan kannattavuus kehittyi myönteisesti vuonna 2009 ja kertaeristä puhdistettu liike-tulos nousi 2,9 %:iin liikevaihdosta (2008: 1,6 %). Suunta oli oikea ja kehitys olosuhteisiin nähden tyydyttävää, vaikka pitkän aikavälin kannattavuustavoitteen saavuttaminen on vielä edessäpäin.

Erityisen ilahduttavaa oli kalaliiketoiminnan kannattavuuden kääntyminen positiiviseksi vuoden viimeisellä neljänneksellä sekä vilja- ja öljykasviliiketoiminnan kannattavuuden selvä vahvistuminen ja hyvä taso. Myös pakasteliiketoiminnassa tehdyt kehittämistoimenpiteet paransivat segmentin tuloksentekeyttä. Suorituskyky parani näin ollen vuoden aikana kaikissa liiketoiminnoissamme. Tilikauden tulos jäi kuitenkin vertailuvuotta pienemmäksi johtuen vertailuvuoteen kohdistuneista merkittävistä positiivisista kertaeristä.

Kulunut vuosi oli liiketoimintaympäristön kannalta haasteellinen. Edellisen vuoden lopulla jyrkennyt talouden alamäki jatkui käytännössä koko vuoden. Kuluttajien pessimismi kasvoi työttömyyden ja lomautusten lisääntyessä voimakkaasti. Elintarvikkeiden kulutuskysyntä ohjautui halvempiin ja matalamman jalostusasteen tuotteisiin, mikä heikensi elintarviketeollisuuden tuottoja ja ansaintakykyä.

Kannattavuuden kannalta positiivinen seikka liiketoimintaympäristössä olivat raaka-ainehinnat, jotka vuoden kuluessa tasaantuivat ja joiltakin osin alenivatkin saavuttamastaan huipputasosta. Kun elintarviketoimiala oli saanut toteutettua kustannusnousua lieventäviä myyntihintojen korotuksia, tuki raaka-ainehintojen kehitys toimialan marginaaleja vuoden aikana. Lisäksi useimmat elintarviketoimialan yritykset keskittyivät kustannustehokkuuden parantamiseen ja kassavirtojen vahvistamiseen, minkä johdosta toimialalla todennäköisesti vältyttiin jyrkältä kannattavuuden alenemiselta.

Saimme todistaa vuoden aikana useita elintarvikkeisiin liittyviä kielteisiä julkisuuden uutisoitteja. Mm. tuotteista löytyneet lasinpalat ja muut epäpuhtaudet, tuotteiden tuoreuteen ja laatuun sekä tuotantoläimien kohteluun liittyvät epäilyt aiheuttivat kielteistä julkisuutta koko elintarvikeketjulle. Suomalaista elintarvikeketjun valvontaa voitaneen pitää kansainvälisessä vertailussa hyvin toimivana. Se ei kuitenkaan vesitä sitä tosiasiaa, että suomalaisen elintarvikeketjun pitää kantaa vastuunsa kaikissa ketjuun liittyvissä vastuullisuuskysymyksissä yhä paremmin. Lisäksi vastuullisuuteen liittyvää läpinäkyvyyttä pitää parantaa johdonmukaisesti ja päättäväisesti niin, että suomalaisen kuluttajan vahva luottamus kotimaisiin elintarvikkeisiin perustuu julkisesti saatavissa olevaan oikeelliseen informaatioon.

Vähittäiskaupassa myytävän ruuan arvonlisävero laski lokakuussa 17 %:sta 12 %:iin. Samalla maan hallitus päätti laskea vuoden 2010 heinäkuussa ravintolaruuan arvonlisäveron vähittäiskaupan elintarvikkeiden kanssa samalle tasolle ja samanaikaisesti nostaa kaikkia alv-kantoja yhdellä prosenttiyksiköllä. Päätöksentekoon liittyi paljon talouden taantumasta johtuvaa keskustelua julkishallinnon rahoituskysymyksistä ja lopputulosta voitaneen pitää jonkinlaisena kompromissina. Julkinen keskustelu suomalaisen ruuan hinnasta kävi verokysymystenkin ansiosta vuoden aikana vilkkaana. Verrattaessa arvonlisäverottomia ruuan hintoja eri EU-maissa tai suhteutettaessa ruokaan käytettävä rahamäärä kuluttajien käytettävissä oleviin tuloihin huomataan kuitenkin, että suomalainen ruoka on laatuunsa ja maantieteellisiin olosuhteisiin nähden hinnaltaan kilpailukykyistä.

Lännen Tehtaat jatkoi valitsemallaan strategisella tiellä ja kehitti edelleen liiketoimintojaan johdonmukaisesti. Pakasteliiketoiminnan rakenne oli koko vuoden uuden toimintamallin mukainen niin, että pakastetuotanto oli keskitetty Turun tuotannon siirron myötä Säkylän tuotantolaitokseen. Hilloliiketoiminta oli päättynyt edellisvuoden loppupuoliskolla liiketoiminnan myynnin seurauksena. Pudasjärven tuotantolaitoksen pakastepizzatuotanto jatkui ennallaan ja sujui hyvin. Pakasteliiketoiminnassa otettiin keväällä käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä ja käyttöönotto sujui häiriöttä. Pakasteliiketoiminnan suorituskyky parani suunnitellusti tehtyjen kehittämistoimenpiteiden tuloksena. Lisäksi pakastetuotteiden myynnin kasvu tuki segmentin tuloksentekeedellytyksiä.

Kotimaan kalaliiketoiminnan keväällä päivitetyn strategian toteuttaminen eteni suunnitellusti. Nykyisiä liiketoimintoja tervehdytettiin vahvistamalla asia-

“ Kasvua pyritään nopeuttamaan ulkoisen kasvun avulla pohjoisen Itämeren alueella.”

kasyhteistyötä ja -palvelua, investoimalla uusiin pakkausratkaisuihin ja tuottavuuden parantamiseen, uudistamalla logistiikkaratkaisut sekä keventämällä pääomarakennetta. Markkinaosuuden vahvistamiseen liittyvät hankkeet ovat käynnissä niin kuluttajapakatun, palvelumyynnistä myytävän kuin suurkeittiösektorinkin tuoreen kalan valikoimissa. Norjan ja Ruotsin kalaliiketoimintojen tervehdyttäminen 2008/2009 vuodenvaihteen raaka-ainehinta- ja valuuttakurssishokista sujui myös hyvin ja Maritim-konsernin tulos oli vuoden jälkipuoliskolla positiivinen.

Viljakauppa- ja kasviöljysegmentit yhdistettiin uudeksi Vilja- ja öljykasvissegmentiksi syyskuun alussa. Yhdistämisellä pyrittiin hyödykemarkkinaosaamisen ja öljynpuristusosaamisen parempaan hyödyntämiseen sekä kustannustehokkuuden parantamiseen. Yhdistäminen on edennyt suunnitellusti ja siihen liittyvät tavoitteet ollaan saavuttamassa. Vilja- ja öljykasvissegmentti onnistui palvelemaan asiakkaitaan haastavassa markkinatilanteessa entistä paremmin, mikä tuki segmentin tuloksentekeyttä.

Muut toiminnot -segmentti paransi kustannustehokkuuttaan läpi vuoden. Haastavassa talouden tilanteessa harjoitettu entistä tarkempi kustannusohjaus tuotti suunnitellun tuloksen. Myös tulokset osakkuusyhtiöistä olivat loppuvuonna ennakoitua paremmat.

Vuoden 2009 alussa, tilinpäätöksen 2008 yhteydessä arvioin, että alkanut ja syventyvä talouden taantuma ei todennäköisesti heikennä voimakkaasti Lännen Tehtaat Oyj:n tuloksentekeodellytyksiä vuoden 2009 aikana, vaan liiketoimintaportfoliomme sopii hyvin talouden muutoksiin. Lisäksi arvioin, että liiketoimintoissamme toteutetut ja toteutettavat kehittämistoimenpiteet parantavat suorituskykyämme. Näiden arvioiden voidaan nyt todeta osuneen kohtuullisen oikeaan.

Lännen Tehtaat pyrkii edelleen kasvattamaan liiketoimintaansa määrätietoisesti ja kunnianhimoisesti. Kannattava kasvu perustuu nykyisissä liiketoimintoissa toteutettavaan johdonmukaiseen kilpailukyvyyn ja valittujen kilpailuetujen rakentamiseen. Sen lisäksi kasvua pyritään nopeuttamaan ulkoisen kasvun avulla pohjoisen Itämeren alueella. Meillä on erinomaiset edellytykset yhtiömme kehittämiseen ja kasvattamiseen erittäin vahvan taseen ja rahoitusaseman ansiosta.

Toimintaympäristömme on tullut viime vuosina entistä arvaamattomampi ja siten haastavampi. Siksi yhtiömme arvot, asiakaskeksisyys, vastuullisuus ja uudistuminen ovat yhä tärkeämpiä johtamisen välineitä. Yhteistyössä asiakkaidemme kanssa, vastuumme kaikille sidosryhmillemme kantaen ja valppaasti uudistamisen kärjessä kulkien varmistamme menestyksemme myös alkaneena vuonna ja tulevaisuudessa.

Lämmin kiitokseni Teille kaikille, kuluttajille, asiakkaille, henkilöstölle, raaka-ainetoimittajille, omistajille ja muille yhteistyökumppaneille. Yhdessä kehityimme vuonna 2009 ja pyrimme yhä parempaan tulevaisuudessa.

Matti Karppinen

Lännen Tehtaiden henkilöstöstrategian keskeisiä lähtökohtia ovat osaamisen, johtamisen ja työhyvinvoinnin kehittäminen.

Lännen Tehtaat -konsernin palveluksessa oli vuoden 2009 päättyessä 848 (jatkuviissa toiminnoissa vuonna 2008: 913) henkilöä. Keskimäärin vuonna 2009 palveluksessa oli 657 (755) henkilöä. Henkilöstömäärä pieneni pääosin pakasteliiketoiminnassa ja kotimaan kalaliiketoiminnassa. Pakasteliiketoiminnassa henkilöstön määrän laskuun vaikuttivat syksyllä 2008 tapahtunut hilloliiketoiminnan myynti ja tuotannon päättyminen Turun tehtaalla vuoden 2008 lopulla. Kalaliiketoiminnassa henkilöstövähennykset liittyvät Kalatori-verkoston muutoksiin ja Kervan logistiikkatoimintojen ulkoistamiseen.

Palkkoja ja palkkioita maksettiin yhteensä 25,2 (28,5) miljoonaa euroa.

Lännen Tehtaiden uudistettuja arvoja koskevat keskustelut jatkuivat liiketoimintayksiköissä. Arvokeskustelujen tavoitteena on, että jokainen konsernin palveluksessa oleva tiedostaa arvojen merkityksen omassa työssään.

Yhtiön arvoista erityisesti asiakas-keskeisyys oli päättyneenkin vuoden aikana laajasti esillä kaikessa oman osaamisen kehittämiseen tähtäävässä toiminnassa. Se oli mukana oppisopimuskoulutuksessa, pääaiheena vuoden päällikköpäivillä ja keskeisellä sijalla liiketoimintojen sisäisissä koulutustapahtumissa.

Pakaste- ja kalaliiketoiminnassa sekä konsernin yhteisissä toiminnoissa työskentelevien esimiesten ja asiantuntijoiden yhteisillä päällikköpäivillä olivat aiheina asiakasosaaminen, kuluttajatuntemus ja uudistuminen. Aiheisiin haettiin käytännön sisältöä asiakkaiden ja oman henkilöstön esityksistä sekä ryhmätöistä. Kaksi kertaa vuodessa järjestettävien päällikköpäivien tavoitteena on kehittää johtamisvalmiuksia sekä tukea ja valmentaa esimiehiä ymmärtämään liiketoiminnan kokonaisuutta ja yhdessä tekemisen tärkeyttä.

Yrityksen johdolle on tarjottu vuoden 2009 aikana mahdollisuus kehittää johtamistaitojaan asiantuntijaluontosarjan avulla.

Uusi henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2009 alussa. Järjestelmällä hallitaan reaaliaikaisesti henkilöstöön ja työsuhteisiin liittyviä asioita. Henkilöstö voi itse ylläpitää järjestelmässä perustietonsa ajantasaisena, esimiehille se on johtamisen työväline. Konsernin esimiehille on järjestetty järjestelmän käyttökoulutusta joko henkilökohtaisena tai ryhmäkoulutuksena. Koulutuksella pyritään lisäämään esimiesten osaamista ja tehostamaan järjestelmän käyttöä.

848

Konsernin henkilöstön määrä vuoden lopussa

“**Toimimme vastuullisesti läpi koko toimintaketjun ja huomioimme kuluttajien, asiakkaiden, henkilöstön, omistajien, yhteiskunnan sekä ympäristön tarpeet ja odotukset. Kannamme henkilökohtaisen vastuamme työyhteisössämme.**”

Vuoden 2007 lopulla Lännen Tehtaiden Suomen liiketoimintayksiköissä tehdyn ilma-ppiiritutkimuksen tulosten perusteella laadittujen osastokohtaisten toimenpideohjelmien toteutus saatiin päätökseen vuoden 2009 aikana. Seuraava ilma-ppiiritutkimus toteutetaan vuoden 2010 alussa.

Konsernin eri yksiköiden luottamushenkilöiden ja yhtiön johdon yhteydenpito- ja tiedonvaihtofoorumi Henkilöstöfoorumi kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa.

Lännen Tehtaat -konsernin liiketoimintayksiköiden tasa-arvosuunnitelmat päivitettiin päättyneen vuoden aikana. Kukin liiketoimintayksikkö valitsi itselleen kehittämiskohteet ja seurantatavat yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Vuonna 2008 käynnistynyt Mentäiskö...-hanke vakiintui Avenan, Apetit Pakasteen, Apetit Kalan, Apetit Suomen ja Lännen Tehtaiden konserniyksiköissä. Lännen Tehtaat on osallistunut omalla panoksellaan koko henkilöstölle tarkoitettujen uusien vapaa-ajan harrastusmahdol-

lisuuskien tukemiseen. Vuoden aikana on järjestetty mm. teatterimatkoja, käyty konserteissa, jääkiekko- ja jalkapallo-otteluissa ja osallistuttu massaliikuntatapahtumiin. Vapaa-ajantoiminta on lisäksi sisältänyt erilaisia tuettuja kuntoilumuotoja.

■ Pakasteliiketoiminta

Pakasteliiketoiminnan palveluksessa oli keskimäärin 205 (237) henkilöä.

Apetit Pakasteella Säkylässä käynnistyi lokakuussa tuotannon lähiesimiehille ja asiantuntijoille räätälöity vuoden kestävä oppisopimuskoulutus. Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa esimiehen johtajuutta ja osaamista muuttuvassa työelämässä. Osallistujat perehtyvät mm. esimiestyön menetelmiin, työsuhdejuriikkaan, itsensä johtamiseen sekä työturvallisuuteen, työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen. Koulutuksen aikana jokaiselle osallistujalle tehdään 360-arviointi, jonka perusteella osallistujalle laaditaan henkilökohtainen kehittämissuunnitelma.

Tuotannon koneenkäyttäjille käynnistyi kaksivuotinen elintarviketeollisuuden ammattitutkintoon tähtäävä oppisopimuskoulutus, jolla pyritään lisäämään ja laajentamaan osaamista osallistujien keskeisillä ammattialueilla. Koulutuksen tavoitteena on myös siirtää hiljaista tieto-

taitoa useammalle henkilölle. Koulutukseen osallistuu 16 henkilöä, joista kolme on vasta tehtävään palkattua.

Pakasteliiketoiminnassa otettiin vuoden aikana käyttöön kaksi uutta tietojärjestelmää: toiminnanohjausjärjestelmä ja viljelytietojärjestelmä. Molemmat järjestelmät tehostavat ajantasaisen tiedon käytettävyyttä ja mahdollistavat nopean reagoinnin muuttuneisiin tilanteisiin. Henkilöstölle ja viljelijöille järjestettiin koulutusta järjestelmien käyttöön ja hyödyntämiseen.

Työhyvinvoinnin kehittämiseksi tiivistettiin varhaisen puuttumisen yhteistyötä työterveyshuollon ja Apetit Pakaste Oy:n välillä. Tavoitteena on ehkäistä työperäisten sairauksien syntyä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja edistää työntekijöiden työssä jaksamista ja hyvinvointia. Pakasteliiketoiminnassa työskentelevän henkilön sairauslomien määrän ylittäessä sovitun raja-arvon työterveyshoitaja kutsuu yhteistyössä lähiesimiehen kanssa henkilön keskustelemaan työterveyshoitajan tai työterveyshoitajan ja esimiehen kanssa. Keskustelulla pyritään ensisijaisesti ennakoidaan henkilön työkyvyn heikkene- misen uhkaa ja korjaamaan mahdollisesti jo heikentynyttä työkykyä.

Pudasjärven pizzatehdas voitti vuosina 2005-2007 järjestetyn elintarviketalon valtakunnallisen työturvallisuuskilpailun pääpalkinnon. Toukokuussa 2009 tehdas palkittiin kilpailun seurantavuoden parhaana

leipomoteollisuuden yrityksenä. Kolmevuotisen kilpailun aikana tehtaallaan oma työturvallisuustaso parani merkittävästi ja menestys innosti muitakin yksiköitä työturvallisuusasioiden kehittämiseen.

Kalaliiketoiminta

Kalaliiketoiminnan palveluksessa oli keskimäärin 379 (441) henkilöä.

Apetit Kala

Henkilöstön kehittämisessä keskeinen teema oli asiakaskeksisyys. Käytännössä asiakaskeksisyys on näkynyt mm. yhteistyön tiivistymisenä kaupan ja yksittäisten kauppiaiden kanssa.

Kuopion tuotantolaitoksella käytiin tammikuussa tuotannon ja kustannusten sopeuttamiseksi YT-neuvottelut, joiden seurauksena osa henkilöstöstä oli lomautettuna viikosta kahteen viikkoon vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Toimintojen tehostamiseksi Apetit Kala Oy ja logistiikkayhtiö SwanLine Oy sopivat liikkeenluovutuksesta, jolla Keravan logistiikkakeskuksen keräily- ja lähettämötoiminnot siirtyivät SwanLinelle. Liikkeenluovutuksen myötä Keravalla työskennelleet 21 henkilöä siirtyivät uuden työnantajan palvelukseen heinäkuun puolivälissä. Syksyllä kehitettiin kalajalostetuotannossa organisaatorakennetta ja samalla uudistettiin tuotannon vastuualueita.

Kalatori-palvelumyyntipisteissä keskityttiin johtamisen uudistamiseen ja parhaiden käytäntöjen monistamiseen toimipisteiden välillä työssäoppimisen avulla. Ruuhkahuippujen tasoittamiseksi ja äkillisten sijaistarpeiden hoitamiseksi Kalatoreilla otettiin käyttöön alueelliset henkilöstöpankit. Pääkaupunkiseudun lisäksi Kalatorien omat henkilöstöpankit toimivat Tampereen, Jyväskylän, Turun ja Oulun alueilla.

Maritim Food -konserni

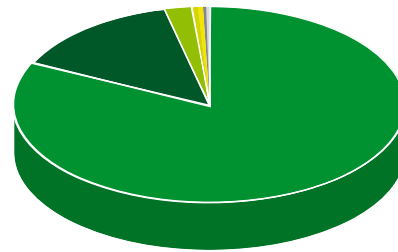
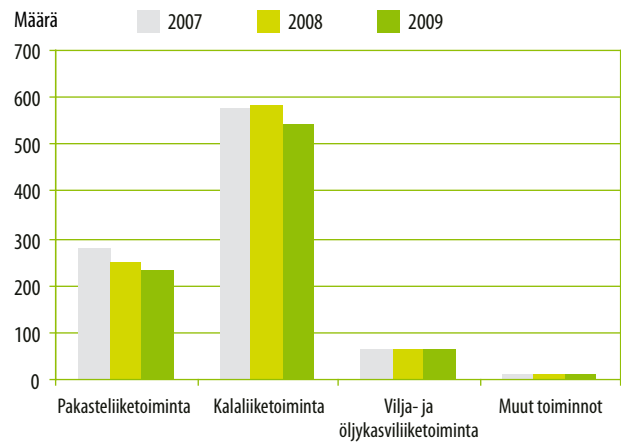
Maritim Food AS hankki kesäkuussa omistukseensa loput 49 % Sandanger AS:n osakkeista. Toteutettu omistusjärjestely mahdollistaa tehokamman synergioiden hyödyntämisen ja liiketoiminnan kehittämisen Maritim Food -konsernissa. Sandanger AS:n uudeksi toimitusjohtajaksi nimitettiin heinäkuun alussa Jan Brevik. Hän toimii myös Maritim Food AS:n ja Maritim Food Sweden AB:n toimitusjohtajana. Myös taloushallinnon ja tuotannon vastuita siirtyi Sandangerista Maritim Food AS:ään loppuvuoden aikana.

Henkilökunnan määrä konsernin yhtiöissä on vähentynyt eläköitymistien vuoksi. Myös sijaisten määrää on pienennetty. Keväällä Maritim Foodin työntekijät pitivät vapaaehtoisesti yhden lomapäivän viikossa tuotannon ja kysynnän tasapainon saavuttamiseksi.

Henkilöstön osaamisen kehittämisessä Maritim Food -konsernin yhtiöissä keskityttiin monityötaitoisuuden ja ammattipätevyyden lisäämiseen koulutuksella ja työkierrolla. Useampiin työtehtäviin koulutettuneille työntekijöille maksetaan monityötaitoisuuslisää.

Kaikissa Maritim Food -konsernin yhtiöissä on työskennelty aktiivisesti ja menestyksekkäästi lyhyt- ja pitkäaikaisten sairauslomien vähentämiseksi. Maritim Food AS:ssa toimia ohjaa työryhmä, jossa ovat edustettuna kaikki ammattiryhmät. Työturvallisuusryhmä antaa lausuntoja mm. kone- ja laitehankinnoissa.

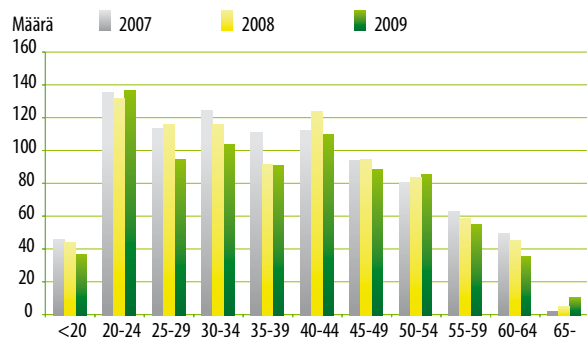
Konsernin henkilöstö segmenteittäin 31.12.2007 - 31.12.2009

Konsernin henkilöstö maittain 31.12.2009

Suomi	696
Norja	120
Ruotsi	21
Venäjä	3
Liettua	4
Kazakstan	2
Viro	2
Yhteensä	848

Konsernin henkilöstön ikäjakauma 31.12.2007 - 31.12.2009

■ Vilja- ja öljykasviliiketoiminta

Vilja- ja öljykasviliiketoiminnan palveluksessa oli keskimäärin 62 (65) henkilöä.

Avena Nordic Grain osti elokuussa Lännen Tehtaat -konsernin sisäisellä osakekaupalla kasviöljy-yhtiö Mildola Oy:n osakekannan. Järjestelyn tavoitteena oli yhdistää Avena Nordic Grainin hyödyke-markkinaosaaminen ja Mildolan öljynpuristusosaaminen sekä saavuttaa toimintojen yhdistämisellä synergiaetuja.

Omistusjärjestelyn ensimmäisessä vaiheessa syyskuun alussa Mildolan talous-, osto-, myynti- ja logistiikkatoiminnot siirtyivät Avena Nordic Grainin hoidettaviksi. Muutoksen yhteydessä toiminnot organisoitiin uudelleen. Useiden työtehtävien muuttuessa ja uudistuessa vilja- ja öljykasviliiketoiminnasta väheni viisi työpaikkaa. Syksyn aikana henkilöstöä on koulutettu ja opastettu uusiin työtehtäviin. Vuoden lopussa toteutetulla järjestelyn toisella vaiheella ei ollut henkilöstövaikutuksia.

Vuoden 2009 keväällä Avenassa otettiin käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä. Henkilöstö perehdytettiin käyttämään järjestelmää. Syksyn aikana järjestelmään tehtiin tarvittavat muutokset viljakauppa- ja öljykasviliiketoimintojen yhdistämiseksi tietojärjestelmätasolla. Henkilöstö osallistui muutosprojektin kaikkiin vaiheisiin ja perehtyi samalla yhteisen järjestelmän toiminnallisuuksiin. Syksyn aikana henkilöstöä on perehdytetty monin tavoin uuden liiketoimintakokonaisuuden eri osa-alueisiin.

Viljakauppaliiketoiminnassa tehtiin kevään aikana vuotuinen työyhteisön voimavarakartoitus ja sen tulokset analysoitiin henkilöstön yhteisissä palavereissa. Asiakastyön kehittämiseen liittyvä moduulipohjainen koulutuskokonaisuus henkilöstölle jatkui. Henkilöstölle järjestettiin vuoden aikana myös runsaasti ajankohtaiskoulutusta ja tietoisuutta eri aihepiireistä. Mildolan henkilöstö osallistui keväällä asiakaskeskeisyyttä käsitteeseen seminaariin.

■ Näkymät vuodelle 2010

Henkilöstöhallinnon pääteemana vuonna 2010 on uudistuminen. Sen rinnalla on edelleen vahvasti mukana myös konsernin toinen arvo, vuoden 2009 pääteemana ollut asiakaskeskeisyys. Molemmat ovat keskeisiä aiheita koulutuksessa ja kehitystoiminnoissa.

Apetit Pakasteella vuonna 2009 käynnistynyt esimieskoulutus laajenee Apetit Kalan Kuopion tuotantolaitokseen ja Kalatori-palvelumyyntipisteisiin. Kaksi kertaa vuodessa järjestettävien päällikköpäivien järjestäminen jatkuu uudistumisen teemalla.

Koko konsernissa tehdään tammikuussa ilmapiiritutkimus. Mukana ovat ensimmäistä kertaa myös konsernin ulkomaiset yksiköt. Tutkimuksen tulokset ovat valmiit maaliskuun alussa. Liiketoiminta-kohtaiset tulokset puretaan yhdessä henkilöstön kanssa kehittämis-kohteiksi aikatauluineen ja vastuuhenkilöineen.

Konsernin arvoja koskevien informaatio- ja keskustelutilaisuuksien kierros jatkuu Kalatori-palvelumyyntipisteissä.

Henkilöstöä aktivoidaan ja tuetaan omasta työhyvinvoinnistaan huolehtimiseen ja yhdessä tekemiseen. Mentäiskö...-hanke jatkuu vuonna 2010 toiminnassa aiemminkin mukana olleissa liiketoimintayksiköissä. Yksikkökohtainen vapaa-ajan toiminta jatkuu kussakin toimipaikassa. Osassa yksiköitä otetaan käyttöön vuoden 2010 aikana kulttuurisetelit. Näillä pyritään tukemaan yksilöllistä hyvinvointia.

Henkilöstöhallinnon tietojärjestelmää kehitetään edelleen mm. raportoinnin sekä rekrytointien hallinnan osalta ja esimiehet koulutetaan järjestelmän uusien ominaisuuksien hyödyntämiseen.

Näin teemme laadun

Lännen Tehtaiden toimintaperiaatteita ovat tuoteturvallisuuden varmistaminen ja asiakastyytyväisyydestä huolehtiminen.

Laatutavoitteiden saavuttaminen varmistetaan Lännen Tehtaiden liiketoimintayksiköissä sertifioiduilla toiminnanhallintajärjestelmillä, noudattamalla HACCP-järjestelmän periaatteita (Hazard Analysis and Critical Control Points, vaarojen arviointi ja kriittiset hallintapisteet) sekä jatkuvalla omavalvonnalla ja asiakastyytyväisyyden mittauksilla. Toimintaa kehitetään jatkuvan parantamisen periaatteella.

■ Apetit tuotemerkki

Apetit tarjoaa nautintoa ja hyvinvointia - tänään ja tulevaisuudessa. Brändin ydinlupaus ohjaa kaikkea toimintaa pakaste- ja kalaliiketoiminnassa raaka-aineiden hankinnasta valmiiseen tuotteeseen. Tavoitteena on varmistaa, että valmis tuote täyttää kuluttajan odotukset.

Tuotekehitysprosessin aikana uudet konseptit ja tuotteet testataan kuluttajatestein ennen niiden markkinoille tuontia. Tuotteiden ja toiminnan jatkuvan kehittämisen perustaksi kuluttajapalvelu seuraa säännöllisesti asiakaspalautteiden määrää ja sisältöä tuoteryhmittäin ja tuotteittain. Asiakastyytyväisyyttä mitataan osallistumalla päivittäistavarakaupan yhteisiin tutkimuksiin. Apetit tuotemerkin tunnettuutta ja mielikuvaa mitataan säännöllisesti Brandflow-tutkimuksilla.

■ Pakasteliiketoiminta

Apetit Pakaste Oy:n Säkylän tehtaalla työn ja raaka-aineiden tuotavuutta parantavat investoinnit jatkuivat. Jo vuoden 2008 lopulla valmistui pakastepakkaamon laajennus ja ruokapakastetehtaan tuotantotilojen uudistus. Vuonna 2009 uudistettiin ruokapakaste- ja keitto-osastot sekä otettiin käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä ja uusi viljelytietojärjestelmä ViRe. Tuottavuuden ohella tehdyt investoinnit parantavat valmistusprosessin hygieniasoa, varmistavat tuoteturvallisuutta ja tuotteiden laatua.

Apetit Pakasteella on standardien ISO 9001 ja ISO 14001 mukaan sertifioitu toiminnanhallintajärjestelmä ja yhtiö valmistautuu tuoteturvallisuusstandardin ISO 22 000 mukaiseen sertifiointiin vuoteen 2011 mennessä. Apetit Pakasteen laboratorio on elintarviketurvallisuusvirasto Eviran hyväksymä omavalvontalaboratorio, joka täyttää standardin ISO 17025 vaatimukset.

■ Kalaliiketoiminta

Apetit Kala Oy:ssä tuoteturvallisuus varmistetaan HACCP-järjestelmän mukaisella tuoteryhmien tarkastelulla sekä henkilöstön elintarvike- ja hygieniakoulutuksella.

Laatutavoitteiden toteutuminen varmistetaan jatkuvalla tuotannon omavalvonnalla ja aistinvaraisella tasalaatuisuuden tarkkailulla. Laatutyön tuloksia mitataan omavalvonnan poikkeamien ja saadun asiakaspalautteen avulla.

Vuonna 2008 käyttöönotettu toiminnanohjausjärjestelmä on tehostanut toiminnan suunnitelmallisuutta ja seurattavuutta sekä kehittänyt työmenetelmiä ja toiminnan laatua. Pakkaamo- ja leikkaamotilojen suunnitelluilla layout-muutoksilla ja kuluttajapakkausten uudistamisen mahdollistavilla pakkauskoneinvestoinneilla nostetaan edelleen myös tuotannon laatutasoa.

Kalatori-palvelumyynnissä tuotteiden laatu varmistetaan tuotteiden

“Tunnistamme kuluttajien ja asiakkaiden tarpeet. Yhteistyömme ansiosta asiakkaamme menestyvät yhdessä kanssamme.”

nopealla kierrolla ja oikealla säilytyksellä. Asiakaspalvelun laatua kehitetään jatkuvalla koulutuksella ja monistamalla parhaita käytäntöjä myymälöistä toiseen työssäoppimisen avulla.

Maritim Food -konsernin kaikki yhtiöt noudattavat toimintansa HACCP-järjestelmän kriteereitä.

Norjan yhtiöillä Maritim Food AS:llä ja Sandanger AS:llä on BRC Global Standard Food -sertifiointi (British Retailer Consortium, brittiläisen vähittäiskaupan yhteenliittymän laatima kriteeristö elintarviketurvallisuuden hallinnan varmistamiseksi). Kriteeristö edellyttää HACCP-järjestelmän soveltamista, dokumentoitua laatujohtamisjärjestelmää sekä tehdasympäristön tuote-, prosessi- ja henkilöstöohjauksen hallintaa. Sertifioinnit on uusittu syksyllä 2009. Maritim Food AS:llä on lisäksi standardin ISO 9001:2000 mukainen laatusertifikaatti.

Laatutavoitteiden saavuttamista arvioidaan asiakastyytyväisyysmittausten lisäksi asiakaspalautteella ja reklamaatioiden määrällä. Toimitusvarmuus on pysynyt hyvänä ja vähäinen reklamaatioiden määrä edelleen laskenut.

Maritim Food Sweden AB noudattaa toiminnassaan standardin ISO 9001:2000 periaatteita. Dinglen tehdas on Ruotsin elintarviketarvikeviraston hyväksymä.

■ Vilja- ja öljykasviliiketoiminta

Avena Nordic Grain Oy noudattaa toiminnassaan sertifioitua toimintajärjestelmää, joka täyttää standardin ISO 9001:2000 ja Coceralin Good Trading Practice - GTP mukaiset vaatimukset. Tuoteturvallisuudesta huolehditaan toimintajärjestelmään sisältyvän HACCP-järjestelmän ja omavalvontaohjelman mukaisesti. Tärkeimpiä toiminnan laadun mittareita ovat hyvä asiakastyytyväisyys ja toimitusten sopimuksenmukaisuus.

Mildola Oy:llä on vuodesta 1996 alkaen ollut sertifioitu laatujohtamisjärjestelmä, joka täyttää standardin ISO 9001:2000 vaatimukset. Vuoden 2009 alussa sille saatiin lisäksi elintarviketurvallisuuden hallintajärjestelmästandardin ISO 22000:2005 mukainen sertifiointi. Vuonna 2009 laatujohtamisjärjestelmä päivitettiin vastaamaan Avena Nordic Grain Oy:n kanssa tehdyn liiketoimintakaupan seurauksena muuttunutta työnjakoa.

Lännen Tehtaiden käytännön työtä ohjaavassa toimintapolitiikassa yhdeksi toiminnan päämääräksi on asetettu ympäristökuormituksen vähentäminen.

Lännen Tehtaat liittyi syksyllä 2008 suomalaisen elinkeinoelämän energiatehokkuussopimusjärjestelmään ja sitoutui toteuttamaan siihen kuuluvaa Elintarviketeollisuuden toimenpideohjelmaa. Konkreettisenä energiankäytön tehostamistavoitteena on 9% vuosien 2008–2016 sopimusjaksolla.

Energiatehokkuutta seurataan neljässä Lännen Tehtaat -konsernin toimipaikassa Suomessa: Apetit Pakaste Oy:n Säkylän ja Pudasjärven tehtailla, Apetit Kala Oy:n Kuopion tehtaalla sekä Mildola Oy:n tehtaalla Kirkkonummella. Vuonna 2009 seurantaosastokunnilla määriteltiin energiatehokkuustoiminnan vastuuhenkilöt, tunnistettiin energiankäytöt sekä asetettiin energiankäytön tehostamisen päämäärät. Vuoden 2010 aikana on tavoitteena löytää kohteet, joita kehittämällä on mahdollista päästä sopimuksen säästötavoitteeseen.

■ Pakasteliiketoiminta

Pakasteliiketoiminnassa merkittävimmin ympäristön tilaan vaikuttavat energian ja veden kulutus sekä tuotannossa syntyvät jätteet. Energiaa käytetään raaka-ainetuotannossa, tuotteiden valmistuksessa, varastoinnissa ja kuljetuksissa. Veden kulutus ja jäteveden tuotto on suurinta tuotannon prosesseissa. Jätteistä suurin osa on kasvis- ja muuta elintarvikettä.

Apetit Pakaste Oy valmistaa kasvis- ja ruokapakasteita. Yhtiöllä on tehtaat Säkylässä ja Pudasjärvellä.

Apetit Pakasteen kotimaiset raaka-aineet hankitaan sopimusviljelmiltä. Hankinnassa ja jalostuksessa käytetään luonnonvaroja säästävää ja ympäristöä säästävää toimintatapaa. Viljelyn perustana olevassa integroidussa tuotannossa (IP) harkituilla ja oikea-aikaisilla viljelytoimenpiteillä parannetaan tuotteiden laatua ja vähennetään viljelystä aiheutuvia ympäristöhaittoja.

Vuoden 2009 aikana otettiin käyttöön uusi viljelyn tietojärjestelmä ViRe, jota pystyvät hyödyntämään toiminnassaan sekä sopimusviljelijät että yhtiön hankinta-, tuotanto-, laadunvalvonta- ja ympäristötoiminnat. Järjestelmässä hallitaan myös viljelyn ympäristökuormitukseen vaikuttavien lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttötietoja.

Tuotannosta aiheutuvan ympäristökuormituksen vähentämiseksi pakastetuotannossa toteutetaan Lännen Tehtaiden Säkylän teollisuusalueen ympäristötavoitteisiin perustuvaa kehitysohjelmaa, jolla pyritään jätteiden ja prosessiveden määrän ja energian kulutuksen vähentämiseen. Jättemäärien vähentämistavoitteet on

98%

Jätteistä hyötykäyttöön

“Toimimme vastuullisesti läpi koko toimintaketjun ja huomioimme kuluttajien, asiakkaiden, henkilöstön, omistajien, yhteiskunnan sekä ympäristön tarpeet ja odotukset.”

saavutettu. Jätteistä yli 98 % menee hyötykäyttöön.

Turun tehtaan lopettaminen ja tuotannon keskittäminen Säkylään toi vuodesta 2009 alkaen merkittäviä energiansäästöjä tuotannossa, kuljetuksissa ja varastoinnissa. Vuosina 2008-2009 toteutetuissa pakastepakkaamon laajennuksessa sekä

tuotantotilojen ja -prosessien uudistamisessa keitto- ja ruokapakasteosastoilla erityistä huomiota kiinnitettiin tavaravirtojen ja henkilöstön kulkureitteihin sekä pakkauslinjojen lämpötilojen parempaan hallintaan. Tuotantotilojen uudelleenjärjestelyllä tehostettiin myös jätteiden lajittelua.

Apetit Pakasteella on standardien ISO 9001 ja ISO 14001 mukaisesti sertifioitu toimintajärjestelmä.

■ Kalaliiketoiminta

Kalaliiketoiminnassa ympäristön tilaan vaikuttavat merkittävimmin energian ja veden kulutus sekä tuotannossa syntyvät jätteet. Energiaa käytetään raaka-ainetuotannossa, tuotteiden valmistuksessa, varastoinnissa ja kuljetuksissa. Veden kulutus on suurinta tuotannon prosesseissa. Jätteistä suurin osa on eläinrehujen raaka-aineksi käytettävää elintarvikettä.

Apetit Kala Oy kehittää ja valmistaa Kuopiossa kalajalosteita pääraaka-aineinaan kirjolohi, siika ja lohi.

Apetit Kalan raaka-aineen hankinta perustuu tasaisen saannin varmistamiseksi pääosin kasvatetun kalan käyttöön. Ympäristöhaittojen vähentämiseksi kalankasvatusta säännellään Suomessa ympäristön-suojeluohjeilla. Kalojen ruokintaa ja rehuja kehittämällä sekä kalanviljelytekniisin menetelmin suomalainen kalanviljely on onnistunut saavuttamaan vesiensuojelun tavoiteohjelman kuormituksen vähentämistavoitteet. Apetit Kala noudattaa EU:n yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjä laittomasta, ilmoittamattomasta ja sääntelemättömästä kalastuksesta.

Suuri osa Apetit Kalan tuotannon käyttämästä kirjolohiraaka-aineesta kuljetetaan kierrätettävissä muovisissa kuljetuskonteissa. Valmiiden tuotteiden jakelu tapahtuu kierrätettävissä kuljetuslaatikoissa. Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton ansiosta laatikoiden täyttöastetta on pystytty parantamaan ja kuljetusten ympäristölle aiheuttamaa kuormitusta vähentämään.

Prosessissa syntyvät kalaperäiset biojätteet ja muu elintarvikejäte käytetään pääsääntöisesti eläinrehun raaka-aineena. Toiminnan kaikissa vaiheissa pyritään paremman suunnittelun avulla tehokkaampaan raaka-aineen ja pakkausmateriaalin käyttöön ja pienempään hävikkiin. Vuoden 2009 aikana Apetit Kala ulkoisti tuotteidensa varastoinnin, keräilyn ja kuljetuksen logistiikkayhtiö SwanLine Oy:lle. Tämä vähentää Apetit Kalan tuotteiden varastoinnin ja kuljetusten aiheuttamaa ympäristökuormitusta varastojen ja kuljetusautojen täyttöasteen kasvaessa.

Kalatori-palvelumyynnissä hankintojen ajoitus ja oikea mitoitus on keskeistä hävikin vähentämiseksi. Tavaravirtojen hallintaa on tehostettu tarkemmalla ennakkosuunnittelulla ja parhaiden käytäntöjen monistamisella toimipisteiden välillä.

Maritim Food -konsernin yhtiöt jalostavat, markkinoivat ja myyvät kala- ja äyriäistuotteita Norjassa ja Ruotsissa. Päätuoteryhmiä ovat liemiäyriäiset, kala-ateriakomponentit, savustettu ja marinoitu kala, kalasäilykkeet sekä kastikkeet. Konsernilla on kolme tuotantolaitosta Norjassa ja yksi Ruotsissa.

Savustettuja ja marinoituja kalajalosteita ja kastikkeita valmistavalla Stabburveienin tehtaalla Fredrikstadissa kalaperäiset biojätteet jalostetaan rehuraaka-aineiksi Norjan elintarvikeeturvallisuusviraston hyväksymällä tavalla. Tehtaan prosessivedet käsitellään nelivaiheisesti ennen viemäriverkostoon laskemista. Prosessivedet suodatetaan, desinfioidaan ja vedestä erotetaan 2-vaiheisessa prosessissa orgaaninen aines, rasva ja öljyt. Päästöt ovat alittaneet ympäristöluvassa asetetut rajat. Tehtaalla on jatkuva energian ja veden kulutuksen vähentämiseen tähtäävä kehitysohjelma.

Räbekksvingenin kalajalostetehtaalla Fredrikstadissa jätteeksi päätyy lähinnä vain paperia, pahvia ja muovia. Vettä käytetään pääasiassa jäähdtykseen eikä se sisällä orgaanisia aineksia.

Fredriksstadin tehtaalla kokonaisjättemäärä on jatkuvasti laskenut jätteiden lajittelun ja kierrätyksen tehostamisen ansiosta.

Sandanger AS valmistaa kalasäilykkeitä, kalapakasteita ja valmisruokia Gjerdsvikassa. Yhtiö noudattaa toiminnassaan Norjan lain-

säädäntöä ja pyrkii parhaalla mahdollisella tavalla estämään kalajalostetuotannon globaalit ja paikalliset haitalliset ympäristövaikutukset. Tuotannossa syntyvät jätteet käsitellään sekä viranomaisten vaatimusten että asiakkaiden odotusten mukaisesti.

Makrillin fileoinnin ulkoistaminen vuonna 2009 vähensi merkittävästi perkausjätteen määrää ja Gjerdsvikin tehtaan aiheuttamaa ympäristökuormitusta.

Maritim Food Sweden AB:n Dinglen tehdas Ruotsissa tuottaa pääasiassa liemiäyriäisiä. Tehtaalla seurataan reaaliaikaisesti jäteveden pH-arvoa, joka äyriäisjalostuksen seurauksena pyrkii laskemaan normaalin käyttöveden pH-arvoa matalammaksi. Arvo on pysynyt viranomaisten asettamassa vaihteluvälissä.

Maritim Food -konsernin yhtiöt ovat sitoutuneet ympäristön huomioimiseen kaikessa toiminnassaan. Kaikilla tuotantolaitoksilla on voimassa oleva ympäristölupa. Lupaehtojen noudattaminen varmistetaan sisäisellä seurannalla. Viranomaisten vuoden aikana suorittamissa tarkastuksissa ei havaittu huomautettavaa.

■ Vilja- ja öljykasviliiketoiminta

Avena Nordic Grain Oy on erikoistunut kotimaiseen ja kansainväliseen vilja-, öljykasvi- ja palkokasvi- sekä rehuraaka-ainekauppaan.

Avena Nordic Grainin toiminnan keskeiset ympäristövaikutukset liittyvät energian kulutukseen kaupankäyntiin liittyvissä kuljetuksissa.

Avena Nordic Grain toimii vastuullisesti ja kehittää toimintansa laatua jatkuvan parantamisen periaatteella. Avena kuljetuttaa itse suurimman osan tavaran toimituksistaan. Hyvällä suunnittelulla pyritään kuljetusmatkojen ja tavarankäsittelyjen minimointiin energiankulutuksen vähentämiseksi.

Yhtiön toimintajärjestelmä on sertifioitu ja se täyttää standardin ISO 9001:2000 ja Coceralin Good Trading Practice - GTP vaatimukset. Toimintajärjestelmän avulla varmistetaan kaupankäynti parhaiden ammattistandardien ja lainsäädännön mukaisesti.

Mildola Oy on Suomen johtava rypsiöljynpuristamo. Vuonna 2009 yhtiö siirtyi Lännen Tehtaiden sisäisessä omistusjärjestelyssä Avenan omistukseen. Samalla Mildolan raaka-ainehankinta sekä kasviöljyn ja valkuaisrehujen myynti ja markkinointi keskitettiin Avenalle.

Mildolan toiminnan keskeisiä ympäristöön vaikuttavia tekijöitä ovat energian ja veden kulutus sekä tuotannossa syntyvät jätteet. Energiaa käytetään tuotteiden valmistuksessa ja kuljetuksissa. Veden kulutus on suurinta tuotantoprosessissa.

Mildolan toiminnan lähtökohta on eettisesti korkeatasoinen, mahdollisimman vähän luontoa kuormittava tuotantoketjun hallinta. Yhtiön luonnollinen ja ympäristöystävällinen valmistustapa on suunnannäyttäjällä nykyaikaiselle kasviöljyteollisuudelle. Ympäristöasiat sisältyvät yhtiön sertifioituun laatu järjestelmään. Kirkkonummella sijaitsevalla tuotantolaitoksella on voimassa oleva ympäristölupa.

Mildola Oy:n jätteiden tehostetun lajittelun tulokset pysyivät hyvinä vuonna 2009. Kaatopaikkajätteen määrä väheni edelleen. Myös jäähdytysveden kulutus on pienentynyt suunnitellusti. Uudenmaan TE-keskuksen tuella käynnistettiin energia-analyysi, jonka tavoitteena

on löytää vuoden 2010 aikana keinot, joilla energiankäyttöä on mahdollista tehostaa niin, että päästään energiategokkuussopimuksen mukaisiin säästötavoitteisiin vuoden 2016 loppuun mennessä.

■ Lännen Tehtaiden Säkylän teollisuusalue

Säkylän teollisuusalueelle on asetettu ympäristötavoitteet vuosille 2009–2010. Keskeisenä tavoitteena on ympäristökuormituksen edelleen vähentäminen. Tavoitteena on vähentää prosessiveden määrää ja energian kulutusta sekä seurata jätemäärien tasoa. Vertailuvuotena on 2007.

Teollisuusalueen kokonaisjätemäärässä ei tapahtunut suurta muutosta vuoden 2009 aikana. Alueen uusi toimija, Westpak Oy, lisäsi hieman jätemääriä. Hyvien sääolojen ansiosta pakaste- ja sokeritehtaan käyntikauden aikana raaka-ainekasvien mukana kulkeutuneiden maa-ainesten määrä väheni edellisvuodesta.

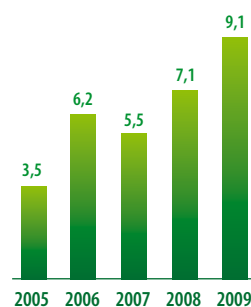
Teollisuusalueen sadevesijärjestelmää parannettiin kesän aikana. Sadevesiä voidaan jatkossa vaihtoehtoisesti laskea Pyhäjärveen, varastoida tai laskea Säkylän kunnan viemäriverkkoon. Maa-ainesten läjitysalueetta laajennettiin käyntikautta varten.

Teollisuusalueella aloitti vuonna 2009 toimintansa Westpak Oy. Yritys valmistaa viimeisimmällä tekniikalla joustopakkausmateriaaleja pääasiassa elintarviketeollisuuden käyttöön. Westpak hyödyntää toiminnassaan teollisuusalueen yhteistä infrastruktuuria ja sitoutuu toimimaan teollisuusalueen ympäristötavoitteiden mukaisesti. Yritykselle myönnettiin ympäristölupa 30.12.2009. Lupa on voimassa toistaiseksi.

Lännen Tehtaiden Säkylän teollisuusalueen kaatopaikan jälkitarkailun, jäteveden ja jätehuollon ympäristöluvista vastaa Apetit Suomi Oy:n ympäristöhallinto. Kaikki ympäristöluvista asetetut lupaehdot ja tavoitearvot saavutettiin.

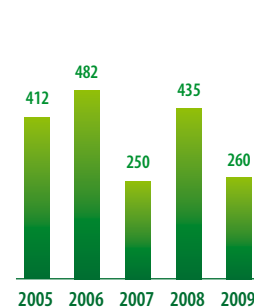
Ympäristöasioista kerrotaan tarkemmin yhtiömme internet-sivuilla www.lannen.fi.

**Vesistökuormitus:
Hapenkulutus BHK-7 ATU tn**

Lupaehto 36 tn

**Vesistökuormitus:
Fosfori kg**

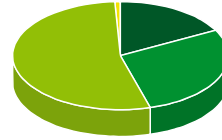

Lupaehto 960 kg

Lännen Tehtaiden Säkylän teollisuusalue

Avainluvut liiketoiminnoittain

Liikevaihto, milj. euroa	2009	2008	2007
Jatkuvat toiminnot			
Pakasteliiketoiminta	46,0	49,3	49,3
Kalaliiketoiminta ¹⁾	75,9	89,7	81,7
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta	143,4	209,3	177,6
Muut toiminnot	2,4	3,0	4,4
Segmenttien välinen liikevaihto	-1,7	-2,2	-3,4
Jatkuvat toiminnot yhteensä	266,0	349,1	309,6

Liikevaihdon jakautuma 2009

Pakasteliiketoiminta	17 %
Kalaliiketoiminta	28 %
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta	54 %
Muut toiminnot	1 %
Yhteensä	100 %

Liiketulos ilman kertaeriä, milj. euroa	2009	2008	2007
Jatkuvat toiminnot			
Pakasteliiketoiminta	3,4	3,1	3,5
Kalaliiketoiminta ¹⁾	-1,8	-1,6	-1,5
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta	7,4	5,4	4,7
Muut toiminnot	-1,3	-1,6	-1,8
Jatkuvat toiminnot yhteensä	7,7	5,4	4,9

Liiketulos, milj. euroa	2009	2008	2007
Jatkuvat toiminnot			
Pakasteliiketoiminta	3,4	5,1	3,3
Kalaliiketoiminta ¹⁾	-2,5	-2,4	-1,7
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta	7,3	5,3	4,7
Muut toiminnot	-1,3	5,8	-0,9
Jatkuvat toiminnot yhteensä	6,8	13,9	5,3

Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	2009	2008	2007
Jatkuvat toiminnot			
Pakasteliiketoiminta	1,9	6,0	2,0
Kalaliiketoiminta ¹⁾	0,6	1,5	4,3
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta	0,3	0,5	0,4
Muut toiminnot	0,0	0,2	0,2
Jatkuvat toiminnot yhteensä	2,7	8,1	6,9

Henkilöstö, keskimäärin	2009	2008	2007
Jatkuvat toiminnot			
Pakasteliiketoiminta	205	237	248
Kalaliiketoiminta ¹⁾	379	441	379
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta	62	65	65
Muut toiminnot	11	12	11
Jatkuvat toiminnot yhteensä	657	755	705

1) sis. Maritim Food -konsernin 1.3.2007 alkaen

Edullista, nopeaa ja helppokäyttöistä suomalaiseseen makuun

Suomalaisissa talouksissa syödään 3-7 kertaa viikossa kotona valmistettua ruokaa. Perinteiset ruokalajit ovat edelleen suomalaisten vahvoja suosikkeja. Paistettu kala on Suomen Gallupin vuoden 2009 suosituimpien ruokalajien listalla kolmantena ja uunikala seitsemäntenä. Kalaruokien syönti oli selvityksen mukaan aiempaan nähden yleistynyt.

Talouden taantuman seurauksena kuluttajatuotteiden kysyntä on ohjautunut edullisiin, vähemmän jalostettuihin perustuotteisiin. Ruuan valmistuksen nopeudesta ja helppoudesta eivät kuluttajat edullisuuden tavoittelusta huolimatta halua tinkiä. Aterioiden alusta asti valmistaminen kuitenkin vähenee, koska tarjolle tulee nopeita ja vaivattomia vaihtoehtoja aterioiden osiksi. Kuluttajat kokevat pakastetuotteet arjen ruuanlaiton helpottajiksi. Pakasteet säilyvät hyvin, monipuolistavat ruokavaliokompleksia ja ovat helppoja ja nopeita valmistaa. Ruuanlaitosta halutaan nauttia ja kokeilla uusia reseptejä.

Ruuan terveellisyyteen kiinnitetään jatkuvasti yhä enemmän huomiota. Valmisaterioilta ja ateriakomponenteilta odotetaan hyvän maun lisäksi keveyttä, lisääneettomuutta ja yleistä hyvinvointia tukevaa koostumusta. Ruuan halutaan usein olevan reilusti maustettua, mutta rasvaisia ja epäterveellisiä ruokia pyritään välttämään.

Apetit pakaste- ja kalatuotteet vastaavat kuluttajien tarpeisiin luonnostaan terveellisinä ja vaivattomina vaihtoehtoina. Apetit brändi on kuluttajien mielissä vahva, mieluinen ja ydinlupauksen mukainen, "Luonnollisesti hyvää – suomalaisen makuun".

■ Missio

Apetit on kotimainen tuotemerkki, joka tarjoaa kuluttajille nautintoa ja hyvinvointia.

■ Visio

Apetit on edelläkävijä, joka luo kuluttajien ja asiakkaiden arvostamia uusia, nautinnollisia ennakoivan hyvinvoinnin ruokailuratkaisuja.

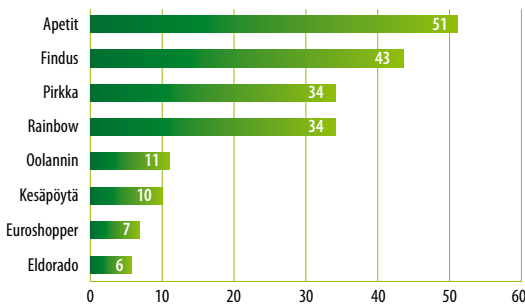
■ Tunnetuin ja mieluisin

Apetit on tutkimusten mukaan selvästi tunnetuin ja mieluisin valittu tuotemerkki tuoteryhmissään.

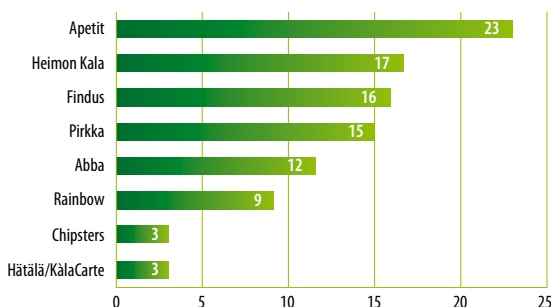
Apetit tuotemerkin markkina-asemaa tuoteryhmissään, tuotemerkin tunnettuutta ja kuluttajien mielikuvaa tuotemerkestä mitataan vuosittain tehtävissä tutkimuksissa. Markkina-asemaa mitataan ACNielsenin kuluttajapaneelissa, tunnettuutta ja mielikuvaa pakasteissa ja kalajalosteissa Brandflow-tutkimuksella.

Apetit on tunnetuin tuotemerkki molemmissa mitatuissa tuoteryhmissä. Pakasteissa Apetit on ylivoimaisesti tunnetuin tuotemerkki spontaanisti vastattaessa. Vastauksissa ensimmäi-

Pakastemerkkien spontaani kokonaistunnettuus, %

Kalajalostemerkkien spontaani kokonaistunnettuus, %

senä tuntemanaan pakastemerkinä Apetit tuotemerkin mainitsee 33 % kuluttajista. Toiseksi sijoittunut tuotemerkki sai 17 % maininnoista. Naiset tuntevat Apetit tuotemerkin selkeästi paremmin kuin muut pakastetuotemerkit.

Apetit on ykkösmerkki kaikkien mitattujen positiivisten ominaisuuksien suhteen. Eniten Apetit erottui kilpailijoistaan seuraavissa ominaisuuksissa: Apetit on kevyttä, tuoreen tuntuista, korkealaatuista, hyvinvointia edistävää.

Apetit on kuluttajien mielestä mieluiten valittava pakastemerkki.

Apetit on myös kalajalosteiden johtava tuotemerkki. Sen spontaani tunnettuus oli elokuun mittauksessa selvästi kilpailijoitaan edellä sekä ensimmäisenä mainintana että kokonaistunnettuudessa. Myös kalatuotemerkeistä Apetit on selkeästi tunnetumpi naisten keskuudessa kuin muuttuotemerkit. Apetit on ykkösmerkki seuraavien mitattujen ominaisuuksien suhteen: kevyttä, hyvän makuista, hyvinvointia edistävää.

■ Kotimaisuus selkeästi esiin

Apetit tuotteiden markkinoinnissa korostettiin vuoden aikana tuotemerkin kotimaisuutta. Kotimaisuus näkyi selkeästi sekä tuotepakkauksissa että mainonnassa. Kotimaisesta raaka-aineesta valmistettuihin Apetit kylmäsavu- ja graavituotteiden pakkauksiin lisättiin Hyvää Suomesta -joutsenlippu helpottamaan kuluttajien valintaa kotimaisen tuotteen puolesta.

Perinteisen valtakunnallisen mainonnan ja kuluttajien ostopäätöksiä tukevan myymälänäkyvyyden lisäksi panostettiin erityisesti kohdennettuun sähköiseen markkinointiin. Apetit.fi www-sivusto uudistettiin kuluttajia entistä paremmin palvelevaksi. Kävijämäärä kasvoi uudistusten seurauksena noin 20 %. Yhteistyötä käynnistettiin myös suomalaisten ruokasivustojen kanssa.

Vuoden aikana teetettiin laaja tutkimus vihannes- ja ruokapakasteiden käytöstä suomalaisissa talouksissa. Samalla hankittiin tietoa tuotevalinnan perusteista ja kartoitettiin toiveita tulevalle tuotekehitykselle. Pakasteet koettiin yleisesti monipuolisiksi ja laadukkaiksi arjen helpottajiksi. Tuotevalikoimaa toivottiin edelleen laajennettavan.

Tuoteuutuuksina lanseerattiin nykyiseen taloustilanteeseen hyvin sopivat Apetit Perhekeitot ja Apetit Pikkuröstit. Kesällä kuluttajia aktivoitiin löytämään kalatuotteet ja pakastevihannekset kesän grillaushetkiin. Uutuutena kalan grillaajille tuotiin nopeasti ja vaivattomasti valmistuvat ruodottomat grillipyrstöt. Syksyllä samaa teemaa jatkettiin tuomalla keittiöihin pannulla paistettavaksi sopivat pannupyrsöt.

Pari vuotta kauppoissa olleet Apetit Maritim äyriäiset ovat tulleet tutuiksi suomalaisille kuluttajille. Niiden käyttöä on vauhditettu mm. myymälämaistatuksilla.

Visio

Apetit Pakaste Oy on johtava suomalainen pakasteyritys.

Apetit Pakaste Oy kehittää, valmistaa, myy ja markkinoi puhtaista ja huolellisesti valituista raaka-aineista valmistettuja pakasteita. Yhtiön tuotemerkki on Apetit.

Apetit Pakasteen Säkylän tehtaalla valmistetaan vihannes-, peruna- sekä ruokapakasteita ja jalostetaan tuoreet kotimaiset kasvisraaka-aineet pakasteiksi. Pudasjärvellä on Apetit Pakasteen pizzatehdas.

Apetit Pakaste Oy:n päätuoteryhmiä ovat vihannes-, peruna-, ruoka- ja pizzapakasteet. Yhtiön asiakkaita ja jakelukanavia ovat vähittäiskauppa, hotelli-, ravintola- ja cateringsektori sekä teollisuusasiakkaat. Jonkin verran ruoka- ja vihannespakasteita menee myös vientiin.

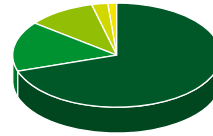
Vähittäiskauppatuotteiden osuus yhtiön liikevaihdosta on noin kaksi kolmannesta, siitä omalla Apetit tuotemerkillä myydään noin 80 %. HoReCa-sektorin ja teollisuusasiakkaiden yhteenlaskettu osuus liikevaihdosta on noin yksi kolmannes.

■ Suomalaista suomalaisille

Apetit Pakasteen käyttämät kotimaiset raaka-aineet hankitaan sopimusviljelijöiltä Apetit Pakasteen määrittämien laatuksien mukaisesti pääasiassa Säkylän tehtaalla läheisyydestä Satakunnasta ja Varsinais-Suomesta. Merkittävimmät kotimaiset raaka-aineet ovat porkkana, peruna, herne, pinaatti ja lanttu. Ulkomaiset raaka-aineet hankitaan tutkuiltu toimittajilta valtaosin Euroopan unionin alueelta. Tuontiraaka-aineista tärkeimpiä ovat maissi, paprika ja sipuli.

Vihannes- ja juureskasvien sato oli useimmissa Euroopan maissa vuonna 2009 hyvä parin heikomman vuoden jälkeen. Tuontiraaka-aineiden tarjonta lisääntyi ja hinnat laskivat. Samalla paineet tuonnin lisääntymiseen kasvoivat. Kotimaiset raaka-aineet kallistuivat merkittävästi sopimushintojen nousun vuoksi.

Liikevaihdon jakautuminen

Vähittäiskauppamyyni	70 %
HoReCa	16 %
Teollisuus	11 %
Vienti	3 %
Muut	1 %
Yhteensä	100 %

Apetit Pakaste teki keväällä 2009 viljelysopimuksia yhteensä noin 1 550 hehtaarin alalle, mikä oli edellisvuoden tasoa. Sopimusviljelijöitä yhtiöllä on runsaat sata ja sopimuskasveja oli kahdeksan. Kasvukauden alku oli viileähkö, mutta kesä kasvun kannalta suotuisa. Syksyn hyvien korjuolosuhteiden ansiosta sopimusviljelmiltä saatiin hyvä ja laadukas sato niin juuresista kuin perunoista. Ulkolämpötilan pysyessä sopivan viileänä säilyivät raaka-aineet hyvinä aumoissa ja varastoissa sato-kauden loppuun saakka. Kotimaista raaka-ainetta saatiin tavoitteena ollut määrä kaikista kasveista, yhteensä noin 31 (28) miljoonaa kiloa.

■ Maukasta helposti

Apetit tuoteryhmiin kehitettiin vuoden aikana runsaasti uusia tuotteita. Tuotekehitystyötä on ohjannut maun ja terveellisuuden ohella pyrkimys valmiiden tuotteiden käytön helpouteen. Päähuomio on ollut kasvis- ja perunapainotteisissa perustuotteissa.

Perinteiseen keittovalikoimaan kehitettiin useita uutuustuotteita. Uusia makuja ovat mm. Apetit Kana-kookoskeitto, Kirjava kanakeitto ja Kahden kalan kalakeitto. Keväällä alkavaa grillauskautta piristämään tuotiin Apetit Kevätkasvikset ja Apetit Kesäporkkanat. Muutenkin grillaajille viestitettiin kasvisten helpoutta ja herkullisuutta myös grilliaterioilla. Syksyn ruokasesonkia varttamaan lanseerattiin kasviksista koostuva Apetit Pikkuröstien sarja, joka tuo vaihtelua ja monipuolisuutta päivittäiseen ruuanlaittoon. Röstit taipuvat mutkitta pääruuaksi tai korvaavat esim. riisin, pastan tai perunan.

Hotelli- ravintola ja catering -sektorin asiakkaille tuotiin uutuuksina mm. taloudelliseen tilanteeseen hyvin sopivat uuniuurekset ja kesäporkkanasuikaleet. Pidemmälle jalostettuja, suosionsa lunastaneita uutuuksia ovat esimerkiksi Mini Fishfingers ja Talon kalapihvit.

“Apetit tuoteryhmiin kehitettiin vuoden aikana runsaasti uusia tuotteita. Tuotekehitystyötä on ohjannut maun ja terveellisuuden ohella pyrkimys valmiiden tuotteiden käytön helpouteen.”

■ Kysyntä painottui edullisimpiin tuotteisiin

Kuluttajien pakasteostot vähittäiskaupassa kasvoivat elokuussa 2009 päättyneenä 52 viikon mittausjaksona Apetit Pakasteen tuoteryhmissä noin 8 % (lähde: ACNielsenin kuluttajaneeli). Suurimman tuoteryhmän, vihannespakasteiden ostot kasvoivat noin 5 %. Markkinaa kasvattivat kaupan merkkituotteet. Ruokapakasteiden ostot lisääntyivät noin 9 %. Voimakkaimmin kasvoivat annosateriat ja keitot. Perunapakasteiden ostot kasvoivat noin 6 % ja pizzojen ja pizzapohjien noin 12 %.

Apetit Pakasteen pakastemyynti vähittäiskauppaan kasvoi noin 7 %. Tuoteryhmistä eniten kasvoivat vihannespakasteet, perunapakasteet ja pizzapakasteet. Ruokapakasteiden myynti kasvoi noin 3 % ja pakastemarjojen myynti laski. Vihannes- ja perunapakasteiden myynnin kasvu on seurausta uutuustuotteiden tuomasta myynnin lisäyksestä ja kulutuksen yleisestä suuntautumisesta näihin tuoteryhmiin. Pizzojen myyntiä vauhdittivat kaupan tarjouskampanjat.

Pakasteiden myynnin kehitykseen vähittäiskauppasektorilla vaikutti keskeisesti kysynnän suuntautuminen edullisimpiin tuotteisiin ja tuoteryhmiin. Kaupan omien merkkien tarjonta ja myynti kasvoivat tuotteiden edullisen hintamielikuvan vuoksi. Kauppa myös kampanjoi voimakkaasti edullisiksi miellettyillä omilla merkkituotteillaan.

Hotelli-, ravintola- ja cateringsektorilla edullisimpien ateriointipaikkojen myynti on kasvanut, muiden laskenut. Julkisen sektorin ruokailupaikoissa pyritään koko ajan alempiin annoshintoihin ja etsitään edullisimpia vaihtoehtoja. Myös teollisuusasiakkaat hakevat yhä edullisempia raaka-aineita.

■ Tiedon ja asiakkuuksien hallintaa

Pakaste liiketoiminnassa otettiin vuoden aikana käyttöön kaksi merkittävää uutta tietojärjestelmää – uusi toiminnanohjausjärjestelmä ja viljelytietojärjestelmä.

Toiminnanohjausjärjestelmä kattaa yhtiön toiminnoista hankinnan, tuotannon, myynnin, logistiikan ja talouden. Järjestelmälle asetetut tavoitteet on saavutettu. Järjestelmän ansiosta toiminnan suunnittelu, hallinta ja seuranta ovat selkeyntyneet ja reagointinopeus parantunut.

Apetit Pakaste Oy:lle kehitetty viljelytietojärjestelmä ViRe on kaiken sopimusviljelyyn liittyvän tiedon hallintajärjestelmä, jolla varmistetaan sopimusviljelytoiminnan laatu, suunnitelmallisuus ja tavoitteiden toteutuminen. Samalla se on reaaliaikainen tiedotuskanava Apetit Pakasteen yli sadalle sopimusviljelijälle.

Asiakaslähtöistä toimintatapaa kehitettiin toiminnan kaikilla tasoilla. Aihe on keskeisesti mukana yhdessä Turun ammattikorkeakoulun kanssa käynnistetystä tuotannon lähiesimiesten ja asiantuntijoiden oppisopimuskoulutuksessa sekä koneenhoitajille suunnatussa ammattitutkintoon tähtäävässä koulutuksessa.

Turusta syksyllä 2008 siirtyneen ruokapakastetuotannon kehittämistä jatkettiin keitto- ja ruokapakasteosastojen uudistamisella. Investoinneilla parannetaan työn tuottavuutta ja varmistetaan tuotteiden ja toiminnan laatua. Logistiikkatoimintojen tehostamiseksi valmiiden tuotteiden varastointi ja lähetystoiminta ulkoistettiin ja keskitettiin Säkylässä vuoden 2009 alkupuolella.

Apetit Pakasteen tulos vuonna 2009 oli vertailuvuotta parempi. Tuloksen paraneminen perustuu toimintojen tehostamiseen ja tuottavuuden kehittämiseen kaikilla toiminnan tasoilla.

Suomen markkinat

■ Missio

Herkullista ja terveellistä kalaruokaa helposti.

■ Visio

Apetit Kala on markkina-asemansa ja henkisen asemansa suhteen johtava kalayhtiö Suomessa.

Lännen Tehtaat -konsernin kalaliiketoiminnasta Suomessa vastaa Apetit Kala Oy.

Apetit Kala kehittää, valmistaa, markkinoi ja myy tuorekalajalosteita Apetit tuotemerkillä ja kaupan merkeillä sekä myy kalaa, kala-jalosteita ja muita tuoretuotteita Kalatori-palvelumyyntipisteissä.

Yhtiön toiminta kattaa koko toimintaketjun kalan hankinnasta ja jalostuksesta tukku- ja vähittäiskauppaan. Pääosa raaka-aineena käytetystä kalasta on kasvatettua kalaa, kotimaista kirjolohoa, siikaa ja norjalaista lohta. Muut kalaraaka-aineet hankitaan hyväksytyiltä toimittajilta eri puolilta maailmaa.

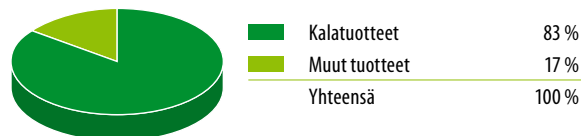
Apetit Kalan tuotevalikoima sisältää monipuolisia, helppokäyttöisiä kalatuotteita kotitalouksille sekä hotelli-, ravintola- ja cateringsektorille. Päätuoteryhmiä ovat tuoreiden kalojen ja fileiden lisäksi monipuoliset kalajalosteet, lämmin- ja kylmäsavustetut sekä graavisuolatut tuotteet, Apetit Maritim liemiäyriäiset.

Apetit Kalalla on tuotantolaitos Kuopiossa. Palvelumyyntiä yhtiö harjoittaa noin 40 shop-in-shop -konseptilla toimivassa Kalatori-palvelumyyntipisteessä. Kalatorit myyvät laajan kalavalikoiman lisäksi valmisruokia, lihajalosteita ja salaatteja.

“Kala sopii erinomaisesti grillattavaksi ja herkullinen kala-ateria syntyy hetkessä”

Liikevaihdon jakautuminen

Apetit Kalan keskeisenä tavoitteena on menestyä erittäin kilpailuilla markkinoilla toiminnan ja tuotteiden laadulla koko toimintaketjussa raaka-aineiden hankinnasta aina kauppojen myyntipisteisiin asti.

■ Helposti arkeen ja juhlaan

Apetit-tuotteiden markkinoinnissa korostettiin vuoden aikana laajasti kalan käytön helppoutta ja monia mahdollisuuksia niin arki- kuin juhlaruokailussa. Uusitulla Apetit www-sivustolla esitellään tuotteita monipuolisesti ja tarjotaan kuluttajille käyttövinkkejä helpoina resepteinä.

Kesän grillauskesänsä Apetit Kala toi uutuutena ruodottomat Apetit Grillipyristöt. Ne osoittavat, että kala sopii erinomaisesti grillattavaksi ja herkullinen kala-ateria syntyy hetkessä. Syksyllä lanseerattiin ruodottomat Apetit Pannupyristöt. Ne valmistuvat paistinpannalla nopeasti ja vaivattomasti ympäri vuoden.

Muita uusia tuotteita olivat esimerkiksi Apetit Kirjolohisuikaleet Creme Fraiche marinoituna, Apetit Kalapihvi Grillipaprika ja uunivalmiit maustetut Apetit kirjolohifileet.

Apetit kylmäsavu- ja graaviuotteiden pakkauksiin lisättiin joutsenlippu kertomaan, että tuotteet ovat aidosti kotimaisia, suomalaisesta kirjolohesta valmistettuja.

Apetit Maritim äyriäiset ovat tulleet tutuiksi suomalaisille kuluttajille. Loppukesällä markkinoille tuotiin Apetit Maritim Äyriäismix ja Apetit Maritim Isoja katkarapuja ja myyntiä vauhditettiin myymälämaistuksilla. Äyriäisten myynti sujui erinomaisesti.

■ Myynti painottui edullisiin perustuotteisiin

Tuorekalajalosteiden kokonaismarkkina Suomessa on arvoltaan noin 300 miljoonaa euroa. Runsaat puolet markkinan arvosta tulee vähittäiskaupan palvelumyynnistä. HoReCa-sektorin osuus markkinasta on vajaa neljännes ja vähittäiskaupan kuluttajakäyttö kala edustaa

300

Tuorekalajalosteiden
markkina, milj. euroa

jäljelle jäävää neljännestä. Nopeimmin kasvaa teollisesti pakatun kalan vähittäiskaupparakkina.

Teollisesti pakatun kalan kuluttajaostot vähittäiskaupassa kasvoivat elokuussa 2009 päättyneen 52 viikon mittausjakson aikana Apetit Kalan tuoteryhmissä noin 21 % (lähde: ACNielsen, kuluttajaneeli). Suurimman tuoteryhmän, tuorekala ja tuorekalajalosteet, ostot kasvoivat samoin 21 %. Kasvua vauhditti tuorekalatuotteiden, lähinnä pakatun kirjolohifileen aktiivinen kampanjointi. Lämminsavukalan ostot kasvoivat keskimääräistä markkinakasvua enemmän, kylmäsavu- ja graavikalatuotteissa kasvu oli maltillisempaa.

Kotimaassa hintakilpailu kuluttajapakatuissa vähittäiskauppatuotteissa oli epäterveen kovaa ja kaupan aktiviteetit kohdistuivat matalan jalostusasteen lohi- ja kirjolohifileisiin ohjaten kuluttajatuotteiden kysyntää edullisiin, vähemmän jalostettuihin filetuotteisiin. Koko kalanjalostustoimiala on kärsinyt jatkuvan aktiivisen hintakampanjoinnin aiheuttamasta markkinahintakuvan vääristymisestä.

■ Raaka-aineiden hinnat edellisvuotta korkeammat

Lohen kasvatusta Chilessä kärsi kalataudeista ja tuotantoa supistettiin voimakkaasti. Chilen tarjonnan vähentyessä lohituotteiden hinnat nousivat erityisesti kesäkaudella verrattuna edelliseen vuoteen. Lohen tarjonnan aleneminen nosti myös kotimaisen kirjolohen hintaa.

Vuonna 2009 lohi- ja kirjolohiraaka-aineiden hinnat olivat keskimäärin 10 % korkeampia kuin edellisellä vuonna.

■ Toiminnan tehostusta ja asiakasyhteistyötä

Kotimaan kalaliiketoimintaa on kehitetty keväällä 2009 päivitetyn strategian mukaisesti. Keravan logistiikkakeskuksen keräily- ja lähettämötoiminnot ulkoistettiin kesällä logistiikkayhtiö SwanLine Oy:lle. Liikkeenluovutuksen yhteydessä näiden toimintojen henkilöstö siirtyi uuden työnantajan palvelukseen. Yhtiö päätti myös myydä logistiikkakeskuksena toimineen Keravan kiinteistön. Kiinteistökauppa toteutui marraskuussa.

Toimintojen tehostamiseksi aloitettiin Kuopion tuotantolaitoksella tuotantotilojen layout-suunnittelu. Muutokset toteutetaan alkuvuodesta 2010. Uusi pakkaus kone parantaa edelleen siivutettujen tuotteiden laatua ja lisää kuluttajapakattujen tuotteiden pakkauskapasiteettia.

Asiakaskeskeisyys on ollut keskeisenä teemana kaikissa toiminnoissa. Yhteistyötä on syvennetty kaupan kanssa vuoden aikana ja henkilöstön koulutuksessa on keskitytty asiakasyhteistyön kehittämiseen.

Tuotannon ja kustannusten sopeuttamiseksi Kuopion tuotantolaitoksella käytiin tammikuussa YT-neuvottelut, joiden seurauksena osa henkilöstöstä oli lomautettuna viikosta kahteen viikkoon. Syksyllä kala-jalostetuotannon organisaatiomalli uudistettiin ja samalla tuotannon vastualueita selkeytettiin.

Vuonna 2008 käyttöön otettu uusi toiminnanohjausjärjestelmä on parantanut merkittävästi toiminnan seurattavuutta ja mahdollistanut nopean reagoinnin liiketoimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Apetit Kalan tuloksen kannalta avainasemassa ovat raaka-aineiden hankinta, työn ja raaka-aineen tuottavuus sekä hävikin hallinta. Myynnin painottuminen viikonloppuihin ja juhlapäiviin asettaa suurimmat haasteet toiminnalle. Palvelumyynnissä keskeisiä ovat toimiva verkostorakenne sekä palvelun laatu ja kustannusten hallinta.

Apetit Kalan tulosta rasittivat vuonna 2009 Kalatori-verkoston supistuminen ja taantuman seurauksena kulutuksen ohjautuminen vähemmän jalostettuihin tuotteisiin, joissa hintakilpailu oli epävertettä. Sisäisten tehostamistoimien ansiosta viimeisen neljänneksen operatiivinen tulos nousi vertailuvuotta paremmaksi.

Kalatorit-palvelumyynnin parasta osaamista

Kalatorit tarjoavat kaupalle kokonaisratkaisun palvelumyynnin ja kuluttajapakatun kalan hoitamiseksi. Laaja tuotevalikoima, ammattitaitoinen asiakaspalvelu ja toiminnan jatkuva kehittäminen tukevat sijoituspaikan liikeidea. Kalatorit hoitavat isäntäliikkeissään kuluttajapakatut kalatuotteet sekä kalan, kalajalosteiden, lihan, lihajalosteiden, salaatti- ja tapas-tuotteiden, kotiruuuan ja grillituotteiden myynnin palvelutiskistä. Kalatorit ovat osa Apetit Kala Oy:tä ja tarjoavat ainoana valtakunnallisena toimijana ketjumaisen palvelumyynnin edut, laadun ja tuen.

Vuonna 2009 Kalatorien kehittämisessä keskityttiin kannattavuuden ja tuottavuuden parantamiseen, johtamiskäytäntöjen uudistamiseen, parhaiden käytäntöjen monistamiseen toimipisteiden välillä työssä oppimisen avulla sekä hankintojen ja myynnin tavoitteelliseen suunnitteluun ja seurantaan.

Sitoutuneen, ammattitaitoisen ja joustavan henkilöstön saatavuus Kalatoreille varmistetaan alueellisilla henkilöstöpankeilla. Pääkaupunkiseudun lisäksi Kalatorien omat henkilöstöpankit toimivat Tampereen, Jyväskylän, Turun ja Oulun alueilla.

Norjan markkinat

■ Missio

Herkullisia, helppokäyttöisiä ja terveellisiä meren herkkuja.

■ Visio

Johtava asema ensisijaisena toimittajana pääyhteistyökumppaneille ja haluttuna toimittajana muille alan toimijoille.

Lännen Tehtaat -konsernin kalaliiketoiminnasta Norjassa vastaavat Maritim Food -konsernin yhtiöt Maritim Food AS ja sen tytäryhtiö Sandanger AS.

Sandanger AS:stä tuli kesäkuun lopussa Maritim Food AS:n kokonaan omistama yhtiö Maritim Food AS:n ostettua vähemmistöomistajan hallussa olleet Sandanger AS:n osakkeet. Toteutettu omistusjärjestely mahdollistaa tehokkaamman synergioiden hyödyntämisen ja liiketoiminnan kehittämisen Maritim Food -konsernissa.

Maritim Food -konsernin yhtiöt kehittävät, valmistavat ja markkinoivat kala- ja äyriäistuotteita. Maritim Foodin tuotemerkkejä ovat Maritim ja Fader Martin ja Sandangerin tuotemerkki on Sunnmöre.

Maritim Foodin toiminta kattaa koko tuotantoketjun kalan ja äyriäisten hankinnasta ja jalostuksesta toimituksiin keskeisille vähittäiskauppaketjuille ja suurkeittiösektorille. Konsernin päätuoteryhmiä ovat liemiäyriäiset, kala-ateriakomponentit, savustettu ja marinoitu lohi ja makrilli, kalasäilykkeet sekä kastikkeet. Tuotteet ovat maanlaajuisessa vähittäiskauppajakelussa.

Maritim Foodilla on kaksi jalostuslaitosta Fredrikstadissa lähellä Osloa. Kalaruokien ja -säilykkeiden valmistamiseen keskittyvällä Sandanger AS:llä on tuotantolaitos Gjerdsvikassa, läntisessä Norjassa.

Keskeiset raaka-aineet hankitaan raaka-aineesta riippuen tuottajilta tai vakiintuneilta toimittajilta pääasiassa Norjasta, Kanadasta ja Aasian maista. Raaka-aineiden hinnat vaihtelevat vuosittain ja määräytyvät maailmanmarkkinoilla.

Maritim Food on Norjan suurimman vähittäiskauppaketjun Norges Gruppenin oman Fiskemannen kalatuotemerkin päätoimittaja ja merkittävä First Price tuotteiden toimittaja. Norges Gruppenin osuus Norjan vähittäiskauppamarkkinoista on lähes 40 %. Se hallitsee myös noin kahta kolmasosaa Norjan virallisesti mitatusta HoReCa-sektorista. NorgesGruppen on Maritim Foodin pääasiakas.

■ Kilpailu vähittäiskaupassa kiristynyt

Kalatoimialan tilanne on Norjassa parin viime vuoden aikana ollut haasteellinen ja kalanjalostusyriykset ovat tehneet huonoa tulosta. Myyntimarginaaleja ovat leikanneet korkeat raaka-aineiden hinnat ja kaupan taholta tulleet hintapaineet huutokauppoineen. Kansainvälinen talouskriisi aiheutti lisähaasteita äkillisten valuuttakurssimuutosten muodossa. Tilanne alkoi helpottua keväällä 2009 pahimpien raaka-ainehintapaineiden hellitettyä. Taantuman vaikutukset ovat jääneet Norjassa lyhytaikaisiksi ja kysyntä on säilynyt hyvänä.

Suppean valikoiman ja halvan hinnan kaupat ovat yleistyneet Norjassa nopeasti ja myynti on laskenut perinteisissä laajaa valikoi-
maa ylläpitävissä kaupoissa ja supermarketeissa. Valmistajien kilpailu
tuotteiden näkymisestä myymälöissä on kiristynyt. Tuotteet ostetaan
enenevässä määrin valmiiksi pakattuina. Tämä on lisännyt paineita
tuotteiden uudistamiseen myymälänäkyvyyden parantamiseksi.

Enenevässä määrin kuluttajat kysyvät valmiita ja puolivalmiita
tuotteita, jotka helpottavat jokapäiväistä ruuanlaittoa ja säästävät
ruuanlaittoon käytettyä aikaa. Kuluttajat ovat myös valmiita maksa-
maan pientä lisähintaa näistä ruuanlaiton helpottajista. Kuluttajien halu
kokeilla uusia tuotteita ja makuja on myös lisääntynyt.

Kala- ja äyriäistuotteiden myynnin arvo kasvoi Norjassa vuonna
2009 noin 4 % toimitusmäärien hienoisesta laskusta huolimatta. Hotelli-,
ravintola- ja cateringsektorilla toimitusmäärät nousivat hieman. Kala-
ruokien myynnin arvo kasvoi noin prosentin, myös kuluttajapakatun
kalan myynti kasvoi hieman. Katkarapuja lukuun ottamatta äyriäisten
vähittäismarkkina oli hienoisessa laskussa.

Maritim Foodin myynti Norjassa parani loppuvuotta kohden ja
koko vuoden liikevaihto paikallisvaluutassa laskettuna oli lähes edel-
lisvuoden tasoa. Tuorekalatuotteiden myynti laski edellisvuodesta
kannattamattomien tuotteiden karsinnan ja kiristyneen hintakilpai-
lun seurauksena. Myös kala-ateriakomponenttien myynti jäi hieman
vertailukauden tasosta. Äyriäisten ja uudistettujen kastiketuotteiden
myynnin kasvu jatkui vahvana.

■ Kehittämisen ja uudistusten vuosi

Maritim Food lanseerasi vuoden aikana omalla Fader Martin tuotemer-
killä useita uusia premium-luokan kastikkeita. Uutuutena markkinoille
tuotiin myös Fiskemannen tuotemerkillä suojakaasuun pakatut jättikat-
karavunpyrstöt. Tuotekehitysyhteistyötä on vuoden aikana tiivistetty
myös pääasiakkaan kanssa. Kuluttajalähtöinen kehitystyö on kohdis-
tunut erityisesti kala-ateriakomponentteihin. Tavoitteena on kehittää
tuotteista entistä houkuttelevampia kuluttajien arkipäivän helpottajia
yhdistämällä suosituimpia makuja uuteen käyttömuotoon. Saman-
aikaisesti tuotepakkaukset saavat myymälänäkyvyyden parantamiseksi
uuden raikkaan ilmeen.

Norjan yhtiöiden keskinäistä yhteistyötä tiivistettiin vuoden
jälkipuoliskolla Sandanger AS:n siirryttyä kokonaan Maritim Foodin
omistukseen. Yhteistyötä on tehostettu hallinnossa ja tuotannossa,
mutta erityistä huomiota on kiinnitetty markkinointiin, myyntiin ja
tuotekehitykseen.

Toiminnan suunnitelmallisuuden, hallinnan ja seurannan kehit-
tämiseksi käynnistettiin toimet uuden toiminnanohjausjärjestelmän
käyttöönottamiseksi vuoden 2010 aikana.

Tuotannon joustavuuden lisäämiseksi kaikissa Maritim Food
-konsernin yhtiöissä henkilöstöä kannustettiin monityötaitoisuuden
lisäämiseen. Tämä on tapahtunut sekä käytännön koulutuksella että
työnkierrolla. Useampia työtehtäviä hallitsevat henkilöt palkitaan moni-
työtaitoisuuslisällä.

Ruotsin markkinat

■ Missio

Herkullisia ja terveellisiä meren herkkuja.

■ Visio

Halutuin liemiäyriäistuotteiden toimittaja Ruotsin markkinoilla.

■ Maritim on tuotemerkki, joka yhdistetään korkeaan laatuun

Lännen Tehtaat -konsernin kalaliiketoiminnasta Ruotsissa vastaa Maritim Food -konserniin kuuluva Maritim Food Sweden AB. Yhtiöllä on tuotantolaitos Dinglessä, Lounais-Ruotsissa.

Maritim Food Sweden AB kehittää, valmistaa ja myy liemiäyriäisiä hotelli-, ravintola- ja catering -sektorille sekä vähittäiskaupalle Ruotsissa. HoReCa-sektorin osuus kokonaisymyynnistä on noin 60 %. Kotimaan lisäksi yhtiön valmistamia äyriäistuotteita myydään Norjassa ja Suomessa. Norjassa myyjänä toimii Maritim Food AS ja Suomessa Apetit Kala Oy.

Taloudellinen taantuma on vaikuttanut markkinakehitykseen Ruotsissa. Taantuman vaikutuksesta kysyntä vähentyi hotelli-, ravintola- ja catering -sektorilla ja hinnasta tuli aikaisempaa merkittävämpi kilpailutekijä.

Ruotsin vähittäiskaupparektorilla Maritim Foodin tuotteiden myynnin kasvu jatkui. Yleisen markkinakehityksen myötä äyriäisten

Ulkomaan kalaliiketoimintojen liikevaihdon jakautuminen

myynti HoReCa- sektorilla laski jonkin verran. Äyriäisten myynti Norjaan jatkui edellisvuoden tapaan ja myynti Suomeen kasvoi merkittävästi.

Pääasiassa Yhdysvaltain ja Kanadan dollareina ostettavien äyriäisraaka-aineiden hinnat olivat vuoden 2009 alussa varsin korkeat. Voimakas kysyntä piti raaka-aineiden ostohinnat korkeina ja raaka-ainekustannuksia nosti lisäksi Ruotsin kruunun heikko kurssitaso. Raaka-ainehintapaineet alkoivat helpottaa ensimmäisen vuosineljänneksen lopulla äyriäisraaka-aineiden kysynnän laskun ja Ruotsin kruunun vahvistumisen myötä.

Raaka-aineen ja työn tuottavuutta parantavat investoinnit jatkuivat Dinglen tehtaalla. Tehtaan suurkeittiötuotelinjastoa uudistettiin tuotannon tehostamiseksi ja tuotteiden laadun varmistamiseksi. Linjasto otetaan käyttöön vuoden 2010 alussa.

Henkilöstön kehittämisen painopiste oli monityötaitoisuuden lisäämisessä. Tämä tapahtui käytännön koulutuksella ja työnkiertoa lisäämällä.

■ Missio

Luomme toiminnallamme lisäarvoa sekä teollisuudelle, tuottajille että kuluttajille ja koko toimintaympäristöllemme.

■ Visio

Olemme Suomen johtava vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-ainekauppias sekä laadukkaiden kasviöljyjen ja puristeiden valmistaja ja toimittaja. Meillä on merkittävää toimintaa Itämeren alueella ja muilla valituilla alueilla.

Avena Nordic Grain toimii aktiivisesti kotimaaisessa ja kansainvälisessä vilja-, öljykasvi-, palkokasvi- ja rehuraaka-ainekaupassa sekä markkinoi, myy ja toimittaa asiakkaille Mildolan kasviöljyjä ja valkuaispuristeita.

Lännen Tehtaat -konsernissa tehtiin elokuussa 2009 konsernin sisäinen omistusjärjestely, jossa Lännen Tehtaat Oyj myi omistamansa kasviöljy-yhtiö Mildola Oy:n osakekannan Avena Nordic Grain Oy:lle. Järjestelyn tavoitteena on yhdistää Avenan hyödykemarkkinaosaaminen ja Mildolan öljynpuristusosaaminen sekä saavuttaa toimintojen yhdistämisellä synergiaetuja.

Järjestely toteutettiin kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa syyskuun alussa Mildola Oy:n talous-, osto-, myynti- ja logistiikkatoiminnot siirtyivät Avena Nordic Grain Oy:n hoidettaviksi. Toimintojen ulkoistamisen myötä Mildolasta siirtyi Avenaan yhdeksän henkilöä. Järjestelyn toisessa vaiheessa vuoden 2009 lopussa toteutulla liiketoimintakaupalla Mildola Oy:n kasviöljyliiketoiminta öljynpuristustoimintaa lukuun ottamatta siirtyi Avena Nordic Grain Oy:öön. Mildola Oy jatkaa öljynpuristustoimintaa Avenan tuotantoyhtiönä.

Avena Nordic Grain Oy:n päätoimipaikka on Espoossa. Kotimaassa sillä on toimipisteet Vaasassa, Porissa, Salossa, Kouvossa ja Porvoossa. Porvoon toimipiste avattiin joulukuussa 2009. Ulkomaisia tytäryhtiöitä Avenalla on kolme: ZAO Avena St. Petersburg Pietarissa Venäjällä, UAB Avena Nordic Grain Vilnassa Liettuassa sekä vuonna 2009 perustettu OÜ Avena Nordic Grain Türissä Virossa. Lisäksi Avenalla on edustusto Astanassa Kazakstanissa. Ulkomaisten yksiköiden tehtävänä on viljan ja öljykasvien hankinta kyseisiltä markkina-alueilta sekä myynti vientiin ja kotimaan markkinoille.

Kirkkonummella sijaitseva Mildola kehittää ja valmistaa kasviöljyjä ja valkuaispuristeita rypsisistä, rapsista ja soijapavusta.

■ Asiakkaiden tarpeet ymmärtäen

Avena Nordic Grain on pystynyt jatkuvan ja perusteellisen markkina-analyysin sekä asiakkaiden tarpeiden ymmärtämisen ansiosta sopeutumaan muuttuviin markkinaolosuhteisiin hyvin ja toimimaan menestyksellä.

Mildolan valmistamien öljynpuristustuotteiden valmistustapa on luonnonmukainen ja ympäristöystävällinen ja siinä öljy erotetaan siemenestä käyttämällä puristuksen lisäksi vain lämpöä. Asiakkoista tuotesovellusten osuutta on kasvatettu ja tuotetoimitukset tapahtuvat joustavasti asiakkaan tarpeiden mukaan.

Tieto rypsiöljyn terveellisyydestä on lisännyt sen suosiota kuluttajien ja kasviöljyjä käyttävän teollisuuden keskuudessa. Rypsiöljy sisältää runsaasti terveellisiä pehmeitä rasvoja ja siinä on elimistölle välttämättömiä omega-3- ja omega-6 -rasvahappoja sopivassa suhteessa.

■ Markkinoilla runsas viljasato

Satovuonna 2008/2009 saatiin maailmanlaajuisesti erittäin suuri sato, kokonaismäärältään 1 785 miljoonaa tonnia. Tästä syystä kauden alun vähäiset vilja-

“ Keskeinen tavoitteemme on integroida vilja- ja öljykasviliiketoimintamme niin, että saavutettavissa olevat synergiahyödyt toteutuvat. Viljakaupassa kasvamme kehittämällä hankintaa ja myyntiä eri markkina-alueilla. Öljykasviliiketoiminnassa keskeistä on toiminnan tehostaminen ja kannattavuuden kestävä parantaminen mm. korkeamman jalostusasteen tuotteiden avulla.”

60%

Kypsäsatot edellisvuotta
enemmän

varastot kasvoivat satokauden loppuun mennessä merkittävästi ja olivat kauden lopussa 353 miljoonaa tonnia. Tämä varastomäärä siirtyi uuden satokauden 2009/2010 alkuvarastoksi. Huolimatta siitä, että kylvö-, kasvu- ja korjuuolot olivat joillakin tuotantoalueilla epäsuotuisat, saatiin satovuonna 2009/2010 jälleen suuri, kaikki odotukset ylittänyt 1 763 miljoonan tonnin sato. Vehnää korjattiin 674 miljoonaa tonnia, mikä oli lähes yhtä paljon kuin edellisen satokauden ennätys-sato. Maailman rehuviljatuotanto ylsi 1 089 miljoonaan tonniin vuonna 2009. Se oli lähes vuoden 2008 ennätystasoa.

Vaikka maailmantalous on vaikeassa tilanteessa, viljankulutus kasvaa maailmanlaajuisesti. Vehnän kulutuksen ennakoidaan kasvavan 647 miljoonaan tonniin. Rehuviljojen kulutuksen arvioidaan kasvavan 1 102 miljoonaan tonniin. Melkein puolet kulutuksen kasvusta johtuu jatkuvasti lisääntyvästä maissin kysynnästä USA:n bioetanolituotantoon. Bioetanoliteollisuus käyttää kaikkiaan noin kolmanneksen USA:n maissituotannosta. Maailman viljavarastojen arvioidaan olevan satokauden 2009/2010 lopussa 367,5 miljoonaa tonnia. Vehnävarastot ovat hyvällä tasolla ja ne vastaavat kolmen ja puolen kuukauden kulutusta maailmassa. Sen sijaan rehuviljavarastot riittävät kattamaan ainoastaan kahden kuukauden tarpeen.

Entisen Neuvostoliiton alueen 12 maan vehnän ja rehuviljojen tuotanto oli vuonna 2009 yhteensä 177 miljoonaa tonnia. Vaikka se oli vähemmän kuin vuonna 2008, sato oli yli keskimääräisen ja vienti-tilijäämä oli suuri.

Myös Euroopan unionin 27 maan alueella saatiin erittäin hyvä viljasato vuonna 2009. Sen määrä oli 292 miljoonaa tonnia, vain hieman vähemmän kuin vuoden 2008 ennätys-sato. Lisäksi satokaudelle 2009 siirtyi vanhaa satoa noin 60 miljoonaa tonnia. Viljankulutuksen arvioidaan pysyvän entisellä 274 miljoonan tonnin tasolla. EU kohtaa vientimarkkinoilla voimakasta kilpailua entisen Neuvostoliiton maiden taholta. Tämä vaikeuttaa EU:n viljanvientiä, jonka arvioidaan tällä satokaudella vähenevän merkittävästi. Vien-

n vähenemisen johdosta EU:n viljavarastojen arvioidaan kasvavan kuluva satokauden loppuun mennessä 6 miljoonalla tonnilla yhteensä 66 miljoonaan tonniin. Tästä 6,5 miljoonaa tonnia on interventiovarastoissa.

Suomessa syksyn viljasato oli kolmatta vuotta peräkkäin huomattavasti yli keskiarvon. Se oli 4,3 miljoonaa tonnia, kun vuoden 2008 sato oli 4,2 miljoonaa tonnia. Kylvöala oli 5 % pienempi, mutta laskun korvasi erittäin hyvä 3,76 tonnin hehtaarisato. Ohran, mallasohran ja kauran laatu oli erittäin hyvä, mutta suuri osa vehnäsadosta jäi heikkolaatuisiksi alhaisen valkuaistason vuoksi. Kotimaan tarpeet ylittäneistä ohramääristä osa toimitettiin vientimarkkinoille ja suuri osa on tarjottu interventioon. Vehnää on viety EU-maihin ja Pohjois-Amerikkaan. Ruista tuotiin Baltian maista. Suurin osa Suomen kauranviennistä suuntautui EU:n pohjoisiin jäsenmaihin.

Viljojen maailmanmarkkinahinnat laskivat tarkastelujaksona runsaan vehnä- ja rehuviljatarjonnan vuoksi. Esimerkiksi eurooppalaisen vehnän keskihinta vuonna 2009 oli Matif-pörsissä 135 euroa tonnilta, kun se vuonna 2008 oli noin 200 euroa tonnilta.

USA:n maatalousministeriö arvioi viljojen kysynnän maailmassa kasvaneen vuonna 2009 vaikeasta taloustilanteesta huolimatta 1,7 %. Kysynnän ennakoidaan pysyvän melko tasaisena jatkossa, joten vuoden 2010 hintatasot riippuvat pääosin kylvöaloista ja säästä kasvu- ja korjuukaudella.

■ Rypsin ja rapsin tuotanto kasvoi

EU:n rapsisato vuonna 2009 oli 21,2 miljoonaa tonnia, missä on noin 10 % kasvua edellisvuodesta. Tämä johtui sekä yli 5 % suuremmasta viljelyalasta että keskimääräistä paremmista hehtaarisadoista.

Suomen rypsiä kasvoi 27 %. Viljelyalan kasvun ja korkeiden hehtaarisatojen ansiosta rypsisato oli 140 000 tonnia eli melkein 60 % edellisvuotta enemmän. Vuonna 2010 kylvöalojen odotetaan kasvavan

edelleen sekä Suomessa että muissa EU-maissa. Rypsin hintatasoihin kertomuskautena vaikuttivat ennen muuta soijapavun ja mineraaliöljyn hinnat. Eurooppalaisen rypsin keskihinta vuonna 2009 oli Matif-pörsissä 282 euroa tonnilta, kun se vuonna 2008 oli 400 euroa tonnilta.

Satokaudella 2008/2009 maailman soijapavun tuotanto laski 211 miljoonaan tonniin. Syynä olivat etenkin Etelä-Amerikan epäsuotuisat sääolot. Viime kauden loppuvarastot ja siten myös satokauden 2009/2010 alkuvarastot olivat matalalla tasolla. Kun USA:n soijapapusat marraskuussa 2009 tuli markkinoille, maan varastot olivat pienentyneet poikkeuksellisen alhaiselle, vain 16 päivän kulutusta vastaavalle tasolle, mikä nosti globaalia hintatasoa. Etelä-Amerikan soijapapusat, joka on käytettävissä maaliskuuhun 2010, parantaa onnistuessaan soijapavun tarjontatilannetta ja nostaa varastot hyvälle tasolle.

■ Avena hoitaa puolet Suomen viljan viennistä ja tuonnista

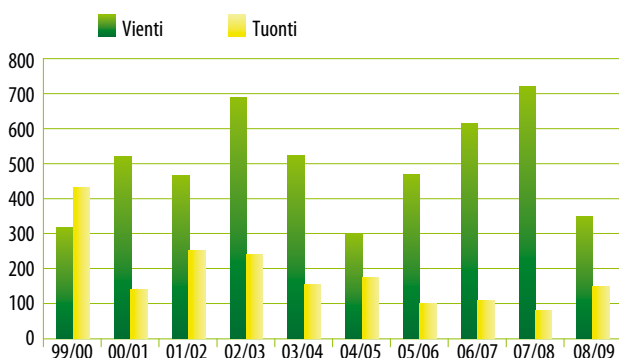
Avenan toiminta kotimaassa jatkui myönteisenä. Yhtiön markkinaosuus Suomessa myydystä viljasta oli neljännes. Osuus viennistä ja tuonnista oli noin puolet. Yhtiön asiakkaina on koko viljaa käyttävä teollisuus Suomessa. Koko vuoden ajan yhtiö on ollut merkittävä rehuraaka-aineiden ja öljykasvien toimittaja kotimaan markkinoille.

Kasviöljyasiakkaita ovat elintarviketeollisuus, ravintolat ja muut ammattikeittiöt sekä vähittäiskauppa. Vähittäiskaupassa kasviöljyjä myydään omalla Neito tuotemerkillä ja kaupan merkeillä. HoReCa-sektorille Mildola valmistaa öljyjä ketjujen omilla tuotemerkeillä sekä Mildola tuotemerkillä. Rypsistä ja soijasta valmistetut valkuisrehut myydään rehutehtaiden raaka-aineeksi tai sellaisenaan kotieläintilojen käyttöön Öpex tuotemerkillä, joka tunnetaan turvallisesta ja ravitsemukseltaan optimaalisesta kasvivalkuisrehun laadusta.

Kansainvälisesti Avena toimi aikaisempien vuosien tapaan lukuisilla eri markkinoilla. Toimitusvolyymit Suomen ulkopuolella olivat edellisen vuoden tasoa, mutta vientimäärät Suomesta jäivät edellistä vuotta pienemmiksi. Toiminta kasvoi erityisesti Viron markkinoilla, jonne perustettiin tytäryhtiö OÜ Avena Nordic Grain. Sen toiminta käynnistyi vauhdikkaasti ja yhtiö saavutti jalansijaa erityisesti rypsin hankinnassa. Muut ulkomaiset yksiköt jatkoivat toimintaansa edellisvuosien tapaan.

Kasviöljyjen toimitukset Skandinavian markkinoille jatkuivat suunnitellusti.

Viljan vienti Suomesta ja tuonti Suomeen satokausina 1999/2000 – 2008/2009, tuhansia tonneja

Vilja- ja öljykasviliiketoiminnan liikevaihto vuonna 2009 oli 143 (209) miljoonaa euroa. Liikevaihdon lasku oli seurausta ennen muuta vertailuvuotta merkittävästi alemmasta markkinahintatasosta, mutta osittain myös toimitusvolyymien laskusta kotimaan kaupassa ja viennissä.

■ Internet-kauppapaikka uudistuu

Vuonna 2009 keskeistä oli Avena Nordic Grain Oy:n ja Mildola Oy:n toimintojen yhdistäminen ja siihen liittyvät integrointi- ja tehostamistoimenpiteet sekä OÜ Avena Nordic Grainin toiminnan käynnistäminen Virossa.

Mildola Oy:n talous-, osto-, myynti- ja logistiikkatoiminnot siirtyivät syyskuun alussa Avena Nordic Grain Oy:n hoidettaviksi. Muutoksen yhteydessä toiminnot organisoitiin uudelleen. Toimintojen yhdistämisen johdosta vilja- ja öljykasviliiketoiminnasta väheni viisi työpaikkaa. Vuoden lopussa toteutetulla liiketoimintakaupalla Mildola Oy:n kasviöljyliiketoiminta öljynpuristustoimintaa lukuun ottamatta siirtyi Avena Nordic Grain Oy:öön ja Mildola Oy jatkaa öljynpuristustoimintaa Avenan tuotantoyhtiönä.

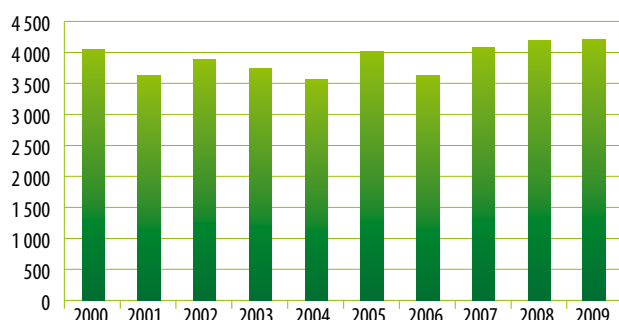
Avenan uusi toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2009 keväällä ja syksyllä siihen tehtiin tarvittavat muutokset viljakauppa- ja öljykasviliiketoimintojen integroimiseksi tietojärjestelmätasolla. Yhteisten tietojärjestelmien avulla on mahdollista edelleen tehostaa toimintaa.

Öljykasviliiketoiminnassa tuotantomääriä pystyttiin sopeuttamaan kysyntää vastaavasti, mikä yhdessä oikean markkinanäkemyksen ja toiminnan tehokkaan kokonaisohjauksen kanssa auttoi pitämään puristusmarginaalin hyvällä tasolla kovasta hintakilpailusta huolimatta. Öljykasviliiketoiminnassa keskityttiin elintarvike- ja rehuasiakkuuksien kehittämiseen sekä asiakaspalveluprosessin laadun parantamiseen. Vähittäiskaupan Neito merkille luotiin uusi ilme, joka kuvastaa Neito öljyjen raikkautta ja nykyaikaisuutta.

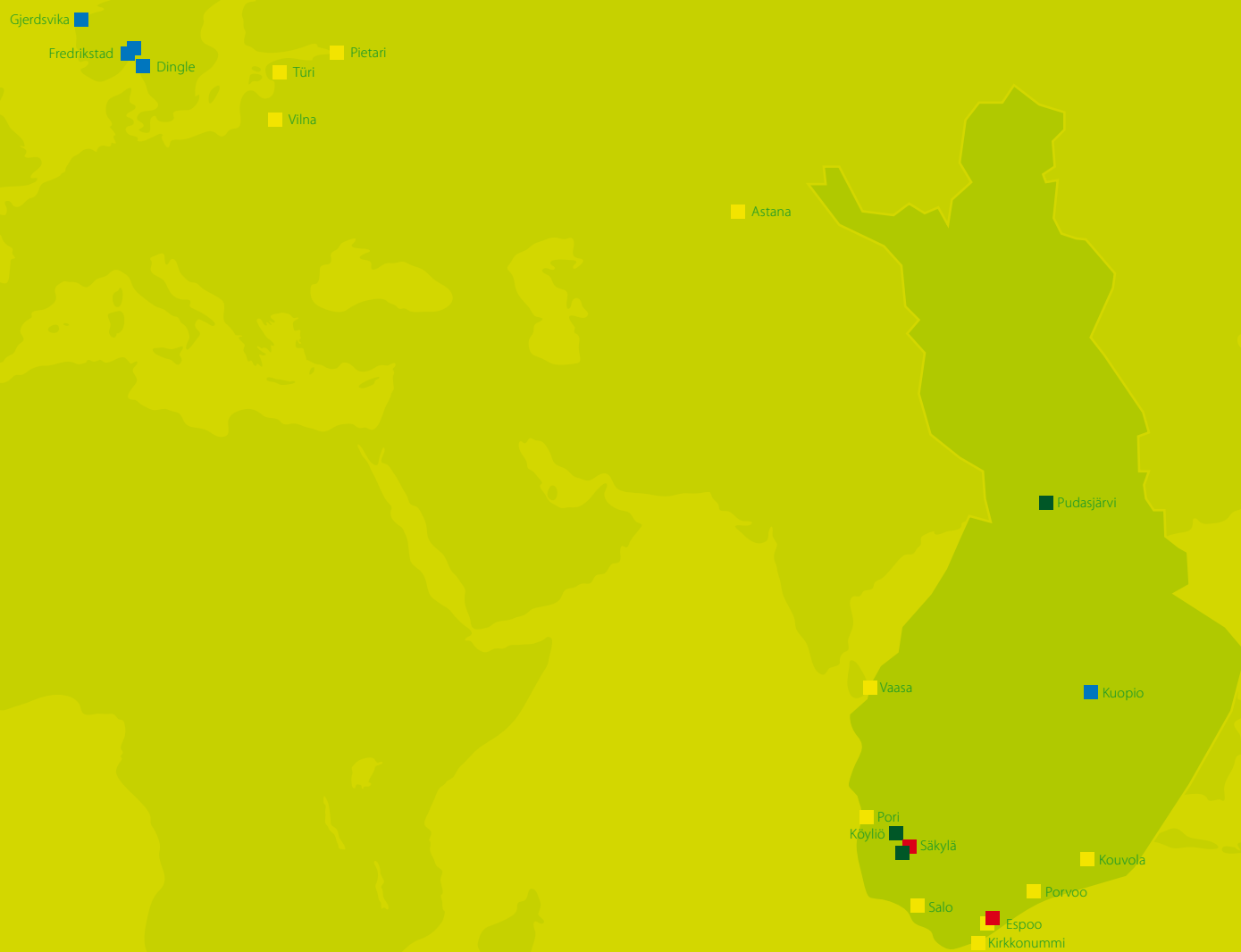
Kotimaan hankinnan kehittämiseksi Avenan internet-kauppapaikka Avenakauppa päätettiin uudistaa. Järjestelmäuudistuksen määrittelyvaihe saatiin päätökseen vuoden 2009 puolella ja uusi Avenakauppa otetaan käyttöön keväällä 2010.

Kasviöljytuotannossa panostetaan alkaneena vuonna korkeamman jalostusasteen tuotteisiin.

Sato Suomessa 2000 – 2009, tuhansia tonneja

Hallituksen toimintakertomus 2009	32
Konsernitilinpäätös liitetietoineen.....	40
Emoyhtiön tilinpäätös liitetietoineen	69
Hallituksen voitonjakoehdotus.....	79

Konsernin johtamis- ja raportointirakenne

Yhtiön toimialoja ovat pakasteliiketoiminta, kalaliiketoiminta, vilja- ja öljykasviliiketoiminta sekä muut toiminnot, jotka ovat myös konserni-raportoinnissa raportoitavat toimintasegmentit.

Pakasteliiketoiminta käsittää Apetit Pakaste Oy:n. Kalaliiketoimintaan kuuluvat Apetit Kala Oy ja Maritim Food -konserni. Vilja- ja öljykasviliiketoiminnan muodostaa Avena Nordic Grain Oy tytäryhtiöineen. Muut toiminnot -segmentti muodostuu Apetit Suomi Oy:stä, konsernihallinnosta, osakkuusyhtiöistä Sucros Oy ja Ateriamestarit Oy sekä segmenteille kohdistamattomista eristä. Apetit Suomi Oy:n tuottamien palveluiden kustannusvaikutus on rasittamassa liiketoimintojen tulosta palvelujen käytön suhteessa.

Osake- ja liiketoimintakaupat

Konsernin liiketoiminnoissa toteutettiin kauden aikana strategiaa tukevia järjestelyjä.

Logistiikkatoimintojen tehostamiseksi Apetit Kala Oy ja logistiikkayhtiö SwanLine Oy sopivat kesäkuussa liiketoimintakaupasta, jolla Apetit Kalan Oy:n Keravan toimipisteen keräily- ja varastotoiminnot siirtyivät SwanLine Oy:n hoidettaviksi. Samalla Apetit Kala Oy päätti luopua Kervalla sijaitsevasta logistiikkakeskuksen kiinteistöstä. Kiinteistökauppa toteutettiin marraskuun lopulla.

Maritim Food AS osti kesäkuun lopussa vähemmistöomistajalta loput 49 % kalaliiketoimintaa harjoittavan Sandanger AS:n osakkeista. Kauppa mahdollistaa tehokkaamman synergioiden hyödyntämisen ulkomaan kalaliiketoiminnoissa.

Elokuussa toteutettiin konsernin sisäinen järjestely, jossa viljakauppayhtiö Avena Nordic Grain Oy osti Lännen Tehtaat Oy:ltä kasviöljyliiketoimintaa harjoittavan Mildola Oy:n koko osakekannan. Järjestelyn tavoitteena on yhdistää Avenan hyödykemarkkinaosaaminen ja Mildolan öljynpuristusosaaminen ja saavuttaa synergiaetuja talous-, osto-, myynti- ja logistiikkatoiminnoissa.

Liikevaihto ja tulos

Jatkuvat toiminnot

Konsernin liikevaihto oli tammi-joulukuussa 266,0 (349,1) miljoonaa euroa. Liikevaihto laski vertailukaudesta 83,1 miljoonaa euroa eli 24 %. Pääosa laskusta tuli vilja- ja öljykasviliiketoiminnasta, jossa markkina-hintataso oli merkittävästi vertailukautta alempi.

Liiketulos ilman kertaeriä oli 7,7 (5,4) miljoonaa euroa. Kertaerät olivat -0,8 (8,5) miljoonaa euroa. Kertaeristä -0,7 miljoonaa euroa kohdistuu kalaliiketoimintaan ja -0,1 miljoonaa euroa vilja- ja öljykasviliiketoimintaan. Vertailukauden merkittävimmät kertaerät liittyivät osakkuusyhtiö Sucroksen liiketoimintaan ja hilloliiketoiminnan myyntiin. Liikevoittoon sisältyy osuus osakkuusyritysten tuloksesta, joka ilman kertaeriä oli 2,0 (1,6) miljoonaa euroa.

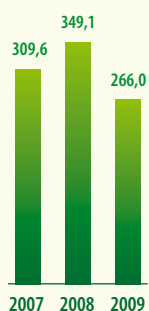
Rahoitustuotot ja -kulut olivat yhteensä +0,5 (-3,3) miljoonaa euroa. Rahoitustuotot ja -kulut sisältävät ei-kassavirtavaikutteisia arvostuseriä +0,5 (-1,0) miljoonaa euroa. Lisäksi rahoituskuluihin sisältyy Avena Nordic Grain Oy:n henkilöstöomistajille kuuluva osuus Avena Nordic Grain Oy:n ja Mildola Oy:n tuloksesta -0,7 (-0,5) miljoonaa euroa.

Jatkuvien toimintojen tulos ennen veroja oli 7,3 (10,7) miljoonaa euroa. Tulokseen ennen veroja sisältyy kertaerien vaikutusta -0,8 (+8,5) miljoonaa euroa. Tilikauden verot olivat -1,5 (-0,7) miljoonaa euroa. Kauden tulos jatkuvista toiminnoista oli 5,8 (10,0) miljoonaa euroa ja osakekohtainen tulos 0,94 (1,60) euroa. Kertaerien vaikutus osakekohtaiseen tulokseen oli -0,10 (1,32) euroa.

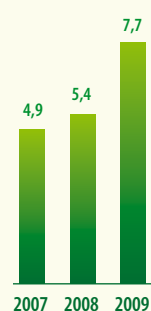
Lopetetut toiminnot

Tilikauden aikana ei toteutettu lopetettuina toimintoina raportoitavia liiketoimintojen luovutuksia. Lopetetuissa toiminnoissa oli vertailukaudella osakkuusyhtiötulos sekä myyntivoitto Suomen Rehu -konsernin vähemmistöosuudesta. Lopetettujen toimintojen tulos oli 0,0 (7,1) miljoonaa euroa ja osakekohtainen tulos 0,00 (1,13) euroa.

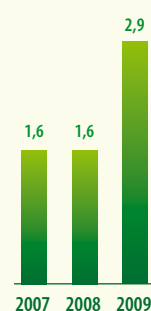
Liikevaihto, jatkuvat toiminnot, milj. euroa

Liiketulos ilman kertaeriä, jatkuvat toiminnot, milj. euroa

Liiketulos ilman kertaeriä, jatkuvat toiminnot, %

Kauden tulos

Tilikauden tulos jatkuvista ja lopetetuista toiminnoista yhteensä oli 5,8 (17,1) miljoonaa euroa ja osakekohtainen tulos 0,94 (2,73) euroa. Kertarien vaikutus osakekohtaiseen tulokseen oli -0,10 (2,37) euroa.

Keskeiset tunnusluvut

	2009	2008	2007
Jatkuvat toiminnot			
Liikevaihto, milj. euroa	266,0	349,1	309,6
Liiketulos ilman kertaeriä, milj. euroa	7,7	5,4	4,9
Liiketulos ilman kertaeriä %	2,9	1,6	1,6
Liiketulos, milj. euroa	6,8	13,9	5,3
Liiketulos %	2,6	4,0	1,7
Tulos ennen veroja, milj. euroa	7,3	10,7	4,6
Kauden tulos, milj. euroa	5,8	10,0	4,2
Tulos/osake, euroa	0,94	1,60	0,66
Lopetetut toiminnot			
Liikevaihto, milj. euroa	-	-	78,8
Kauden tulos, milj. euroa	-	7,1	9,2
Tulos/osake, euroa	-	1,13	1,48
Jatkuvat ja lopetetut toiminnot			
Tilikauden tulos, milj. euroa	5,8	17,1	13,4
Tilikauden tulos %	2,2	4,9	3,6
Tulos/osake, euroa	0,94	2,73	2,13
Oma pääoma/osake, euroa	22,19	21,83	20,36
Omavaraisuusaste %	78,0	70,5	62,1
Oman pääoman tuotto %	4,3	12,9	10,8
Sijoitetun pääoman tuotto %	5,5	13,8	10,0

Muut tunnusluvut on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 30. Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 31.

Rahoitus ja tase

Konsernin rahoitusasema vahvistui ja maksuvalmius parani edelleen.

Liiketoiminnan rahavirta korkojen ja verojen jälkeen oli tammijoulukuussa 25,8 (-0,4) miljoonaa euroa. Käyttöpääoman muutoksen vaikutus oli 14,9 (-5,1) miljoonaa euroa. Investointien rahavirta oli -10,4 (+30,3) miljoonaa euroa. Lyhyen koron rahastoihin tehtyjen kassavarojen sijoitusten vaikutus investointien rahavirtaan oli nettoarvoltaan -13,0 (+4,1) miljoonaa euroa. Rahoituksen rahavirrat olivat -17,5 (-25,1) miljoonaa euroa sisältäen maksetut osingot -5,3 (-5,6) miljoonaa euroa. Rahavarojen muutos oli -2,0 (+4,8) miljoonaa euroa.

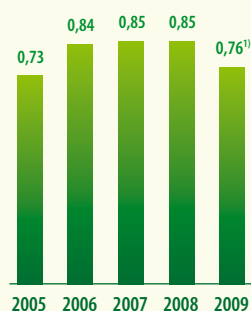
Konsernilla oli tilikauden päättyessä korollisia velkoja 3,3 (15,2) miljoonaa euroa ja likvidejä rahavaroja 25,0 (13,7) miljoonaa euroa. Korolliset nettovelat olivat -21,7 (1,5) miljoonaa euroa. Konsernin taseen loppusumma oli 176,1 (192,3) miljoonaa euroa. Oman pääoman määrä tilikauden päättyessä oli 137,3 (135,6) miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste oli 78,0 (70,5) %. Konsernin lyhytaikaiseen rahoitukseen käytettyjä yritystodistuksia oli katsauskauden päättyessä emittoituna 0,0 (9,0) miljoonaa euron arvosta. Konsernin lähivuosien maksuvalmius on turvattu sitovin limiittisopimuksin, joita tilikauden päättyessä oli nostettavissa 25,0 (25,0) miljoonaa euroa. Rahoituslimiittejä ei käytetty tilikauden aikana.

Investoinnit

Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen ilman yritysostoja olivat 2,7 (8,1) miljoonaa euroa. Pakasteliiketoiminnan investoinnit olivat 1,9 (6,0) miljoonaa euroa, kalaliiketoiminnan 0,6 (1,5) miljoonaa euroa, vilja- ja öljykasviliiketoiminnan 0,3 (0,5) miljoonaa euroa ja muiden toimintojen investoinnit 0,0 (0,2) miljoonaa euroa.

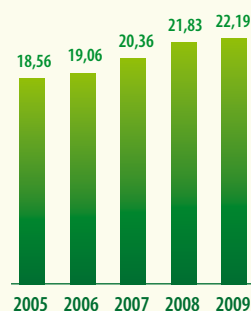
Tilikauden osakeinvestoinnit 1,2 (0,5) miljoonaa euroa kohdistuivat Sandanger AS:n osakkeisiin.

Osinko/osake,
euroa

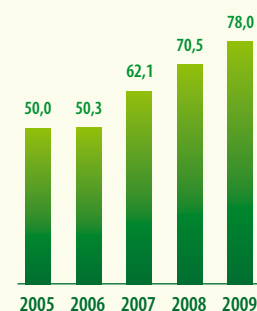

¹⁾ Hallituksen ehdotus

Oma pääoma/osake,
euroa

Omavaraisuusaste,
%

Liiketoimintakatsaukset

Pakasteliiketoiminta

Pakasteliiketoiminnan liikevaihto oli 46,0 (49,3) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen hillo- ja marmeladimyyntistä puhdistettu liikevaihto kasvoi noin 3 %. Kasvu tuli vähittäiskauppapakasteista. HoReCa-sektorin myynti oli vertailukauden tasoa. Teollisuusmyynti ja vienti vähenivät vertailuvuodesta. Vähittäiskaupassa aktiivinen kampanjointi ja uudet tuotteet kasvattivat Apetit tuotteiden myyntiä. Eniten kasvoi pizzapakasteiden myynti. Keskimääräistä paremmin kehittyi myös Apetit-merkillä myytävien ruokapakasteiden myynti. Apetit Pakaste toi päättyneen vuoden aikana vähittäiskaupamarkkinoille useita pakasteuutuuksia. Keväällä markkinoille tulivat mm. Apetit Kevätkasvikset ja Kesäporkkanat. Syksyn uutuus oli kotimaista alkuperää oleva Apetit kotimainen sipuli. Kotimaisuutta korostettiin markkinoinnissa ja mm. Apetit herne -pakkauksiin lisättiin tuotteen kotimaisuutta korostava merkintä kotimainen Herne. Quick&Tasty-sarjaan tuotiin uusia vaihtoehtoja ja pakastekeittojen sarjaa täydennettiin usealla tuotteella, mm. kokonaan uudella perhekeittojen sarjalla. Edellisenä vuonna lanseerattu laktoositon pinaattikeitto ja Apetit Peruna&keitto kasvikset menestyivät erinomaisesti ja toivat kasvua.

Pakasteliiketoiminnan liiketulos ilman kertaeriä oli 3,4 (3,1) miljoonaa euroa. Kertaerät olivat 0,0 (+2,0) miljoonaa euroa. Tuottavuuden parane- misen, tuotannon keskittämisen ja toiminnan tehostamisen seurauksena pakasteliiketoiminnan liiketulos nousi vertailuvuotta paremmaksi. Tulosparannukseen ovat viiveellä vaikuttaneet myös kustannusten nousun kompensoimiseksi tehdyt hintojen korotukset.

Tuotantotilojen saneeraukset ja kone- ja laiteinvestoinnit jatkuivat Säkylän tehtaalla. Päättyneen vuoden aikana uudistettiin keittojen valmistusosasto sekä ruokapakasteiden valmistuslinjat. Investoinneilla pyritään tuottavuuden parantamiseen ja tuotteiden laadun varmistamiseen. Keväällä Apetit Pakaste otti käyttöön uuden toiminnanohjausjärjestelmän. Järjestelmä kattaa laajasti Apetit Pakasteen toiminnot talous mukaan lukien. Kesällä toiminnanohjausjärjestelmään liitettiin Apetit Pakasteelle kehitetty viljelytietojärjestelmä ViRe, joka kattaa sopimusviljelytoiminnot viljelysopimuksista raaka-ainetilityksiin.

Henkilöstöä pakasteliiketoiminnassa oli keskimäärin 205 (237) henkilöä. Henkilömäärän lasku oli seurausta hilloliiketoiminnan myynnistä alkusyksyllä 2008 ja Turun tehtaan lakkauttamisesta ja toimintojen keskittämisestä Säkylään vuoden 2008 lopulla.

Pakasteliiketoiminnan investoinnit olivat 1,9 (6,0) miljoonaa euroa. Investoinnit kohdistuivat pääasiassa tietojärjestelmiin, ruokapakasteiden valmistuslinjan uusimiseen, keitto-osaston saneeraamiseen sekä Turun tehtaan siirron edellyttämien investointien loppuun saattamiseen Säkylässä.

Kalaliiketoiminta

Kalaliiketoiminnan liikevaihto oli 75,9 (89,7) miljoonaa euroa. Liikevaihto laski 15 %. Liikevaihto laski sekä kotimaan että ulkomaan toiminnoissa.

Kotimaassa hintakilpailu kuluttajapakatuissa vähittäiskauppatuotteissa oli epäterveen kovaa ja kaupan aktiviteetit kohdistuivat vähemmän jalostettuihin lohi- ja kirjolohifileisiin, mikä piti myyntihintatason

matalana. Kotimaan kalaliiketoiminnan liikevaihdon laskuun vaikutti lisäksi Kalatori-pisteiden vertailukautta pienempi määrä. Lohi- ja kirjolohifleet kaupan sisäänvetoartikkelina ovat kasvattaneet kokonaismarkkinaa.

Ulkomaan kalaliiketoiminnoissa vertailukelpoinen paikallisvaluutoissa laskettu liikevaihto laski vertailuvuodesta noin 6 %. Liikevaihdon lasku oli seurausta kannattamattomien tuotteiden karsinnasta ja tuorekalatuotteiden sekä kala-ateriakomponenttien vertailuvuotta pienemmästä myynnistä. Liemiäyriäisten myynnin kasvu jatkui Norjassa voimakkaana. Myös uudistettujen kastikkeiden myynti kasvoi merkittävästi. Vähittäiskauppa-sektorin myynnin kasvu kompensoi HoReCa-sektorin myynnin laskua ja Ruotsissa äyriäisten myynti oli kokonaisuutena lähes vertailuvuoden tasoa. Myynti Suomeen kasvoi voimakkaasti.

Kalaliiketoiminnan kertaeristä puhdistettu liiketulos oli -1,8 (-1,6) miljoonaa euroa. Kertaerät olivat -0,7 (-0,8) miljoonaa euroa. Katsauskauden kertaerät liittyivät kesäkuuseen Apetit Kalan Keravan kiinteistön kauppaan sekä Sandanger AS:n vähemmistöosakkeiden kaupan jälkeen toteutettuun organisaatiomuutokseen. Viimeisellä vuosineljänneksellä liiketulos oli positiivinen sekä kotimaan että ulkomaan kalaliiketoiminnoissa ja tulos parani vertailujaksosta 0,9 miljoonaa euroa.

Kotimaan kalaliiketoiminnoissa tulos parani vertailuvuodesta, mutta oli edelleen tappiollinen. Kaupan aggressiivinen kampanjointi lohi- ja kirjolohifileillä jatkui edelleen ja kulutuksen ohjautuminen kampanjainnoiteltuihin matalan jalostusasteen lohi- ja kirjolohifileisiin heikensi kuluttajapakattujen fileetuotteiden sekä Kalatoripisteiden kannattavuutta. Chilen lohien tarjonnan vähentymisestä johtuen lohien ja myös kotimaisen kirjolohien hinnat nousivat vertailuvuodesta. Vuonna 2009 lohi- ja kirjolohiraaka-aineiden hinnat olivat keskimäärin 10 % korkeampia kuin edellisenä vuonna, eikä raaka-aineiden hintojen nousua pystytty siirtämään kovasta kilpailusta johtuen täysimääräisesti myyntihintoihin.

Keväällä 2009 päivitetyn kotimaan kalaliiketoiminnan strategian keskeisimmiksi asioiksi nostettiin asiakasyhteistyön kehittäminen ja nykyisen toiminnan tervehdyttäminen toimintoja tehostamalla. Toimintojen tehostamiseksi kesäkuussa päätettiin ulkoistaa logistiikkatoiminnot SwanLine Oy:lle ja luopua Keravan logistiikkakeskuksen kiinteistöstä. Kiinteistökauppa toteutui marraskuun lopussa. Kiinteistökaupalla vapautettiin huomattava määrä pääomia. Logistiikkatoimintojen ulkoistuksella ja Keravan kiinteistöstä luopumisella tavoitellaan noin 0,4 miljoonan euron vuotuista tulosparannusta, joka toteutuu täysimääräisesti vuodesta 2010 alkaen. Kuopion tuotantolaitoksella käynnistyivät kesän aikana strategiasuunnitelman mukaiset tuottavuusinvestoinnit. Investointiohjelmaan kuuluu pakkaamo- ja leikkaamotilojen layout-muutosten lisäksi kuluttajapakkausten uudistamisen mahdollistava pakkauslinjainvestointi. Toteutettavilla investoinneilla pystytään samalla myös nostamaan edelleen tuotannon laatutasoa. Kaikki merkittävät toimittajasopimukset kilpailutettiin ja uusilla sopimuksilla saavutettavat hyödyt realisoituvat vuoden 2010 aikana.

Ulkomaantoiminnoissa tulos parani loppuvuonna, mutta koko vuoden tulos jäi heikon alkuvuoden johdosta tappiolliseksi. Tulosta heikensi alkuvuonna äyriäistuotteisiin kohdistunut valuuttakurssimuutosten aiheuttama raaka-ainehintojen nousu sekä myynnin painottuminen alempikeitteisiin tuotteisiin. Tilanne helpottui ensimmäisen

vuosineljänneksen lopulta lähtien, kun raaka-aineiden hintapaineet alkoivat hellittää ja kustannusten nousua kompensoivia myyntihintojen korotuksia saatiin toteutettua.

Henkilöstöä kalaliiketoiminnassa oli keskimäärin 379 (441) henkilöä. Henkilöstömäärä laski kotimaan kalaliiketoiminnassa toimintojen ulkoistamisen ja Kalatoriverkoston supistumisen johdosta. Henkilöstön ja organisaatorakenteen kehittäminen jatkui sekä kotimaan että ulkomaan kalaliiketoiminnoissa.

Kalaliiketoiminnan investoinnit olivat tammi-joulukuussa 0,6 (1,5) miljoonaa euroa. Investoinnit kohdistuivat kotimaan kalaliiketoiminnoissa pääosin kalaliiketoiminnan toiminnanohjausjärjestelmään ja pakkauskoneeseen ja ulkomaan kalaliiketoiminnoissa kastikelinjan uudistamiseen sekä tuotelaatua varmistaviin jäähdytyslaitteisiin.

Vilja- ja öljykasviliiketoiminta

Tilikauden liikevaihto oli 143,4 (209,3) miljoonaa euroa eli laskua vertailukaudesta oli 31 %. Liikevaihdon lasku oli seurausta viljojen ja öljykasvien voimakkaasta markkinahintatason laskusta sekä vertailukautta alemmista volyymeista sekä viljojen myynnissä että kasviöljyjen viennissä.

Satovuonna 2008/2009 saatiin maailmanlaajuisesti ennakkoodotukset ylittänyt 1 763 miljoonan tonnin sato, mikä lisättynä satokauden alun 353 miljoonan tonnin varastoilla toi markkinoille runsaan tarjonnan ja laski huomattavasti maailmanmarkkinahintoja edelliseen satokauteen verrattuna. Esimerkiksi eurooppalaisen vehnän keskihinta vuonna 2009 oli Matif-pörssissä 135 euroa tonnilta, kun se vuonna 2008 oli noin 200 euroa tonnilta. Myös Suomessa syksyn viljasato oli kolmatta vuotta peräkkäin huomattavasti yli keskiarvon.

EU:n rapsisato vuonna 2009 oli 21,2 miljoonaa tonnia, missä oli noin 10 % kasvua edellisvuodesta. Suomessa rypsin ja rapsin viljelyala kasvoi 27 %. Viljelyalan kasvun ja korkeiden hehtaarisatojen ansiosta rypsin sato oli 140 000 (86 000) tonnia eli 60 % edellisvuotta enemmän. Rypsin hintatasoihin vaikuttivat vuonna 2009 ennen kaikkea soijapavun hinnat. Eurooppalaisen rypsin keskihinta vuonna 2009 oli Matif-pörssissä 282 euroa tonnilta, kun se vuonna 2008 oli 400 euroa tonnilta. Rapsiöljyn ja puristeiden markkinahinnat seurasivat raaka-aineen hintakehitystä ja olivat pitkäaikaisten keskihintojen tuntumassa.

Vilja- ja öljykasviliiketoiminnan liiketulos ilman kertaeriä oli 7,4 (5,4) miljoonaa euroa. Katsauskauden kertaerät -0,1 (-0,1) miljoonaa euroa liittyivät Avenan ja Mildolan hankinta-, talous- ja myyntitoimintojen organisoimiseen ja toimintojen yhdistämiseen. Tulosparrannus oli seurausta onnistuneesta markkinahintojen muutosten hallinnasta, prosessien, toimintatapojen sekä organisaation kehittämisestä ja hyvästä öljynpuristuksen saannosta.

Lännen Tehtaat –konsernissa tehtiin 13.8.2009 konsernin sisäinen omistusjärjestely, jossa Lännen Tehtaat Oyj myi omistamansa Mildola Oy:n osakekannan vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-ainekauppaa harjoittavalle Avena Nordic Grain Oy:lle. Järjestelyn tavoitteena on yhdistää Avenan hyödykemarkkinaosaaminen ja Mildolan öljynpuristusosaaminen sekä saavuttaa toimintojen yhdistämisellä synergiaetuja. Järjestely toteutettiin kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa syyskuun alussa Mildola Oy:n talous-, osto-, myynti- ja logistiikkatoiminnot siirtyivät Avena Nordic Grain Oy:n hoidettaviksi. Toimintojen ulkoistamisen myötä Mildolasta Avenaan siirtyi 9 henkilöä. Järjestelyn toisessa vai-

heessa vuoden 2009 lopussa toteutetulla liiketoimintakaupalla Mildola Oy:n kasviöljyliiketoiminta öljynpuristustoimintaa lukuun ottamatta siirtyi Avena Nordic Grain Oy:öön. Mildola Oy jatkaa öljynpuristus-toimintaa Avenan tuotantoyhtiönä. Vilja- ja öljykasviliiketoiminnasta vastaa Avena Nordic Grain Oy:n toimitusjohtaja Kaija Viljanen, joka nimitettiin 14.8.2009 alkaen myös Mildola Oy:n toimitusjohtajaksi.

Viljojen ja öljykasvinsiementen hankinnan tehostamiseksi Avena perusti kesällä tytäryhtiön OÜ Avena Nordic Grainin Türiin Viroon. Kotimaassa Porvooseen perustettiin uusi toimipiste palvelemaan alueen viljelijöitä.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä oli 62 (65) henkilöä. Henkilömäärää kasvatti tytäryhtiön perustaminen Viroon. Avenan ja Mildolan toimintojen yhdistymisessä väheni viisi työpaikkaa.

Vilja- ja öljykasviliiketoiminnan investoinnit olivat 0,3 (0,5) miljoonaa euroa. Investoinnit liittyivät toiminnanohjausjärjestelmän ja Avenan internet -kauppapaikan Avenakaupan uusimiseen sekä vähäisiin korvausinvestointeihin Mildolassa. Investointien avulla on tarkoitus saavuttaa integraatiohyötyjä ja tehostaa toimintaprosesseja ja niiden hallintaa.

Muut toiminnot

Muut toiminnot -segmentin liikevaihto oli 2,4 (3,0) miljoonaa euroa.

Muut toiminnot –segmentti muodostuu palveluyhtiö Apetit Suomi Oy:stä, konsernihallinnosta, segmenteille kohdistamattomista eristä sekä osakkuusyhtiöistä Sucros Oy ja Ateriamestarit Oy. Apetit Suomi Oy:n tuottamien palveluiden kustannusvaikutus on rasittamassa liiketoimintojen tulosta palveluiden käytön suhteessa. Liikevaihdon lasku on seurausta Apetit Suomi Oy:n palvelumyynnin pienenemisestä myynti- ja tuotekehityshenkilöstön siirryttyä vertailuvuoden huhtikuun alussa pakaste- ja kalaliiketoimintoihin sekä ympäristöhallinnon vertailuvuotta pienemmästä laskutuksesta.

Tammi-joulukuun -1,3 (-1,6) miljoonan euron kertaeristä puhdistettuun liiketulokseen sisältyy osuuksia osakkuusyritysten tuloksesta 2,0 (1,6) miljoonaa euroa. Tammi-joulukuun kertaerät olivat 0,0 (+7,4) miljoonaa euroa. Kertaeristä 0,0 (+7,5) miljoonaa euroa raportoidaan osakkuusyhtiötuloksessa.

Segmentin investoinnit olivat 0,0 (0,2) miljoonaa euroa.

■ Vuoden 2009 varsinaisen yhtiökokouksen päätökset

Lännen Tehtaat Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 2.4.2009. Yhtiökokous vahvisti emoyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitiilinpäätöksen sekä myönsi vastuuvapauden hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle tilikaudelta 2008.

Osingonjako

Yhtiökokous päätti, että tilikauden 2008 voitosta jaetaan osinkona 0,85 euroa osakkeelta. Osinko maksettiin 17.4.2009.

Yhtiöjärjestyksen muutokset

Yhtiökokous hyväksyi hallituksen esitykset yhtiön toimialaa koskevan yhtiöjärjestyksen 2 §:n ja yhtiökokouksen koolle kutsumista koskevan 10 §:n 1. kappaleen muuttamisesta. Yhtiöjärjestyksen toimialaa koske-

vasta pykälästä poistettiin viittaukset rehu- ja taimiteknologialiiketoiminnan harjoittamiseen. Yhtiökokouksen koollekutsumista koskeva yhtiöjärjestyksen kohta muutettiin kuulumaan niin, että yhtiökokouskutsu on julkaistava aikaisintaan kaksi kuukautta ennen kokousta ja viimeistään 21 päivää ennen yhtiökokousta yhtiön internet-sivuilla ja hallituksen niin päättäessä vähintään yhdessä hallituksen määräämässä valtakunnallisessa sanomalehdessä.

Osakeantivaltuudet

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta ja yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta yhdessä tai useammassa erässä osakeantina yhteensä enintään 761 757 kappaletta. Osakeantivaltuutuksen kohteena ovat kaikki yhtiön hallussa olevat omat osakkeet eli 130 000 osaketta. Uusia osakkeita voidaan antaa enintään 631 757 kappaletta.

Uuden osakkeen merkintähinta on vähintään osakkeen nimellisarvo eli kaksi (2) euroa. Oman osakkeen luovutushinta on vähintään sen luovutushetken mukainen käypä arvo, joka määräytyy NASDAQ OMX Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä määräytyvän kaupankäyntikurssin perusteella, mutta osakepohjaisten kannustinjärjestelmien toteuttamisessa osakkeita voidaan antaa myös vastikkeetta.

Valtuutus käsittää oikeuden poiketa osakkeenomistajien etuoikeudesta (suunnattu osakeanti), jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yhtiön pääomarakenteen kehittäminen, yrityskaupan ja muiden järjestelyjen rahoittaminen ja toteuttaminen tai osakepohjaisen kannustinjärjestelmän toteuttaminen, oikeuden tarjota osakkeita rahan sijasta myös apporttiomaisuutta vastaan tai muutoin tietyn ehdoin taikka käyttämällä kuitausoikeutta, ja oikeuden päättää osakkeen merkintähinnasta ja muista osakeantiin liittyvistä ehdoista ja seikoista.

Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Valtuutus kumosi aikaisemman 2.4.2008 annetun osakeantivaltuutuksen ja samana päivänä annetun valtuutuksen omien osakkeiden luovuttamiseen.

■ Hallituksen valtuuksien käyttö

Yhtiön hallitus ei ole 16.2.2010 mennessä käyttänyt sille myönnettyä valtuutusta uusien osakkeiden antamiseen tai valtuutusta yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamiseen.

■ Liputusilmoitukset

Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy ilmoitti 28.5.2009, että sen hallintoimien sijoitusrahastojen omistusosuus Lännen Tehtaat Oyj:ssä oli 27.5.2009 noussut yli 5 %:n. Osuus äänimäärästä ja osakepääomasta oli liputushetkellä 345 325 osaketta, 5,46 %.

ODIN Forvaltning AS:n hallinnoimat rahastot ilmoittivat 27.11.2009 myyneensä 100 000 Lännen Tehtaat Oyj:n osaketta ja, että rahastojen kokonaisomistus Lännen Tehtaat Oyj:n osakepääomasta oli sen johdosta laskenut alle 5 %:n. 27.11.2009 tehdyn osakekaupan jälkeen ODIN Forvaltning AS:n hallinnoimat rahastot omistivat yhteensä 264 909

Lännen Tehtaat Oyj:n osaketta. Tämä vastaa 4,19 % osakepääomasta ja äänimäärästä.

Scanfil Oyj ilmoitti 1.12.2009, että sen omistusosuus 1.12.2009 tehtyjen osakekauppojen johdosta ylitti yhden kahdeskymmenesosan Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeiden kokonaismäärästä ja äänimäärästä. Liputushetkellä Scanfil Oyj omisti 495 687 Lännen Tehtaat Oyj:n osaketta. Tämä vastaa 7,85 %:ia Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeiden kokonaismäärästä ja äänimäärästä.

■ Yhteistilillä olleiden osakkeiden myynti

Lännen Tehtaat Oyj:n yhteisellä arvo-osuustilillä olleet arvo-osuusjärjestelmään siirtämättömät yhtiön osakkeet myytiin niiden omistajien lukuun 23.2.2009 NASDAQ OMX Helsinki Oy:n välityksellä. Myynnistä saadut varat, joista vähennettiin ilmoittamisesta ja myynnistä aiheutuvat kulut, talletettiin Länsi-Suomen lääninhallitukseen. Varat on lunastettava viimeistään 17.3.2019. Tilikauden päättyessä lunastamattomia varoja oli 0,8 miljoonaa euroa.

■ Osakkeet, osakepääoma ja kaupankäynti

Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeet ovat yhtä sarjaa. Kaikilla osakkeilla on sama ääni- ja osinko-oikeus. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä osakkeenomistajan äänimäärä on rajattu yhteen kymmenesosaan yhtiökokouksessa edustetusta äänimäärästä. Yhtiön osakkeen nimellisarvo on kaksi (2) euroa. Yhtiön liikkeelle laskemien osakkeiden kokonaismäärä oli tilikauden alussa ja päättyessä 6 317 576 kappaletta ja rekisteröity osakepääoma 12 635 152 euroa. Osakepääoman vähimmäismäärä on 10 miljoonaa euroa ja enimmäismäärä 40 miljoonaa euroa.

Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli vuosina 2000, 2001 ja 2008 hankittuja omia osakkeita yhteensä 130 000 kappaletta nimellisarvoltaan yhteensä 0,26 miljoonaa euroa. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet edustavat 2,1 % yhtiön osake- ja äänimäärästä. Omilla osakkeilla ei ole ääni- eikä osinko-oikeutta.

Yhtiön osakkeita vaihdettiin pörssissä tilikauden aikana 1 997 857 (962 862) kappaletta, mikä oli 31,6 (15,2) % koko osakemäärästä. Osakkeen ylin kurssi oli 15,99 (17,00) euroa ja alin 11,90 (13,00) euroa. Vaihdetujen osakkeiden keskihinta oli 13,71 (14,49) euroa. Kauden osakevaihto oli 27,4 (14,0) miljoonaa euroa. Vuoden päätöskurssi oli 15,65 (13,49) euroa ja koko osakekannan markkina-arvo 98,9 (85,2) miljoonaa euroa.

■ Osakkeiden omistuksen jakautuminen

Osakkeiden omistuksen sektorijakautuma, suurimmat osakkeenomistajat ja johdon omistus on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 32.

■ IFRS-raportointi

Lännen Tehtaiden konsernitilinpäätös on laadittu EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti.

■ Liiketoiminnan kausiluonteisuus

IAS 2 -standardin mukaisesti vaihto-omaisuuden hankintamenuon luetaan mukaan systemaattisesti kohdistettu osuus valmistuksen kiinteistä yleismenoista. Satokausituotannossa raaka-aineista jalostetaan valmiita tuotteita pääosin vuoden viimeisen neljänneksen aikana, joten vaihto-omaisuuden määrät ja tasearvot ovat korkeimmillaan vuoden lopussa. Hankintamenuon mukaan luettujen valmistuksen kiinteiden yleismenojen kuluksi kirjautuminen lykkääntyy myyntiajankohtaan. Tästä johtuen konsernin tulokertymä painottuu viimeiselle vuosineljännekselle. Kausiluonteisuus on satokausituotannosta johtuen voimakkainta pakasteliiketoiminnassa ja osakkuusyhtiö Sucroksen toiminnassa.

Apetit Kalan myynti painottuu viikonloppuihin ja juhlapyhien yhteyteen. Merkittävä osa kalaliiketoiminnan vuoden tuloksesta riippuu joulusesongin onnistumisesta.

Vilja- ja öljykasviliiketoiminnan liikevaihto vaihtelee vuosittain ja vuosineljänneksittäin muita liiketoimintoja enemmän riippuen kysynnästä ja tarjonnasta sekä hintatasosta kotimaassa ja muilla markkinoilla.

■ Tutkimus ja kehitys

Konsernin tutkimus- ja kehitystoiminnan kulut olivat 0,9 (0,8) miljoonaa euroa, mikä oli 0,3 (0,2) % liikevaihdosta. Tutkimus- ja kehitystoiminta kohdistui lähinnä uusien tuotteiden kehittämiseen.

Pakasteliiketoiminnassa tuotekehitys kohdistui pidemmälle jalostettujen ruokapakasteiden ja keittojen sekä uusien vihanneskeoitusten kehittämiseen. Markkinoille tuotiin uutuutena mm. Apetit Perhekeittojen sarja ja Apetit Pikkuröstiön tuotesarja. Perinteisten keittojen ja Quick&Tasty-tuotteiden sarjaa täydennettiin lukuisilla uutuuksilla.

Kalaliiketoiminnassa kehitystoimet kohdistuivat uutuustuotteiden ja uusien pakkaustekniikoiden mahdollistamien tuotteiden kehittämiseen. Kesän grillausseasonkiin lanseerattiin Apetit Grillipyrstöjen sarja. Uusia Pyrstö-tuotteita samoin kuin Apetit maustetut uunifleet tuotiin syksyn markkinoille. Vuoden 2010 puolella kaappoihin tulevat graavi- ja kylmäsavuviipaleet uusissa, käyttäjätavallisemmissa pakkauksissa. Maritim Food toi markkinoille uuden, premiumluokan kastikesarjan sekä ensimmäiset suojakaasuun pakatut äyriäistuotteet. Maritim Foodin tuotekehitys on yhdessä pääasiakkaan kanssa uudistamassa tämän tuotevalikoimaa myynnin kasvattamiseksi ja myymälänkäyvyyden parantamiseksi.

Vilja- ja öljykasviliiketoiminnassa Mildola jatkoi Neito öljyjen sarjan kehittämistä uudistamalla Neito-tuotemerkin ulkoisen ilmeen sekä tuomalla markkinoille uusia Neito tuotteita. Teollisuusasiakkaille yhtiö kehitti asiakaskohtaisia tuoteratkaisuja. Avena Nordic Grainin kehitystoimet kohdistuivat Avenan ja Mildolan operatiivisten järjestelmien yhdistämiseen ja internet kauppapaikan Avenakaupan kehittämiseen.

■ Riskit ja epävarmuustekijät sekä riskienhallinta

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus on vahvistanut konsernin riskienhallintapolitiikan ja riskienhallintaperiaatteet. Kaikki konserniyhtiöt ja liiketoimintayksiköt arvioivat ja raportoivat säännöllisesti liiketoimintaansa

liittyviä riskejä ja tarvittavien kontrollimenetelmien ja riskienhallintakeinojen riittävyttä. Näiden strategiatyötä ja päätöksentekoa tukevien riskiarviointien tarkoituksena on riittävien toimenpiteiden varmistaminen riskien hallitsemiseksi.

Lännen Tehtaat -konsernissa riskit luokitellaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Konsernin olennaisimmat strategiset riskit liittyvät yritystostoihin ja ostettujen yritysten integrointiin sekä muutoksiin liiketoiminta-alueilla ja asiakkuuksissa. Merkittäviä asiakaskeskittymiä esiintyy kalaliiketoiminnassa Norjassa ja konseptiliiketoiminnassa Suomessa.

Merkittävimmät operatiiviset riskit liittyvät raaka-aineiden saataavuuteen, hankinnan ja myynnin tai käytön eriaikaisuuteen sekä raaka-aineiden markkinahintojen vaihteluun.

Hintariskien hallinnalla on erityisen suuri merkitys vilja- ja öljykasviliiketoiminnassa ja kalaliiketoiminnassa, joissa raaka-aineiden suhteellinen osuus liikevaihdosta on 65 – 85 %. Viljojen ja öljykasvien sekä keskeisten kalaraaka-aineiden hinnat muodostuvat kansainvälisillä markkinoilla. Vilja- ja öljykasviliiketoiminnassa avoimille hintariskeille on määritelty limiitit.

Konserni toimii kansainvälisillä markkinoilla ja on siten alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuutariskille. Merkittävimmät käytettävät ulkomaanvaluutat ovat Yhdysvaltain ja Kanadan dollari sekä Norjan ja Ruotsin kruunu. Konsernin riskienhallintapolitiikan mukaisesti kaikki merkittävät avoimet valuuttapositionit suojataan. Rahoitusriskien hallinnasta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedossa 24.

Tulipalo, vakava konerikko, tautiepidemiat tai tuotevirheet raaka-aineissa tai lopputuotteissa saattavat aiheuttaa merkittäviä omaisuus- tai keskeytysvahinkoja, vastuuta tai muita epäsuoria haitallisia vaikutuksia yhtiön toimintaan. Konserniyhtiöt suojautuvat tällaisilta riskeiltä arvioimalla prosessejaan mm. omavalvontajärjestelmän puitteissa ja tekemällä tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä. Vakuutuksilla katetaan kaikki ne riskit, jotka on taloudellisista tai muista syistä järkevää kattaa vakuuttamalla.

Lähiajan riskit

Taloudellisen epävarmuuden ja taantuman pitkittymisen johdosta vastapuoliin liittyvät riskit ovat lisääntyneet, minkä vuoksi asiakkaiden maksukykyyn ja toimittajien toimituskykyyn liittyvien riskien hallintaan kiinnitetään konserniyhtiöissä erityistä huomiota.

Työehtosopimukset ovat päättyneet tai päättyvät lähiaikoina monilla toimialoilla. Mahdollisilla työtaistelutoimilla kuljetusalalla, elintarviketeollisuudessa ja kaupan alalla on toteutuessaan välittömiä vaikutuksia Lännen Tehtaiden liiketoimintojen liikevaihtoon ja tulokseen.

Lännen Tehtaiden toiminnanohjausjärjestelmien uudistusprojektit käynnistettiin vuonna 2007. Uudet toiminnanohjausjärjestelmät on otettu vuosien 2008 ja 2009 aikana onnistuneesti käyttöön konsernin kotimaisissa yhtiöissä. Tavoitteena on, että Maritim Foodin toiminnanohjausjärjestelmä korvataan kotimaan kalaliiketoiminnan jo käyttämällä ratkaisulla vuonna 2010. Lännen Tehtaat on tiedostanut uusiin järjestelmiin siirtymiseen liittyvät riskit, joiden hallitsemiseksi projektien edistymistä seurataan säännöllisesti projektien ohjausryhmissä ja projektityöryhmissä.

■ Corporate governance statement

Lännen Tehtaat Oyj julkistaa erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (corporate governance statement).

■ Hallinto ja johto

Lännen Tehtaat Oyj:n hallintoneuvosto valitsi 17.4.2009 pitämässään järjestäytymiskokouksessa hallintoneuvoston puheenjohtajaksi Helena Waldénin ja varapuheenjohtajaksi Juha Nevavuoren.

Hallintoneuvoston 17.4.2009 valitseman yhtiön hallituksen muodostavat Harri Eela, Heikki Halkilahti, Aappo Kontu, Matti Lappalainen, Hannu Simula, Soili Suonoja ja Tom v. Weymarn. Hallituksen puheenjohtajana toimii Tom v. Weymarn ja varapuheenjohtajana Matti Lappalainen.

Lännen Tehtaat Oyj:n toimitusjohtajana on toiminut 1.9.2005 alkaen kauppatieteiden maisteri Matti Karppinen. Toimitusjohtajan sijaisena on toiminut 1.1.2008 alkaen konsernin talousjohtaja, kauppatieteiden maisteri Eero Kinnunen.

■ Tilintarkastajat

Yhtiökokouksen 2.4.2009 valitsemina tilintarkastajina ovat toimineet Hannu Pellinen, KHT ja KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers vastuullisena tilintarkastajana Tomi Moisio, KHT, JHTT.

■ Henkilöstö

Lännen Tehtaiden henkilöstöstrategian keskeisiä lähtökohtia ovat osaamisen, johtamisen ja työhyvinvoinnin kehittäminen. Henkilöstön yleisinä kehittämisen painopisteinä vuonna 2009 olivat ammatillisen osaamisen ja johtamisvalmiuksien kehittäminen. Yksittäisistä teemoista asiakaskeskeisyys oli keskeisesti esillä kaikissa henkilöstön kehittämiseen liittyvissä tapahtumissa.

Konsernin palveluksessa oli vuonna 2009 keskimäärin 657 (jatkatuvat toiminnot 2008: 755 ja 2007: 705) henkilöä. Liiketoimintoittain henkilöstö jakaantui seuraavasti:

	2009	2008	2007
Pakasteliiketoiminta	205	237	248
Kalaliiketoiminta	379	441	379
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta	62	65	65
Muut toiminnot	11	12	11
Jatkatuvat toiminnot	657	755	705

Maksetut palkat ja palkkiot, jatkatuvat toiminnot, milj. euroa

	2009	2008	2007
	25,2	28,5	23,8

Pakasteliiketoiminnassa henkilöstömäärän lasku johtui edellisestä vuonna toteutetusta hilloliiketoiminnan kaupasta sekä Turun tehtaan toimintojen siirtämisestä ja keskittämisestä Säkylässä. Kalaliiketoiminnassa henkilöstömäärän lasku oli seurausta Kalatori-palvelumyyntipisteiden määrän vähentymisestä ja Keravan logistiikkakeskuksen toimintojen ulkoistamisesta.

Lännen Tehtaat julkaisee erillisen henkilöstöraportin, joka on luettavissa Lännen Tehtaiden kotisivuilla www.lannen.fi.

■ Ympäristö

Lännen Tehtaiden toimintaa ohjaavat jatkuvan parantamisen ja kestävän kehityksen periaatteet. Yhtiö toimii vastuullisesti ja ottaa toiminnassaan huomioon sekä yhteiskunnan että ympäröivän luonnon vaatimukset. Tavoitteena on tehokas tuotanto, joka on sopusoinnussa ympäristön kanssa.

Merkittävimmät ympäristöasiat liittyvät energian käyttöön, pakasteliiketoiminnassa prosessijätevesiin ja tuotannossa syntyviin kasvisjätteisiin, kalaliiketoiminnassa prosessivesiin ja raaka-aineena käytettävän kalan jalostuksessa syntyviin kalajätteisiin ja öljynpuristustoiminnassa hajukaasuihin, raaka-aineiden vastaanotossa erotettaviin rikkakasveihin ja prosessissa käytettävään valkaisumaahan. Valmistustoiminnoissa syntyy kaikissa toiminnoissa lisäksi jonkin verran pakkausjätettä.

Lännen Tehtaiden johto on toimintapolitiikassaan asettanut yhtiölle ympäristöpäämäärät. Kaikilla konsernin ympäristölupavelvollisilla tuotantolaitoksilla on voimassa oleva ympäristölupa.

Yhtiön tiedossa ei ole tilinpäätöshetkellä merkittäviä yksittäisiä ympäristöön liittyviä riskejä.

Ympäristökulut olivat kertomusvuonna 0,9 miljoonaa euroa eli 0,3 % liikevaihdosta.

Ympäristöasioista kerrotaan laajemmin Lännen Tehtaiden kotisivuilla www.lannen.fi.

■ Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Lännen Tehtaat on tarkentanut missio-määrittystään ja täsmentänyt pitkän aikavälin kasvutavoitettaan. Konsernin missio on tarjota kuluttajille terveellisiä ja maistuvia paikallisiin raaka-aineisiin perustuvia ruokaratkaisuja sekä tuottaa omistajille lisäarvoa pitkäjänteisesti. Pitkän aikavälin tavoite on konsernin liiketoiminnan määrätietoinen ja kannattava kasvattaminen. Muut tavoitteet - liikevoitto vähintään 5 % liikevaihdosta, omavaraisuusaste vähintään 40 % ja oman pääoman tuotto (ROE) vähintään 12 % - ovat ennallaan.

■ Alkaneen vuoden näkymät

Taloudellisen taantuman pitkittymisellä ja työttömyyden lisääntymisellä saattaa olla vaikutuksia Lännen Tehtaiden liiketoimintoihin. Elintarvikkeiden kulutusksyntä ohjautuu enenevässä määrin peruselintarvikkeisiin ja matalan jalostusasteen tuotteisiin.

Konsernin liikevaihdon kehitykseen vaikuttavat merkittävästi vilja- ja öljykasvimarkkinoiden aktiivisuus ja hintatason muutokset.

Konsernin alkuvuoden tulospäätökset ovat vertailukautta paremmat. Vuoden jälkimmäisen puoliskon tuloskehitykseen vaikuttaa oleellisesti vilja- ja öljykasvimarkkinoiden aktiivisuus, jota tässä vaiheessa vuotta on vaikea arvioida. Liiketoiminnoissa toteutettujen kehittämistoimenpiteiden ansiosta konsernin koko vuoden liikutuloksen ilman kertaeriä arvioidaan olevan vähintään vertailuvuoden tasoa.

■ Osinkoesitys

Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen tavoitteena on, että yhtiön osake on omistajalleen hyvätuottoinen ja arvonsa säilyttävä sijoitus. Osinkopolitiikan mukaan yhtiö jakaa osinkona vähintään 40 % emoyhtiön omistajille kuuluvasta tilikauden voitosta.

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2009 olivat 82 664 541,83 euroa, josta tilikauden voitto oli 9 035 217,05 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkopolitiikan mukaisena osinkona vuodelta 2009 jaetaan 0,38 euroa osaketta kohden ja lisäosinkona 0,38 euroa osaketta kohden eli yhteensä 0,76 euroa osakkeelta. Hallitus ehdottaa, että osinkoina jaetaan yhteensä 4 702 557,76 euroa ja omaan pääomaan jätetään 77 961 984,07 euroa. Ehdotettu osinko on 80,9 % osakekohtaisesta tuloksesta.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Konsernin tuloslaskelma

Milj. euroa	Liitetieto	2009	2008
Liikevaihto	(2)	266,0	349,1
Liiketoiminnan muut tuotot	(4)	1,5	3,8
Materiaalit ja palvelut	(7)	-196,6	-272,3
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	(5,28)	-30,6	-34,6
Poistot	(2,8)	-5,3	-5,1
Arvon alentumiset	(2,8)	-0,1	-0,2
Liiketoiminnan muut kulut	(4,6)	-30,1	-35,9
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	(2)	2,0	9,1
Liiketulos	(2)	6,8	13,9
Rahoitustuotot	(9)	2,2	0,9
Rahoituskulut	(9)	-1,7	-4,1
Tulos ennen veroja		7,3	10,7
Tuloverot	(10)	-1,5	-0,7
Tilikauden tulos jatkuvista toiminnoista		5,8	10,0
Lopetetut toiminnot			
Tilikauden tulos lopetetuista toiminnoista	(3)	-	7,1
Tilikauden tulos		5,8	17,1
Jakautuminen			
Emoyrityksen omistajille	(11)	5,8	17,0
Vähemmistölle		-	0,1
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimennettu ja laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa			
Jatkuvista toiminnoista		0,94	1,60
Lopetetuista toiminnoista		-	1,13
Yhteensä		0,94	2,73

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. euroa	2009	2008
Kauden tulos	5,8	17,1
Muut laajan tuloslaskelman erät		
Rahavirran suojaukset	1,1	-1,6
Verot liittyen rahavirran suojaukseen	-0,3	0,4
Muuntoerot	1,4	-2,1
Kauden laaja tulos	8,0	13,8
Kauden laajan tuloksen jakautuminen		
Emoyhtiön omistajille	8,0	13,8
Vähemmistölle	-	0,0

Konsernitase

Milj. euroa	Liitetieto	31.12.2009	31.12.2008
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	(12)	5,6	5,3
Liikearvo	(12)	6,9	5,9
Aineelliset hyödykkeet	(12)	37,9	43,5
Osuudet osakkuusyrietyksissä	(13)	24,0	25,0
Myytavissä olevat sijoitukset	(14)	0,1	0,1
Saamiset	(15)	1,8	3,1
Laskennalliset verosaamiset	(10)	1,1	1,4
Pitkäaikaiset varat yhteensä		77,4	84,3
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	(17)	48,1	55,1
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		0,1	0,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset	(16)	25,5	38,7
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	(18)	17,2	3,8
Rahavarat	(19)	7,9	9,9
Lyhytaikaiset varat yhteensä		98,7	108,0
Varat yhteensä	(2)	176,1	192,3
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma		12,6	12,6
Ylikurssirahasto		23,4	23,4
Omat osakkeet		-1,8	-1,8
Arvonmuutosrahasto ja muut rahastot		7,3	6,4
Kertyneet voittovarot		90,0	77,5
Tilikauden tulos		5,8	17,0
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		137,3	135,1
Vähemmistön osuus		-	0,5
Oma pääoma yhteensä	(20)	137,3	135,6
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	(10)	4,1	4,5
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	(22)	2,4	4,5
Pitkäaikaiset varaukset	(21)	0,2	0,1
Muut velat		0,0	0,2
Pitkäaikaiset velat yhteensä		6,6	9,3
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset korolliset velat	(22)	0,9	10,7
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		1,5	0,7
Ostovelat ja muut velat	(23,25)	29,7	36,1
Lyhytaikaiset velat yhteensä		32,1	47,4
Velat yhteensä	(2)	38,8	56,8
Oma pääoma ja velat yhteensä		176,1	192,3

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. euroa	Liitetieto	2009	2008
Tilikauden tulos		5,8	17,1
Oikaisut tilikauden tulokseen *)		6,5	-8,5
Käyttöpääoman muutos		14,9	-5,1
Maksetut korot liiketoiminnasta		-1,8	-2,4
Saadut korot liiketoiminnasta		1,0	0,4
Maksetut verot liiketoiminnasta		-0,6	-1,8
Liiketoiminnan rahavirta		25,8	-0,4
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-2,7	-8,1
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		3,2	3,0
Ostetut konserniyhtiöt		-	-0,4
Vähemmistökaupat		-1,2	1,5
Ostetut osakkuusyhtiöt		-	-0,4
Myydyt osakkuusyhtiöt	(3)	-	27,0
Investoinnit muihin sijoituksiin		-22,0	-14,0
Muiden sijoitusten luovutustulot		9,0	18,1
Saadut osingot investoinneista		3,3	3,6
Investointien rahavirta		-10,4	30,3
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		-9,5	-18,4
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-2,7	-0,1
Rahoitusleasing-velkojen takaisinmaksut		0,0	-0,1
Omien osakkeiden hankinta		-	-1,0
Maksetut osingot vähemmistölle		-	-0,3
Maksetut osingot		-5,3	-5,3
Rahoituksen rahavirta		-17,5	-25,1
Rahavarojen muutos		-2,0	4,8
Rahavarat kauden alussa		9,9	5,1
Rahavarat kauden lopussa		7,9	9,9
*) Liiketoiminnan rahavirran oikaisut:			
Poistot ja arvonalentumiset		5,4	5,3
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot		0,5	-9,1
Osuudet osakkuusyritysten tuloksista		-2,0	-9,6
Rahoitustuotot ja -kulut		-0,5	3,3
Tuloverot		1,5	0,7
Muut oikaisut		1,5	0,9
Yhteensä		6,5	-8,5

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma										
Milj. euroa	Osake- pääoma	Yli- kurssi- rahasto	Arvon- muutos- rahasto	Muut rahastot	Omat osakkeet	Muunto- erot	Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Vähem- mistön osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2009	12,6	23,4	-0,8	7,2	-1,8	-1,9	96,6	135,1	0,5	135,6
Vähemmistökauppa	-	-	-	-	-	-	-0,7	-0,7	-0,5	-1,2
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-5,3	-5,3	-	-5,3
Muut muutokset	-	-	-	-	-	-	0,2	0,2	-	0,2
Tilikauden laaja tulos	-	-	0,8	-	-	1,4	5,8	8,0	-	8,0
Oma pääoma 31.12.2009	12,6	23,4	0,0	7,2	-1,8	-0,5	96,5	137,3	-	137,3
Oma pääoma 1.1.2008	12,6	23,4	0,4	7,2	-0,8	0,1	84,5	127,3	0,7	128,0
Vähemmistökauppa	-	-	-	-	-	-	0,4	0,4	-	0,4
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-5,3	-5,3	-0,3	-5,6
Muut muutokset	-	-	-	-	-1,0	-	-0,1	-1,1	-	-1,1
Tilikauden laaja tulos	-	-	-1,2	-	-	-2,1	17,0	13,7	0,0	13,8
Oma pääoma 31.12.2008	12,6	23,4	-0,8	7,2	-1,8	-1,9	96,6	135,1	0,5	135,6

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Yrityksen perustiedot

Lännen Tehtaat Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Säkyli. Yhtiön rekisteröity osoite on PL 100, 27801 Säkyli. Yhtiön Y-tunnus on 0197395-5.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus on 16.2.2010 hyväksynyt tilinpäätöksen julkistettavaksi.

Päätoiminnot

Lännen Tehtaat Oyj on NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä noteerattu elintarviketeollisuusyhtiö. Osakkeen kaupankäyntitunnus on LTE1S.

Lännen Tehtaiden raportoitavat segmentit ovat Pakasteliiketoiminta, Kalaliiketoiminta, Vilja- ja öljykasviliiketoiminta sekä Muut toiminnot. Yhtiön päämarkkina-alue on Suomi.

Liiketoimintaryhmät	Tuotteet ja palvelut
Pakasteliiketoiminta Apetit Pakaste Oy	Pakasteet
Kalaliiketoiminta Apetit Kala Oy Maritim Food AS, Norja Maritim Food Sweden AB, Ruotsi Sandanger AS, Norja	Kalajalosteet ja konseptimyynti Äyriäis- ja kalatuotteet Äyriäistuotteet Kalajalosteet
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta Avena Nordic Grain Oy ZAO Avena St. Petersburg, Venäjä UAB Avena Nordic Grain, Liettu OÜ Avena Nordic Grain, Viro Mildola Oy	Vilja-, öljykasvi- ja palkokasvi- sekä rehuraaka-aineiden, kasviöljyjen ja valkuaispuristeiden kauppa Kasviöljyjen ja valkuaisrehujen valmistus
Muut liiketoiminnot Lännen Tehtaat Oyj	Konsernihallinto, konsernin rakenteen kehittäminen, osake- ja kiinteistöomistusten hallinnointi
Apetit Suomi Oy	Apetit-markkinointi, HR, IT, talous- ja ympäristöhallinto
Osakkuusyhtiöt Sucros Oy	Sokerin valmistus, markkinointi ja myynti
Foison Oy	Avena Nordic Grain Oy:n omistus
Yhteisyryitys Ateriamestarit Oy	Suurkeittiömyynti

Laatimisperiaatteet

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2009 voimassaolevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitoa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön mukaiset. Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja ja johdannaispimuksia, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä, samoin kuin harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty kohdassa 'Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät'.

Tytäryritykset

Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta tai sillä on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta.

Osakkuusyrykset

Osakkuusyrykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa yli 20 % yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyrykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyryksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrysten veloitteiden täyttämiseen. Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyryksen välillä on eliminoitu konsernin omistuosuuden mukaisesti. Osakkuusyryssijoitus sisältää sen hankinnasta syntyneen liikearvon.

Yhteisyrykset

Yhteisyrykset ovat yrityksiä, joissa konserni käyttää toisten osapuolten kanssa yhteistä määräysvaltaa. Yhteisyrykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Valuuttamääräiset erät

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut mitataan siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämisenvaluutta. Valuuttamääräiset liiketapahtumat merkitään toimintavaluuttan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Tilinpäätöshetkellä monetaariset saamiset ja velat muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Muuntamisesta syntyneet kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan.

Liiketoiminnan kurssivoitot ja –tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Osaan valuuttamääräisiä myyntejä ja ostoja suojaavia valuuttatermiinejä on sovellettu suojauslaskentaa ja käsitelty suojauslaskentamallin mukaisesti, jolloin valuuttatermiinien tulosvaikutus on kirjattu tuloslaskelmaan samanaikaisesti suojatun myynnin tai oston tulosvaikutuksen kanssa. Valuuttatermiinien tehokkaan osuuden tulosvaikutus on kirjattu oikaisemaan myyntiä tai ostoja. Suojausten mahdollinen tehoton osuus on kirjattu rahoituseriin.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssin mukaan. Kurssiero, joka johtuu tuloslaskelmaerien muuntamisesta keskikurssin mukaan ja tase-erien muuntamisesta tilinpäätöspäivän kurssin mukaan, on kirjattu omana eränään omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on kurssimuutoksista johtuva muuntoero tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden oman pääoman osalta kirjattu omana eränään konsernin oman pääoman muuntoeroihin. Kun ulkomainen tytär- tai osakkuusyhtiö myydään, kertynyt muuntoero kirjataan tuloslaskelmaan myyntivoiton tai –tappion osaksi.

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteet

Tuotot kirjataan saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella. Tuloutus tapahtuu, kun omistukseen liittyvät riskit ja edut siirtyvät ostajalle. Yleensä tuloutus tapahtuu luovutettaessa suorite. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty mm. välilliset verot ja alennukset.

Korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Eläkevastuut

Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä eläkemaksut suoritetaan eläkevakuutusyhtiölle. Suoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. Konsernilla ei ole merkittäviä etuusperusteisia eläkejärjestelyjä eikä muita työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisempaan tapahtumaan perustuva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että veloitteen täyttämisen edellyttää maksusuoritusta, ja veloitteen määrä voidaan luotettavasti arvioida. Varaukset arvostetaan veloitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon.

Varaukset liittyvät toimintojen uudelleenjärjestelyihin, tappiollisiin sopimuksiin, oikeudenkäynteihin sekä ympäristö- ja veroriskeihin. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun sitä koskeva yksityiskohtainen ja asianmukainen suunnitelma on laadittu, ja on annettu riittävä peruste odottaa, että uudelleenjärjestely toteutetaan ja järjestelystä on tiedotettu.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman veroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikauden tuloksia vastaavat suoriteperusteiset verot perustuen kunkin yhtiön paikallisen verosäännösten mukaisesti laskettavaan verotettavaan tuloon sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisu samoin kuin laskennallisten verojen muutokset.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat kirjataan väliaikaisista eroista omaisuus- ja velkaerien verotusarvojen sekä kirjanpitoarvojen väliltä velkamenetelmän mukaisesti. Laskennallinen vero on kirjattu tilinpäätöspäivään mennessä säädetyillä verokannoilla.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät käyttöomaisuudesta, tilinpäätössiirroista, vaihto-omaisuudesta, käyttämättömistä verotuksellista tappioista ja johdannaissopimusten uudelleenarvostuksista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennallista veroa ei kirjata liikearvosta, joka ei ole verotuksessa vähennyskelpoista.

Suojauslaskennan piirissä olevien johdannaissopimusten ja myytävissä olevien sijoitusten osalta suoraan omaan pääomaan kirjattuihin arvomuutoksiin liittyvät laskennalliset verot on kirjattu suoraan omaan pääomaan.

Rahavarat

Taseen ja rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Tietyt ehdot täyttävän hyödykkeen, kuten tuotantolaitoksen, hankintamenoon sisällytetään välittömästi kyseisen hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta johtuvat vieraan pääoman menot. Lainojen hankinnasta välittömästi johtuvat transaktiomenot, jotka liittyvät selkeästi tiettyyn lainaan, sisällytetään lainan alkuperäiseen jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan kokoluksi efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Avenan avainhenkilöiden osakeomistuksia Foison Oy:ssä käsitellään Lännen Tehtaiden konsernitaseessa velkainstrumenttina johtuen tietyin kriteerein sovituista osakkeiden takaisinostovelvoitteesta. Foison Oy omistaa 20 % vähemmistön Avena Nordic Grain Oy:n osakekannasta. Avainhenkilöiden osinko-oikeudesta Avena-konsernin tulokseen perustuen kirjataan konsernissa rahoituskulua.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimus- ja kehitysmenot on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Uusien tuotteiden ja prosessien kehystoimintaan liittyviä kuluja ei ole merkitty taseeseen, koska kyseisiä menoja ei ole toteutunut merkittävästi aikavälillä, joka sijoittuu tuotteen markkinoille tulon ja sen kehitysvaiheen välille, jossa tuote on jo teknisesti toteutettavissa ja kaupallisesti hyödynnettävissä. Tilinpäätöshetkellä konsernin taseeseen ei ole merkitty kehitysmenoja.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenoista, joka ylittää hankitun yrityksen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisen käyvän arvon hankinta-ajankohtana. Liikearvo testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla. Osakkuusyriyten osalta liikearvo sisällytetään osakkuusyriyten investoinnin arvoon. Ulkomaisen yksikön hankinnasta syntyneitä liikearvoja käsitellään ulkomaisen yksikön valuutan määräisenä ja se muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoonsiin tapauksessa, että hankintameno on määriteltävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu yrityksen hyväksi.

Patentit, tavaramerkit ja muut aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, merkitään taseeseen ja kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan niiden taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomiin hyödykkeisiin ei ole sisällytetty hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika olisi arvioitu rajattomaksi.

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

Asiakassuhteet	15 vuotta
Tavaramerkit	15 vuotta
Muut aineettomat oikeudet	5-10 vuotta

Hyödykkeiden hankintamenoonsisällytetään hyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuun poistetut aineettomat hyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita.

Aineettomiin hyödykkeisiin liittyvät myöhemmin toteutuvat menot aktivoidaan vain siinä tapauksessa, jos niiden vaikutuksesta yritykselle koituu taloudellinen hyöty lisääntyä yli alun perin arvioidun suoritusasteen. Muussa tapauksessa menot kirjataan kuluksi niiden syntymishetkellä.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoonsiin. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika arvioidaan ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset ja rakennelmat	10 - 40 vuotta
Koneet ja kalusto	5 - 15 vuotta

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 -standardin mukaisesti.

Hyödykkeiden hankintamenoonsisällytetään hyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuunpoistetut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoimin-

nan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita. Aineellisten käyttöomaisuuden korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne ovat toteutuneet.

Julkiset avustukset

Käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaan saadut julkiset avustukset on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen käyttöaikana.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa yhtiölle siirtyvät olennaisilta osin hyödykkeen omistamiselle ominaiset riskit ja edut, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. IAS 17 -standardin mukaiset rahoitusleasingisopimukset on merkitty taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasinghyödykkeiden vuokraveroitteen sisällyttävät diskontattuina korollisiin velkoihin.

Rahoitusleasingisopimuksilla hankituista hyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset poistot ja kirjataan mahdolliset arvonalentumistappiot. Poistot tehdään konsernin käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajankohdan mukaisesti tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan aikana. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-ajan aikana siten, että tilikausittain jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Vuokraveroitteen sisällyttävät korollisiin velkoihin. Päättäneellä tilikaudella ei ollut tilanteita, joissa konserni olisi ollut IAS 17:n mukaisesti rahoitusleasinghyödykkeen vuokralle antajana.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Arvonalentumiset

Omaisuserien kirjanpitoarvoja arvioidaan mahdollisten arvonalentumisen viitteiden havaitsemiseksi. Jos viitteitä havaitaan, arvio omaisuserästä kerrytettävissä olevasta rahamäärästä määritetään. Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuseriä.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään joko niin, että se on käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja. Käytetyt diskonttauskorot on määritelty ennen veroja ja niissä on otettu huomioon myös kyseisten rahavirtaa tuottavien yksiköiden erityinen riski.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sekä muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio peruutetaan, jos omaisuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää määritettäessä käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi (poistoilla vähennettynä),

jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenuon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteutumiseksi välttämättömät menot.

Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuneet välittömät menot sekä muut välilliset kohdistettavat menot. Valmistetun vaihto-omaisuuden hankintamenuon luetaan materiaalien ostomenon, välittömän työn ja muiden välittömien menojen lisäksi myös osuus tuotannon yleiskustannuksista, mutta ei myynnin tai rahoituksen kustannuksia. Vaihto-omaisuuden arvoa on alennettu epäkurantin omaisuuden osalta.

Rahoitusinstrumentit

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan neljään luokkaan: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella, ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisältävät kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä varoja. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvaroja on hankittu pääasiassa voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, eikä yritys pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Niiden arvostusperuste on jaksotettu hankintamenu.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, koska niitä on tarkoitus pitää yli 12 kk tilinpäätöspäivästä lähtien. Käyvän arvon muutokset kirjataan suoraan omaan pääomaan, kunnes sijoitus myydään tai muutoin luovutetaan, jolloin käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Omaisuuserien pysyvät arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelmaan. Noteeraamattomat osakkeet esitetään hankintahintaan, jos niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti määritettävissä.

Konsernin velat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon lukuun ottamatta johdannaisvelkoja. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin ja ne voivat olla korollisia tai korottomia. Erään sisältyy esimerkiksi ostovelat ja lainat.

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä kun konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määrämällä tavalla. Niiden johdannaissopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja, arvomuutokset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa tuloslaskelmassa. Suojaus-

laskennan piirissä olevan johdannaisen tehokas käyvän arvon muutos kirjataan omaan pääomaan, kunnes suojattava erä realisoituu.

Kaikki rahoitusvarat ja -velat kirjataan taseeseen alun perin käypää arvoa vastaavaan hankintahintaan. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvarojen ja -velkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä.

Käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja hintoja. Konsernilla näitä instrumentteja ovat sijoitukset rahastoihin ja pääsääntöisesti kaikki hyödykejohdannaiset. Mikäli julkisesti noteerattua käypää arvoa ei ole saatavilla, käypä arvo lasketaan pohjautuen diskontattuihin rahavirtoihin sekä vastapuolen hintanoteerausta hyväksikäyttäen. Konsernilla näitä instrumentteja ovat pääsääntöisesti valuuttajohdannaiset. Lyhytaikaisia saamia tai velkoja ei diskontata.

Konserni arvioi, onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alenemisesta. Konserni kirjaa arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Arvonalentumistappio peruutetaan, mikäli myöhemmin syntyvä lisä kerrytettävissä olevaan rahamäärään voidaan luotettavasti liittää arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan.

Konserni soveltaa rahavirran suojauslaskentaa koronvaihtosopimuksiin, valuuttatermiineihin ja hyödykejohdannaisiin, jotka täyttävät IAS 39:ssä määritellyt suojauslaskennan ehdot. Suojatun rahavirran täytyy olla todennäköinen ja rahavirran täytyy viime kädessä vaikuttaa tuloslaskelmaan. Suojausten täytyy olla tehokas sekä etu- että jälkikäteen tarkasteltaessa. Niiden suojausten osalta, jotka täyttävät suojauslaskennan ehdot, kirjataan suojausten käyvän arvon muutoksen tehokas osa omaan pääomaan ja mahdollinen jäljelle jäävä tehoton osa tulosvaikutteisesti. Kumulatiivinen käyvän arvon muutos, joka on kirjattu omaan pääomaan, kirjataan tulosvaikutteisesti sillä hetkellä, kun ennakoitu rahavirta kirjataan tuloslaskelmaan. Kun suojausinstrumentti eräänny tai myydään tai kun suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisen ehtoja, omaan pääomaan sillä hetkellä sisältyvät kertyneet voitot tai tappiot jäävät omaan pääomaan, ja ne siirretään tuloslaskelmaan vasta, kun ennakoitu liiketoimi merkitään tuloslaskelmaan. Jos ennakoidun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omassa pääomassa esitetty kertynyt voitto tai tappio siirretään välittömästi tuloslaskelmaan.

Siitä huolimatta, että erät suojaussuhteet täyttävät konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojausten vaatimukset, niihin ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa. Tällaisia instrumentteja ovat muun muassa operatiiviseen toimintaan liittyvää hyödykeriskiä ja tietyt valuuttariskiä suojaavat johdannaiset, joiden käyvän arvon muutokset kirjataan konsernin noudattaman kirjaustavan mukaisesti liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Oma pääoma

Omien osakkeiden hankinta vähennetään yhtiön omistajille kuuluvasta omasta pääomasta, kunnes osakkeet mitätöidään tai lasketaan uudelleen liikkeeseen.

Osingonjako yhtiön osakkeenomistajille merkitään velaksi konsernitaseeseen sillä kaudella, jonka aikana osingot hyväksytään yhtiökokouksessa.

Osakeperusteiset maksut

Osakeperusteisissa kannustinjärjestelmissä, jossa maksut suoritetaan yhtiön osakkeina tai rahana, myönnettävät etuudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä ja kirjataan tuloslaskelmaan työsuhte-etuuksista aiheutuvaksi kuluksi tasaisesti oikeuden ansainta- ja sitouttamisjakson aikana.

Konsernilla ei ole osakeperusteisia kannustinjärjestelmiä, joilla olisi ollut vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Myytäväinä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytäväinä olevat omaisuuserät sekä lopetettuun toimintoon liittyvät omaisuuserät arvostetaan kirjanpitoarvoon tai tätä alempaan käypään arvoon vähennettynä myynnistä johtuvilla menoilla. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä. Myytävänä olevien ja lopetettujen toimintojen omaisuuserät esitetään taseessa erikseen jatkuvien toimintojen varoista ja veloista. Lopetetun toiminnon tulos sekä toiminnon lopettamisesta syntyvä voitto tai tappio esitetään erillisenä eränä konsernin tuloslaskelmassa.

Johdon harkintaa edellyttävät laatomisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Laadittaessa konsernitilinpäätöstä kansainvälisen tilinpäätöskäytännön mukaisesti, yhtiön johto joutuu tekemään arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat kirjattavien varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määriin sekä esitettyihin ehdollisiin eriin. Nämä arviot ja oletukset perustuvat historialliseen kokemukseen ja muihin perusteltavissa oleviin oletuksiin, joiden uskotaan olevan järkeviä olosuhteissa, jotka muodostavat perustan tilinpäätökseen merkittyjen erien arvioinneissa. Toteumat voivat poiketa näistä arvioista.

Konsernissa testataan vuosittain liikearvo mahdollisen arvonalentumisen varalta sekä arvioidaan viitteitä arvonalentumisesta. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvina laskelmina. Nämä laskelmat edellyttävät arvioiden käyttämistä.

Yritysten yhteenliittymissä hankittujen aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen edellyttää johdolta arvioiden käyttämistä ja perustuu usein arvioihin hyödykkeisiin liittyvistä rahavirroista.

Muut arviot liittyvät pääosin uudelleenjärjestelysuunnitelmiin, epäkurantin vaihto-omaisuuden määrään, ympäristö-, oikeudenkäynti- ja veroriskeihin sekä laskennallisten verosaamisten hyödyntämiseen tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan.

Uuden ja uudistetun IFRS-normiston soveltaminen

Uusi IFRS 8 standardi ei muuttanut vuoden alussa segmenteistä esitettävää informaatiota, sillä konsernin aiemmin julkistamat segmenttiedot ovat perustuneet konsernin sisäiseen raportointirakenteeseen. Elokuussa 2009 konsernissa päätettiin tehdä sisäinen omistusjärjestely, jossa kasviöljyliiketoiminta talous-, osto-, myynti- ja logistiikkatoimintoihin lukuun ottamatta öljynpuristustoimintaa siirtyvät Avena Nordic Grain Oy:n hoidettavaksi. Koska Kasviöljyliiketoiminta ei jatkossa enää muodosta erikseen seurattavaa kokonaisuutta, aikaisemmat Viljakauppaliiketoiminta-segmentti ja Kasviöljyliiketoiminta-segmentti raportoidaan Vilja- ja öljykasviliiketoiminta-segmenttiin. IAS 1 -muutos vaikuttaa tuloslaskelman ja oman pääoman muutoksia osoittavan laskelman esitystapaan.

Muilla tilikauden aikana käyttöön otetuilla uusilla tai muutetuilla standardeilla tai tulkinnoilla ei ollut olennaista vaikutusta tilinpäätökseen.

Konserni ei ole tässä tilinpäätöksessä soveltanut seuraavia tilinpäätöshetken mennessä julkaistuja standardeja, standardien muutoksia tai tulkintoja, joiden soveltaminen ei vielä tässä vaiheessa ole ollut pakollista.

Seuraavilla vuonna 2010 voimaan tulevilla uusilla standardeilla ja tulkinnoilla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen:

IFRS 2, Osakeperusteiset maksut –standardin muutos
IFRS 3, Liiketoimintojen yhteenliittymät –standardin muutos
IAS 27, Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös –standardin muutos
IFRIC 17, Omistajille jaettavat muut kuin käteisvarat
IASB:n vuosittaiset päivitykset eri standardeihin.

Konserni ottaa käyttöön vuosina 2011-2013 seuraavat standardit ja tulkinnot:

IFRS 9, Rahoitusinstrumentit –standardi
IAS 24, Lähipiiritapahtumat –standardin muutos
IAS 32, Rahoitusinstrumentit: esittämistapa –standardin muutos
IFRIC 19, Velan maksaminen liikkeeseen lasketuilla omilla osakkeilla

Konserni on selvittämässä 2011-2013 käyttöön otettavien standardimuutosten vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Liite 2. Toimintasegmentit

Jatkuvat toiminnot

Konsernilla on neljä raportoitavaa segmenttiä. Liiketoimintayksiköt tuottavat erilaisia tuotteita ja palveluita, ja niitä johdetaan erillisinä yksikköinä.

Konsernin segmentti-informaatio perustuu konsernin johtamisrakenteeseen ja johdon raportointiin. Raportoivat segmentit ovat:

Pakasteliiketoiminta
Kalaliiketoiminta
Vilja- ja öljykasviliiketoiminta
Muut toiminnot

Segmenttien välinen myynti tapahtuu käypään markkinahintaan. Segmentin varat ja velat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Kohdistamattomia ovat vero- ja rahoituserät sekä koko konsernille yhteiset erät. Raportoivat luvut perustuvat IFRS -standardeihin.

Lopetetut toiminnot

Suomen Rehu on esitetty lopetettuna toimintona erillään Lännen Tehtaiden jatkuvista toiminnoista.

Toimintasegmentit 1-12/2009

Milj. euroa	Pakaste- liiketoiminta	Kala- liiketoiminta	Vilja- ja öljykasvi- liiketoiminta	Muut toiminnot	Jatkuvat toiminnot yhteensä	Lopetetut toiminnot	Yhteensä
Ulkoinen myynti	46,0	75,9	143,4	2,4	267,8	-	267,8
Segmenttien välinen myynti	-0,1	0,0	0,0	-1,6	-1,7	-	-1,7
Liikevaihto	46,0	75,9	143,4	0,8	266,0	-	266,0
Liiketulokseen sisältyvä osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	-	-	-	2,0	2,0	-	2,0
Liiketulos	3,4	-2,5	7,3	-1,3	6,8	-	6,8
Varat	33,5	39,3	42,6	34,5	149,9	-	149,9
Kohdistamattomat					26,2	-	26,2
Varat yhteensä					176,1		176,1
Velat	6,6	9,0	10,6	3,7	29,9	-	29,9
Kohdistamattomat					8,9	-	8,9
Velat yhteensä					38,8		38,8
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	1,9	0,6	0,3	-	2,7	-	2,7
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	-	1,2	-	-	1,2	-	1,2
Poistot	2,0	2,0	0,7	0,7	5,3	-	5,3
Arvonalentumiset	-	-	0,1	-	0,1	-	0,1
Henkilöstö keskimäärin	205	379	62	11	657	-	657

Toimintasegmentit 1-12/2008

Milj. euroa	Pakaste- liiketoiminta	Kala- liiketoiminta	Vilja- ja öljykasvi- liiketoiminta	Muut toiminnot	Jatkuvat toiminnot yhteensä	Lopetetut toiminnot	Yhteensä
Ulkoinen myynti	49,3	89,7	209,3	3,0	351,3	-	351,3
Segmenttien välinen myynti	-0,1	0,0	0,0	-2,1	-2,2	-	-2,2
Liikevaihto	49,2	89,7	209,3	0,9	349,1	-	349,1
Liiketulokseen sisältyvä osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	-	-	-	9,1	9,1	-	9,1
Liiketulos	5,1	-2,4	5,3	5,8	13,9	6,6	20,5
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	-	-	-	-	-	0,5	0,5
Varat	32,4	45,0	61,7	37,5	176,6	-	176,6
Kohdistamattomat					15,7	-	15,7
Varat yhteensä					192,3		192,3
Velat	7,1	10,3	14,6	4,2	36,2	-	36,2
Kohdistamattomat					20,6	-	20,6
Velat yhteensä					56,8		56,8
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	6,0	1,5	0,5	0,2	8,1	-	8,1
Yritysosotot ja muut osakeinvestoinnit	-	0,1	0,4	-	0,5	-	0,5
Poistot	1,4	2,1	0,7	0,8	5,1	-	5,1
Arvonalentumiset	-	0,2	-	-	0,2	-	0,2
Henkilöstö keskimäärin	237	441	65	12	755	-	755

Maantieteellisiä alueita koskevat tiedot

Milj. euroa	Tuotot 2009	Tuotot 2008	Pitkäaikaiset varat 2009	Pitkäaikaiset varat 2008
Suomi	183,5	204,3	60,9	69,2
Norja	28,0	35,3	14,0	12,5
Saksa	20,4	48,0	-	-
Ruotsi	14,5	20,4	1,3	1,2
Muut maat yhteensä	19,6	41,0	0,0	0,0
Konserni yhteensä	266,0	349,1	76,3	82,9

Konsernin tuotot yhdeltä asiakkaalta olivat noin 54,7 (52,6) miljoonaa euroa, mikä on 21 (15) % konsernin liikevaihdosta. Tuotot tältä asiakkaalta muodostuivat kaikista segmenteistä lukuun ottamatta Muut toiminnot -segmenttiä.

Liite 3. Lopetetut toiminnot

Suomen Rehu Oy:n 51 %:n enemmistöosakkeiden kauppa toteutettiin kesäkuun alussa 2007 ja Suomen Rehu tytäryhtiöineen siirtyi Hankkija-Maatalous -konserniin. Osapuolet allekirjoittivat 1.9.2008 osakesiirtosopimuksen, jolla loput 49 % Lännen Tehtaiden omistamista Suomen Rehu Oy:n osakkeista siirtyivät Hankkija-Maatalous Oy:lle. Lännen Tehtaat kirjasi vähemmistöosakkeiden kaupasta vuoden 2008 kolmannen vuosineljänneksen tulokseen kertaluonteisen 6,6 miljoonan euron verovapaan myyntivoiton.

Milj. euroa	2009	2008
Tuotot	-	6,6
Osakkuusyhtiötulos	-	0,5
Kauden tulos lopetetuista toiminnoista	-	7,1

Liite 4. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Milj. euroa	2009	2008
Liiketoiminnan muut tuotot		
Saadut julkiset tuet	0,2	0,1
Luovutusvoitot	0,0	2,5
Vuokratuotot	0,6	0,4
Muut	0,6	0,7
Yhteensä	1,5	3,8
Liiketoiminnan muut kulut		
Maksetut vuokrat	3,2	2,4
Muut	26,9	33,4
Yhteensä	30,1	35,9

Konsernin tilintarkastuspalkkiot sen riippumattomalle päätilintarkastajalle PricewaterhouseCoopersille

Tilintarkastuspalkkiot liittyvät vuositilinpäätösten tilintarkastukseen ja niihin läheisesti liittyviin lakimääräisiin toimintoihin. Palkkiot tilintarkastuksen oheispalveluista aiheutuvat sellaisista palveluista, jotka liittyvät tilintarkastukseen ja joilla pyritään varmentamaan tilinpäätöksen oikeellisuutta sekä muista neuvontapalveluista.

Tilintarkastuspalkkiot ja palvelut

Milj. euroa	2009	2008
Tilintarkastuspalkkiot	0,2	0,2
Palkkiot oheispalveluista	0,0	0,1
Yhteensä	0,3	0,2

Liite 5. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

Milj. euroa	2009	2008
Palkat ja palkkiot	24,9	27,8
Irtisanomisen yhteydessä suoritettut etuudet	0,3	0,7
Eläkekulut	4,2	4,6
Muut henkilösivukulut	1,2	1,5
Yhteensä	30,6	34,6

Tiedot johdon työsuhde-etuuksista ja lainoista esitetään liitetiedoissa 28 "Lähipiiritapahtumat".

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Eläketurva konserniyhtiöissä perustuu kunkin maan paikallisiin säännöksiin ja käytäntöihin. TyEL-järjestelmään sisältyvän työkyvyttömyyseläkkeen muututtua vuoden 2005 alussa maksupohjaiseksi järjestelyksi ei konsernilla ole ollut merkittäviä etuusperusteisia eläkejärjestelyjä. Ainoastaan Maritim-yhtiöillä on konsernin kannalta merkityksellinen etuusperustainen eläkejärjestely.

Liite 6. Tutkimus- ja kehittämismenot

Konsernin tuotekehitystoiminnan kulut olivat 0,9 (0,8) miljoonaa euroa, mikä oli 0,3 (0,2) % liikevaihdosta.

Liite 7. Materiaalit ja palvelut

Milj. euroa	2009	2008
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	193,7	271,3
Varaston muutos	-7,0	-9,3
Ulkopuoliset palvelut	9,9	10,3
Yhteensä	196,6	272,3

Liite 8. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. euroa	2009	2008
Poistot		
Aineettomat hyödykkeet	0,8	0,5
Rakennukset	1,8	1,7
Koneet ja kalusto	2,6	2,8
Muut aineelliset hyödykkeet	0,1	0,1
Yhteensä	5,3	5,1
Arvonalentumiset		
Aineettomat hyödykkeet	0,1	-
Koneet ja kalusto	0,0	0,2
Arvonalentumiset yhteensä	0,1	0,2

Liite 9. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. euroa	2009	2008
Rahoitustuotot		
Korkotuotot	0,2	0,4
Valuuttakurssivoitot	1,2	0,3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,6	-
Muut rahoitustuotot	0,1	0,2
Yhteensä	2,2	0,9
Rahoituskulut		
Korkokulut	-0,4	-1,5
Valuuttakurssitappiot	-0,5	-1,3
Avenan vähemmistöosakkaiden osinko-oikeus	-0,7	-0,5
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	-	-0,7
Muut rahoituskulut	-0,1	-0,1
Yhteensä	-1,7	-4,1

Materiaalit ja palvelut sisältää ostovelkojen valuuttakurssivoittoja ja -tappioita 0,4 (0,1) miljoonaa euroa. Liikevaihto sisältää myyntisaamisten valuuttakurssivoittoja 0,1 (0,4) miljoonaa euroa.

Suojauslaskennan piirissä olevien johdannaisten tehottoman osuuden tulosvaikutus on 0,0 (0,0) miljoonaa euroa.

Liite 10. Tuloverot

Milj. euroa	2009	2008
Välittömät verot	2,0	1,3
Aikaisempien tilikausien verot	0,0	0,1
Laskennalliset verot	-0,5	-0,7
Yhteensä	1,5	0,7
Tuloverojen täsmäytys		
Tulos ennen veroja	7,3	10,7
Verot laskettuna emoyhtiön 26 %:n verokannalla	1,9	2,8
Ulkomaisten tytäryhtiöiden eriävien verokantojen vaikutus	0,0	0,0
Avenan vähemmistöosakkaiden osinko-oikeuden vaikutus	0,2	0,1
Osakkuusyhtiöiden tuloksen vaikutus	-0,5	-2,4
Verotuksessa vähennyskelvottomat kulut	0,0	0,1
Muut erät	0,0	0,1
Verokulu tuloslaskelmassa	1,5	0,7

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen täsmäytys taseeseen 2009

Milj. euroa	1.1.2009	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierojen vaikutus	31.12.2009
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	0,8	0,0	-	0,0	0,8
Johdannaiset	0,6	-0,1	-0,5	-	0,0
Muut	0,1	0,2	-	-	0,2
Yhteensä	1,4	0,1	-0,5	-	1,1
Laskennalliset verovelat					
Kertyneet poistoerot	-2,7	0,1	-	-	-2,6
Mildola Oy:n hankinnan käypiin arvoihin arvostaminen (netottuu Mildolan poistoeron kanssa)	1,1	-0,1	-	-	1,1
Muiden hankintojen käypiin arvoihin arvostaminen	-1,3	0,4	-0,1	-0,1	-1,1
Vaihto-omaisuus	-0,7	0,0	-	-	-0,8
Liikearvo	-0,1	-	-	-	-0,1
Aineelliset hyödykkeet	-0,5	-	-	-	-0,5
Muut	-0,3	0,0	0,2	-	-0,1
Yhteensä	-4,5	0,4	0,1	-0,1	-4,1

Vahvistetuista tappioista 0,1 milj. euroa vanhenee vuonna 2018. Muut vahvistetut tappiot eivät vanhene.

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen täsmäytys taseeseen 2008

Milj. euroa	1.1.2008	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierojen vaikutus	31.12.2008
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	0,1	0,7	-	-	0,8
Johdannaiset	0,0	-	0,6	-	0,6
Vaihto-omaisuuden sisäinen kate	0,0	-	-	-	0,0
Pitkäaikaisen saamisen ajoitusero	0,1	0,0	-	-	0,1
Muut	0,1	-0,1	-	-	0,0
Yhteensä	0,3	0,6	0,6	-	1,4
Laskennalliset verovelat					
Kertyneet poistoerot	-2,8	0,1	-	-	-2,7
Mildola Oy:n hankinnan käypiin arvoihin arvostaminen (netottuu Mildolan poistoeron kanssa)	1,3	-0,2	-	-	1,1
Muiden hankintojen käypiin arvoihin arvostaminen	-1,6	0,1	0,0	0,2	-1,3
Vaihto-omaisuus	-0,7	0,0	-	-	-0,7
Liikearvo	-0,1	-	0,0	-	-0,1
Aineelliset hyödykkeet	-0,5	-	-	-	-0,5
Muut	-0,4	0,1	0,0	0,0	-0,3
Yhteensä	-4,8	0,1	0,0	0,2	-4,5

Liite 11. Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva tilikauden tulos ulkona olevien osakkeiden määrän painotetulla keskiarvolla tilikauden aikana. Ulkona olevat osakkeet eivät sisällä takaisinostettuja omia osakkeita. Laimennettu osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva laimennettu tilikauden tulos ulkona olevien osakkeiden laimennetun määrän painotetulla keskiarvolla tilikauden aikana.

Yhtiöllä ei ole sellaisia instrumentteja, jotka aiheuttaisivat laimennusvaikutusta osakekohtaiseen tulokseen.

Milj. euroa	2009	2008
Emoyhtiön omistajille jakautuva tilikauden tulos, laimennettu ja laimentamaton	5,8	17,0
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo (1 000 kpl)	6 188	6 221
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi (1 000 kpl)	6 188	6 221
Laimennettu ja laimentamaton oikaistu osakekohtainen tulos (euroa/osake)	0,94	2,73

Liite 12. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenuon sisällytetään hyödykkeet, joiden pitoaika ei ole vielä päättynyt sekä loppuunpoistetut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka ovat edelleen liiketoiminnan käytössä. Kertyneisiin poistoihin sovelletaan vastaavia periaatteita.

Aineettomat hyödykkeet 2009

Milj. euroa	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintamenu 1.1.	14,4	6,0	1,8	22,2
Lisäykset	-	0,6	0,2	0,8
Vähennykset	-	-0,1	-	-0,1
Muuntoero ja muut muutokset	1,0	0,5	0,0	1,5
Siirrot erien välillä	-	1,7	-1,7	-
Hankintamenu 31.12.	15,4	8,7	0,3	24,4
Kertyneet poistot 1.1.	-8,5	-2,5	-	-11,0
Vähennysten kertyneet poistot	-	0,0	-	0,0
Tilikauden poisto	-	-0,8	-	-0,8
Kertyneet poistot 31.12.	-8,5	-3,4	-	-11,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	6,9	5,3	0,3	12,5

Aineettomat hyödykkeet 2008

Milj. euroa	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Ennakko-maksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	15,5	7,6	0,8	23,9
Lisäykset	0,1	1,1	1,2	2,3
Vähennykset	-	-2,4	-	-2,4
Muuntoero ja muut muutokset	-1,2	-0,5	0,0	-1,7
Siirrot erien välillä	-	0,2	-0,2	-
Hankintameno 31.12.	14,4	6,0	1,8	22,2
Kertyneet poistot 1.1.	-8,5	-3,7	-	-12,2
Vähennysten kertyneet poistot	-	1,7	-	1,7
Tilikauden poisto	-	-0,5	-	-0,5
Kertyneet poistot 31.12.	-8,5	-2,5	-	-11,0
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	5,9	3,5	1,8	11,2

Liikearvotestaus

Liikearvoa sisältävien rahavirtaa tuottavien yksikköjen tai yksikköjen ryhmien arvonalentumistestaus

Seuraaville rahavirtaa tuottaville yksiköille tai yksikköjen ryhmille on kohdistettu liikearvoa:

Milj. euroa	2009	2008
Apetit Pakaste – pakasteliiketoiminta	0,4	0,4
Apetit Kala – kalaliiketoiminta	0,2	0,2
Maritim-yhtiöt – kalaliiketoiminta	6,3	5,3
Yhteensä	6,9	5,9

Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla. Rahavirtaennusteet pohjautuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin. Rahavirtaennusteet on tehty viiden vuoden ajanjaksolle ja ennustejakson jälkeiset rahavirrat on ekstrapoloitu käyttämällä 1 - 2 %:n kasvutekijää.

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat ovat budjetoitu myyntikate, liikevaihto ja diskonttauskorko. Kalaliiketoimintojen osalta ennustettu myyntikate on jonkin verran korkeampi kuin viimeisen kahden vuoden toteutunut myyntikate. Maritim-yksiköissä pääraaka-aineiden huomattava kallistuminen syksyllä 2008 yhdistettynä paikallisvaluutan voimakkaaseen heikkenemiseen vaikutti myyntikatteeseen negatiivisesti. Myös Suomen kalaliiketoiminnan ennustettu myyntikate on korkeampi kuin toteutunut johtuen koko toimialalla vallinneesta kovasta kilpailutilanteesta. Laskelmissa käytetyt diskonttokorot ennen

veroja ovat: Suomen kalaliiketoiminta 9,6 (10,7) %, Maritim-yhtiöiden kalaliiketoiminta 9,4 (10,3) % ja pakasteliiketoiminta 8,4 (9,2) %. Diskonttokorkojen laskuun vertailuvuodesta vaikutti merkittävimmin pääomarakenteen päivitys kuvastamaan paremmin toimialan tyypillistä pääomarakennetta.

Käyttöarvo ylitti Apetit Kala -liiketoiminnassa 31 %:lla testattavien varojen kirjanpitoarvon 12,3 miljoonaa euroa ja Maritim-yhtiöissä käyttöarvo ylitti 11 %:lla testattavien varojen kirjanpitoarvon 15,3 miljoonaa euroa. Apetit Pakasteessa käyttöarvo ylitti edelleen huomattavasti testattavien varojen kirjanpitoarvon.

Käyttöarvon herkkyyks keskeisten muuttujien vaihteluille

Mikäli Apetit Kalan rahavirtaennusteen jokaisen vuoden myyntikate heikkenisi 0,7 (2,1) % muiden muuttujien pysyessä vakiona, niin ennustettu rahavirta vastaisi testattavien varojen kirjanpitoarvoa. Vastaava muutos Maritim-yhtiöiden osalta on 0,4 (1,5) % ja pakasteliiketoiminnan osalta 4,1 (4,0) %.

Mikäli Apetit Kalan rahavirtaennusteen liikevaihto heikentyisi 2,7 (8,0) prosenttiyksikköä muiden muuttujien pysyessä vakiona, niin ennustettu rahavirta vastaisi testattavien varojen kirjanpitoarvoa. Vastaava muutos Maritim-yhtiöiden osalta on 2,1 (8,5) % ja pakasteliiketoiminnan osalta 11,5 (11,8) %.

Mikäli Apetit Kalan rahavirtaennusteen diskonttauskorko nousisi 2,1 (9,3) prosenttiyksikköä muiden muuttujien pysyessä vakiona, niin ennustettu rahavirta vastaisi testattavien varojen kirjanpitoarvoa. Vastaava muutos Maritim-yhtiöiden osalta on 0,6 (3,6) % ja pakasteliiketoiminnan osalta 7,3 (7,2) %.

Aineelliset hyödykkeet 2009

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3,7	38,5	38,7	0,5	0,2	81,5
Lisäykset	-	0,4	1,1	-	0,4	1,9
Vähennykset	-0,3	-4,2	-1,9	0,0	-	-6,4
Muuntoero ja muut muutokset	0,0	0,4	0,5	0,0	0,0	0,9
Siirrot erien välillä	-	0,0	0,2	-	-0,2	-
Hankintameno 31.12.	3,4	35,1	38,6	0,5	0,4	78,0
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-10,6	-27,0	-0,1	-	-38,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	0,7	1,7	0,0	-	2,4
Tilikauden poisto	-	-1,8	-2,6	-0,1	-	-4,5
Arvon alentumiset	-	-	-	-	-	-
Kertyneet poistot 31.12.	-0,2	-11,8	-27,9	-0,2	-	-40,1
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	3,2	23,4	10,7	0,3	0,4	37,9

Koneisiin ja kalustoon sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla hankittua omaisuutta 0,2 miljoonaa euroa.

Aineelliset hyödykkeet 2008

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3,7	35,4	41,0	0,3	0,2	80,6
Lisäykset	-	0,1	0,4	0,2	5,2	5,9
Vähennykset	0,0	-0,4	-3,9	0,0	-	-4,3
Muuntoero ja muut muutokset	0,0	-0,3	-0,4	0,0	0,0	-0,6
Siirrot erien välillä	-	3,7	1,6	-	-5,3	-
Hankintameno 31.12.	3,7	38,5	38,7	0,5	0,2	81,5
Kertyneet poistot 1.1.	-0,2	-9,1	-27,8	-0,1	-	-37,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	0,2	3,8	0,0	-	4,0
Tilikauden poisto	-	-1,7	-2,8	-0,1	-	-4,6
Arvon alentumiset	-	-	-0,2	-	-	-0,2
Kertyneet poistot 31.12.	-0,2	-10,6	-27,0	-0,1	-	-38,0
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	3,5	27,9	11,7	0,3	0,2	43,5

Koneisiin ja kalustoon sisältyy rahoitusleasingisopimuksilla hankittua omaisuutta 0,2 miljoonaa euroa.

Liite 13. Osuudet osakkuusyhtiöissä ja yhteisyrityksissä

Milj. euroa	2009	2008
Tilikauden alussa	25,0	39,2
Hankinnat, muut lisäykset	0,2	0,4
Myynnit, muut vähennykset	-	-20,6
Osuus kauden tuloksesta	2,0	9,6
Osingot	-3,3	-3,6
Tilikauden lopussa	24,0	25,0

Tiedot konsernin osakkuusyhtiöistä sekä niiden varat, velat, liikevaihto ja voitto/tappio

Osakkuusyhtiöt

2009							Omistussosuus (%) suoraan tai tytäryritysten kautta
Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio		
Sucros-konserni	Helsinki	165,4	49,0	160,0	10,2		20,0 %
Foison Oy	Helsinki	1,5	0,0	0,0	0,0		26,9 %

2008							Omistussosuus (%) suoraan tai tytäryritysten kautta
Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio		
Sucros-konserni	Helsinki	140,6	50,4	183,7	45,6		20,0 %
Foison Oy	Helsinki	1,5	0,0	0,0	0,0		26,9 %

Yhteisyritykset

Konsernilla on 50 %:n omistussosuus seuraavista yhteisyrityksistä

2009							Omistussosuus (%) suoraan tai tytäryritysten kautta
Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio		
Ateriamestarit Oy	Raisio	2,4	2,2	27,3	0,0		50,0 %

2008							Omistussosuus (%) suoraan tai tytäryritysten kautta
Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio		
Ateriamestarit Oy	Raisio	3,5	3,3	32,1	0,0		50,0 %

Liite 14. Myytävissä olevat sijoitukset

Noteeraamattomat osakkeet esitetään hankintamenoona, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti määritettävissä.

Milj. euroa	2009	2008
Noteeraamattomat osakesijoitukset	0,1	0,1
Yhteensä	0,1	0,1

Liite 15. Saamiset, pitkäaikaiset

Milj. euroa	2009	2008
Saaminen osakkuusyryksiltä	1,4	2,7
Johdannaiset, suojauslaskenta	0,1	0,0
Liittymismaksut	0,4	0,4
Muut	0,0	0,0
Yhteensä	1,8	3,1

Saamisten kirjanpitoarvojen arvioidaan vastaavan niiden käypiä arvoja.

Liite 16. Myyntisaamiset ja muut saamiset

Milj. euroa	2009	2008
Myyntisaamiset	19,0	21,6
Johdannaiset, suojauslaskenta	0,3	1,5
Siirtosaamiset	3,2	10,6
Muut saamiset	0,7	2,6
Saamiset osakkuus- ja yhteisyryksiltä		
Myyntisaamiset	0,9	0,9
Lainasaamiset	1,4	1,5
Yhteensä	25,5	38,7

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät liittyvät materiaalihankintojen, työsuhte-etuuskien ja tuloverojen jaksotuksiin. Siirtosaamiset sisältää vertailuvuonna 9,7 miljoonaa euroa viljakauppaliiketoimintaan liittyviä kaupallisia saamia.

Saamisten kirjanpitoarvon arvioidaan vastaavan niiden käypää arvoa.

Konserni on kirjannut tilikauden aikana luottotappioita myyntisaamista 0,1 (0,0) miljoonaa euroa.

Liite 17. Vaihto-omaisuus

Milj. euroa	2009	2008
Aineet ja tarvikkeet	11,5	13,6
Keskeneräiset tuotteet	0,2	0,2
Valmiit tuotteet/tavarat	36,4	41,3
Yhteensä	48,1	55,1

Vaihto-omaisuudesta on tilikaudella kirjattu arvonalennusta 1,8 (1,6) miljoonaa euroa vastaamaan nettorealisointiarvoa.

Liite 18. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Milj. euroa	2009	2008
Johdannaissopimukset, ei suojauslaskentaa	0,0	0,0
Korkorahastosijoitukset	17,2	3,8
Yhteensä	17,2	3,8

Liite 19. Rahavarat

Milj. euroa	2009	2008
Käteinen raha ja pankkitilit	7,9	8,6
Lyhytaikaiset sijoitukset	-	1,3
Yhteensä	7,9	9,9

Liite 20. Omaa pääomaa koskevat liitetiedot

Milj. euroa	Osakkeiden lukumäärä (1 000 kpl)	Osake-pää-oma	Yli-kurssi-rahasto	Yhteensä
31.12.2009	6 318	12,6	23,4	36,0
31.12.2008	6 318	12,6	23,4	36,0

Yhtiön kokonaan maksettu ja kauppakisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 12 635 152 euroa. Osakkeiden nimellisarvo on 2 euroa.

Oman pääoman rahastojen kuvaukset

Muuntoerot-rahasto

Muuntoerot-rahasto sisältää ulkomaisten yksiköiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahasto sisältää kaksi alarahastoa: käyvän arvon rahaston myytävissä oleville sijoituksille ja suojausrahaston rahavirran suojausena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutoksille.

Muut rahastot

Muut rahastot muodostuvat käyttörahastosta ja vararahastoista. Käyttörahasto sisältää yhtiökokouksen päätöksellä voittovaroista siirretyn osuuden. Vararahastot sisältävät ulkomaisten konserniyhtiöiden paikallisiin säännöksiin perustuvia eriä.

Omat osakkeet

Omiin osakkeisiin sisältyy konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintameno. Yhtiön omistuksessa oli tilikauden päättyessä 130 000 kappaletta vuosina 2000-2001 sekä 2008 hankittua yhtiön omaa osaketta. Osakkeet edustavat 2,1 % yhtiön osakepääomasta ja äänimäärästä. Ostettujen osakkeiden hankintahinta oli yhteensä 1,8 miljoonaa euroa.

Osingot

Tilinpäätöspäivän jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 0,76 euroa osaketta kohden.

Liite 21. Varaukset

Milj. euroa	2009	2008
Eläkevaraukset 1.1.	0,1	0,1
Lisäykset	0,0	-
Eläkevaraukset 31.12.	0,2	0,1

Liite 22. Korolliset velat

Milj. euroa	2009	2008
Pitkäaikaiset		
Lainat rahoituslaitoksilta	1,3	3,4
Lainat muilta	1,0	1,0
Rahoitusleasingvelat (liitetieto 25)	0,1	0,1
Yhteensä	2,4	4,5

Lainat rahoituslaitoksilta ovat vaihtuvakorkoisia. Lainat muilta -ryhmään sisältyvä laina on kiinteäkorkoinen koron ollessa 5 % p.a. Korollisista pitkäaikaisista veloista on euromääräisiä 1,0 (2,0) miljoonaa euroa ja Norjan kruunumääräisiä 1,4 (2,5) miljoonaa euroa. Velkojen kirjanpitoarvon arvioidaan vastaavan niiden käypää arvoa.

Lyhytaikaiset

Yritystodistuslainat	-	9,0
Pitkäaikaisien lainojen lyhennykset	0,1	0,5
Muut korolliset velat	0,8	1,1
Rahoitusleasingvelat (liitetieto 25)	0,0	0,1
Yhteensä	0,9	10,7

Yritystodistuslainat ovat euromääräisiä, vaihtuvakorkoisia ja maturiteettiltaan 1-2 kuukautta. Velkojen kirjanpitoarvojen arvioidaan vastaavan niiden käypää arvoa.

Liite 23. Ostovelat ja muut velat

Milj. euroa	2009	2008
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	17,5	19,7
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	0,3	0,0
Johdannaisvelat, ei suojauslaskentaa	0,0	0,2
Johdannaisvelat, suojauslaskenta	0,1	0,8
Siirtovelat	9,0	8,6
Muut velat	2,8	6,8
Yhteensä	29,7	36,1

Siirtovelkojen olennaiset erät muodostuvat henkilösivukuluista sekä velkojen ja tavaraostojen jaksotuksista.

Johdannaisvelat arvostetaan käypään arvoon. Suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten tulosvaikutus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan. Muut erät arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun.

Liite 24. Rahoitusriskien hallinta

Konserni altistuu normaalissa liiketoiminnassaan useille rahoitusriskeille. Konsernin riskienhallinnan tavoite on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin kassavirtaan. Pääasialliset rahoitusriskit ovat valuuttariski, korkoriski ja maksuvalmiusriski. Konserni käyttää muun muassa johdannaissopimuksia valuutta- ja korkoriskiltä suojautumiseen.

Rahoitusriskien hallinnan yleiset periaatteet hyväksyy Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus ja niiden käytännön toteutuksesta vastaa talousjohtajan alaisuudessa toimiva rahoitusyksikkö.

1. Markkinariskit

Valuuttariskit

Konserni toimii kansainvälisillä markkinoilla ja on siten alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuuttariskille. Ulkomaan valuuttamääräiset myynnit ja ostot sekä tase-erät (transaktioriski), sekä sijoitukset ulkomaisiin tytäryhtiöihin (translaatoriski), muodostavat konsernin valuuttakurssiriskin. Merkittävimmät valuuttakurssiriskit aiheutuvat Yhdysvaltain dollarista, Kanadan dollarista ja Norjan kruunusta. Muita valuuttoja, joille konserni altistuu liiketoiminnassa ovat lähinnä Ruotsin kruunu. Konsernissa olennaisin valuuttariski muodostuu Maritim Food yhtiöiden muussa kuin yhtiön toimintavaluutassa olevista valuuttajohdannaisista, kassavaroista ja ostoveloista sekä konsernin sisäisistä lainoista Maritim Food yhtiöille.

Tilinpäätöspäivänä 31.12.2009 merkittävimmät nettosijoitukset ulkomaisiin tytäryhtiöihin ovat Norjan kruunuissa 7,4 miljoonaa euroa ja Ruotsin kruunuissa 3,2 miljoonaa euroa. Konsernin politiikkana ei ole suojata omistamiseen liittyviä eriä valuuttamuutoksilta, kuten nettosijoituksia ulkomaisiin tytäryhtiöihin tai näiden pitkäaikaisia sisäisiä lainoja.

Konsernin periaatteena on suojata alkuperäinen transaktioriski kaikkien taloudellisesti merkittävien valuuttapositionien osalta. Konsernin rahoituspolitiikan mukaan merkitykselliseksi katsotaan yli 100 000 euron arvoiset avoimet valuuttapositionit. Suojaus voidaan tehdä myös todennäköistä tulevaa avointa valuuttapositionia vastaan. Valuuttasuojauksessa instrumentteina voidaan käyttää valuuttatermiineitä ja -optioita sekä valuuttavaihtosopimuksia. Valuuttariskiin liittyvistä suojauksista vastaavat liiketoimintayksiköt. Valuuttasuojauksia ohjaa toiminnalle määritelty riskienhallintapolitiikka, jonka toteuttamista valvoo konsernin rahoitusyksikkö.

IFRS 7 tarkoittama rahoitusinstrumenttien herkkyys valuuttariskille

Standardin tarkoittama valuuttariski liittyy rahoitusinstrumentteihin, jotka ovat ulkomaan rahan määräisiä eli määritetty jonakin muuna valuuttana kuin sinä toimintavaluuttana, jossa ne arvostetaan. Standardin yhteydessä valuuttariskillä ei tarkoiteta riskiä, joka liittyy rahoitusinstrumentteihin, jotka ovat ei-monetaarisia eriä, tai toimintavaluutan määräisiin rahoitusinstrumentteihin.

Mikäli tilinpäätöspäivänä 31.12.2009 (31.12.2008) Norjan kruunun kurssi olisi ollut 10 % vahvempi / heikompi euroon nähden, niin konsernin tilikauden tulos olisi kasvanut / pienentynyt 0,6/-0,5 (0,8/-0,6) miljoonaa euroa ja oma pääoma kasvanut / pienentynyt 0,0/0,0 (0,0/0,0) miljoonaa euroa. Analyysin olettamana on, että kaikki muut muuttujat, kuten esimerkiksi korot, pysyvät vakiona.

Mikäli tilinpäätöspäivänä 31.12.2009 (31.12.2008) Yhdysvaltain dollarin kurssi olisi ollut 10 % vahvempi / heikompi euroon nähden, niin konsernin tilikauden tulos olisi kasvanut / pienentynyt 0,0/-0,1 (0,1/0,0) miljoonaa euroa ja oma pääoma pienentynyt / kasvanut 0,0/0,0 (-0,2/0,2) miljoonaa euroa. Analyysin olettamana on, että kaikki muut muuttujat, kuten esimerkiksi korot, pysyvät vakiona.

Mikäli tilinpäätöspäivänä 31.12.2009 (31.12.2008) Kanadan dollarin kurssi olisi ollut 10 % vahvempi / heikompi euroon nähden, niin konsernin tilikauden tulos olisi kasvanut / pienentynyt -0,1/0,1 (0,0/0,0) miljoonaa euroa ja oma pääoma pienentynyt / kasvanut 0,0/0,0 (0,0/0,0) miljoonaa euroa. Analyysin olettamana on, että kaikki muut muuttujat, kuten esimerkiksi korot, pysyvät vakiona.

Korkoriski

Konsernilla oli tilikauden päättyessä pitkäaikaisia vaihtuvakorkoisia rahalaitoslainoja yhteensä 2,4 (4,5) miljoonaa euroa, emittoituja yritystodistuksia sekä muita korollisia lyhytaikaisia velkoja 0,9 (10,7) miljoonaa euroa sekä likvidejä kassavaroja 7,9 (9,9) miljoonaa euroa. Konsernin viimeiset koronvaihtosopimukset päättyivät kesällä 2008.

IFRS 7 tarkoittama rahoitusinstrumenttien herkkyys korkoriskille

Tilinpäätöspäivän 31.12.2009 (31.12.2008) taserakenteella yhden prosenttiyksikön nousu / lasku koroissa olisi pienentänyt / kasvattanut tilikauden tulosta -0,2/0,2 (0,0/0,0) miljoonaa euroa ja kasvattanut / pienentänyt omaa pääomaa 0,0/0,0 (0,0/0,0) miljoonaa euroa.

Raaka-aineriski

Konserni on altistunut hyödykeriskille, joka liittyy hyödykkeiden saatavuuteen, hankinnan ja myynnin tai käytön eriaikaisuuteen sekä hinnanvaihteluihin. Se pyrkii vähentämään näitä riskejä käyttämällä pörssinoteerattuja raaka-ainefutuuureja, -termiinejä sekä -optioita. Konsernin merkittävimmät yksittäiset raaka-aineriskit kohdistuvat vehnään, ohraan, kauraan, soijaan ja rypsiin. Raaka-aineriskien hallinnasta vastaavat liiketoimintayksiköt niille asetettujen riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Raaka-aineriskin suojaumisessa sovelletaan pääsääntöisesti IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa.

Lännen Tehtaat -konserni suojautuu hankittavan sähkönhinnan vaihteluilta solmimalla eripituisia sähköntoimitus- ja sähköjohdannaisopimuksia. Konsernin sähkösalkun hallinta on ulkoistettu kotimaisissa yhtiöissä. Sähkösalkun hallinta kattaa sekä fyysisen sähköhankinnan että finanssisuojaukset. Sähköriskin hallintaa ohjaa erillinen sähkönhankinnan riskipolitiikka. Sähköriskin suojauksen osalta sovelletaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa.

IFRS 7 tarkoittama rahoitusinstrumenttien herkkyys raaka-aineriskille

Mikäli tilinpäätöspäivänä 31.12.2009 (31.12.2008) johdannaissopimusten mukaisten hyödykkeiden hinnat olisivat nousseet / laskeneet 10 %, niin tilikauden tulos olisi kasvanut / pienentynyt 0,0/0,0 (0,0/0,0) miljoonaa euroa ja oma pääoma kasvanut / pienentynyt 0,6/-0,4 (-0,6/0,4) miljoonaa euroa. Analyysissä johdannaissopimusten osalta, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, käyvän arvon muutoksien oletetaan kohdistuvan kokonaisuudessaan omaan pääomaan.

Markkinariskejä koskevat tiedot

Edellä esitetyt herkkyyksianalyysit korko-, valuutta- ja hyödykeriskeistä eivät välttämättä ole edustavia, koska konserni altistuu markkinariskeille myös muiden tase-erien kuin rahoitusinstrumenttien kautta eikä tilinpäätöshetken tilanne välttämättä kuvaa keskimääräistä tilannetta tilikauden aikana. Esimerkiksi valuuttariskin osalta herkkyyksianalyysi esittää vain rahoitusinstrumenttien herkkyyden valuuttamuutoksille. Johdannaisten aiheuttamat rahavirtavaikutukset kumoutuvat merkityksellisin osin ulkomaanvaluutassa ostettavien hyödykkeiden vastakkaisen hintamuutoksen kautta, vaikka konserni ei sovelle IAS 39 tarkoittamaa suojauslaskentaa kaikkiin suojaustarkoituksessa tehtyihin valuuttajohdannaissopimuksiin. Korkoriskin suuruus vaihtelee tilikauden aikana riippuen pääosin liiketoimintojen käyttöpääomatarpeista.

2. Luottoriskit

Johdannaissopimuksia tehdään vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien koti- ja ulkomaisten pankkien kanssa. Raaka-ainejohdannaissopimuksia voidaan tehdä tarpeeseen soveltuviissa hyödykepörsseissä. Likvidejä varoja sijoitetaan vahvistettujen limiittien puitteissa kohteisiin, joiden luottokelpoisuus on hyvä.

Operatiivisen luottoriskin minimoimiseksi liiketoimintayksiköt pyrkivät saamaan turvaavan vakuuden, kuten esimerkiksi luottovakuutuksen, asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä.

Johdon arvion mukaan konsernin luottoriskissä ei ole merkittäviä asiakaskohtaisia, maantieteellisiä eikä vastapuolikohtaisia keskittyymiä.

Konsernin saamisten ikäjakauma

Milj. euroa	2009	2008
Erääntymättömät saamiset ja alle kuukauden erääntyneet	25,5	38,4
1–3 kuukautta erääntyneet saamiset	0,0	0,2
4–6 kuukautta erääntyneet saamiset	0,0	0,0
Yli 6 kuukautta erääntyneet saamiset	0,0	0,1
Yhteensä	25,5	38,7

Muihin kuin yllä esitettyihin konsernin tase-eriin ei liity luottoriskiä.

3. Maksuvalmiusriskit

Maksuvalmiusriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että yrityksen likvidit rahavarat ja lisärahoitusmahdollisuudet eivät riitä kattamaan liiketoiminnan tarpeita. Maksuvalmiusriskin hallinnan tavoitteena on riittävien likvidien varojen ja luottolimiittien ylläpitäminen siten, että konsernin liiketoiminnan rahoitus on jatkuvasti turvattu. Konserniyhtiöiden rahavirrat netotetaan sisäisen pankin ja konsernitilien avulla. Likviditeetin hallitsemiseksi konsernilla on 50,0 (50,0) miljoonan euron suuruinen yritystodistusohjelman lisäksi rahoituslaitosten kanssa sovittuja pitkäaikaisia sitovia luottolimiittejä, joita 31.12.2009 oli nostettavissa 25,0 (25,0) miljoonaa euroa. Yritystodistuksia oli emittoituina 0,0 (9,0) miljoonaa euroa. Likviditeettiriskin hallinnasta vastaa emoyhtiön rahoitusyksikkö.

Konsernin johdannaisvelkojen ja korollisten lainojen lyhennysten ja korkojen kassavirrat 31.12.2009

Milj. euroa	0–3 kk	4–12 kk	1–5 vuotta	yli 5 vuotta
Rahalaitos- ja muut lainat	-0,9	-0,5	-1,5	-1,1
Yritystodistukset	-	-	-	-
Rahoitusleasingvelat	0,0	0,0	-0,1	-
Johdannaissovelat	-0,1	-	-	-
Yhteensä	-1,0	-0,5	-1,6	-1,1

Konsernin johdannaisvelkojen ja korollisten lainojen lyhennysten ja korkojen kassavirrat 31.12.2008

Milj. euroa	0–3 kk	4–12 kk	1–5 vuotta	yli 5 vuotta
Rahalaitos- ja muut lainat	-1,3	-0,8	-3,1	-2,1
Yritystodistukset	-9,0	-	-	-
Rahoitusleasingvelat	0,0	-0,1	-0,1	-
Johdannaissovelat	-1,2	-	-	-
Yhteensä	-11,5	-0,9	-3,2	-2,1

Korottomiin velkoihin sisältyvät ostovelat erääntyvät alle kolmen kuukauden aikana.

4. Pääoman hallinta

Pääomarakenteen hallinnan tärkein tavoite on turvata ja varmistaa konsernin toimintaedellytykset kaikissa olosuhteissa. Yhtiön hallitus seuraa pääomarakennetta säännöllisesti. Konsernilla ei ole luottoloukutuslaitoksen myöntämää julkista luottoluokitusta. Tavoitteeksi on asetettu, että konsernin pitkän aikavälin omavaraisuusaste on vähintään 40 %. Omavaraisuusaste voi lyhyellä aikavälillä poiketa tavoitetasosta kumpaankin suuntaan. Konsernin omavaraisuusaste 31.12.2009 oli 78,0 (70,5) %. Konsernin vahva rahoitusasema mahdollistaa yhtiön strategisen linjauksen mukaisen kasvun yritysjärjestelyiden avulla.

Korollisten velkojen määrä konsernissa vaihtelee vuoden sisällä merkittävästi johtuen käyttöpääoman sitoutuneisuuden kausiluonteisuudesta. Suurimmillaan käyttöpääoman sitoutuminen on yleensä loppuvuodesta ja pienimmillään keväällä ja kesällä.

Milj. euroa	2009	2008
Korolliset velat	3,3	15,2
Likvidit rahavarat	25,0	13,6
Korollinen nettovelka	21,7	-1,5
Oma pääoma yhteensä	137,3	135,6
Korollinen nettovelka ja oma pääoma yhteensä	159,0	134,1
Nettovelkaantumisaste	-15,8 %	1,1 %
Omavaraisuusaste	78,0 %	70,5 %

Liite 25. Rahoitusleasingvelkojen vähimmäisvuokrat ja erääntymisajat

Milj. euroa	2009	2008
Rahoitusleasingvelat, vähimmäisvuokrien kokonaismäärä	0,1	0,2
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	0,0	0,1
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	0,1	0,1
Rahoitusleasingvelat, vähimmäisvuokrien nykyarvo	0,1	0,2
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	0,0	0,1
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	0,1	0,1
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	0,0	0,0

Liite 26. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

Milj. euroa	2009	2008
Omien velkojen vakuudeksi		
Kiinteistökiinnitykset	2,0	8,6
Takaukset ja muut vakuudet	11,1	7,0
Ei purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	2,1	2,1
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	2,6	3,3
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	0,4	0,5
Yhteensä	5,1	5,9

Vähimmäisvuokrien kokonaismäärästä liittyy kiinteistöjen vuokrasopimukseen 4,3 (5,0) miljoonaa euroa.

Ehdolliset varat

Yhteisellä arvo-osuustilillä olleiden osakkeiden myynnistä kertyneet varat, käypä arvo	0,7	-
--	-----	---

Investointisitoumukset

Lännen Tehtailla ei ole olennaisia investointisitoumuksia 31.12.2009.

Liite 27. Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista

Milj. euroa	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Varat				2009
Hyödykejohtannaiset, suojauslaskenta	0,3	-	-	0,3
Valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskenta	-	0,0	-	0,0
Rahastosijoitukset	17,2	-	-	17,2
Varat				2008
Valuuttajohdannaiset, suojauslaskenta	-	1,5	-	1,5
Valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskenta	-	0,0	-	0,0
Rahastosijoitukset	3,8	-	-	3,8
Velat				2009
Valuuttajohdannaiset, suojauslaskenta	-	0,0	-	0,0
Valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskenta	-	0,0	-	0,0
Velat				2008
Hyödykejohtannaiset, suojauslaskenta	-1,0	-	-	-1,0
Valuuttajohdannaiset, ei suojauslaskenta	-	-0,2	-	-0,2

Tilikaudella ei ole tapahtunut siirtoja hierarkiatasojen 1 ja 2 välillä.

Tason 1 käyvät arvot perustuvat toimivilla markkinoilla noteerattuihin hintoihin.

Tason 2 käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin ja yleisesti hyväksytyihin arvostusmalleihin. Kyseiset syöttötiedot kuitenkin perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinahintoihin. Tason 3 käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin, jotka eivät perustu pääosin todennettaviin markkinahintoihin, vaan johdon arviointiin ja yleisesti hyväksytyihin arvostusmalleihin.

Johdannaissopimusten nimellisarvot

Milj. euroa	2009	2008
Valuuttatermiinisopimukset, ei suojauslaskentaa	4,0	6,3
Hyödykejohtannaiset, rahavirransuojaukset	9,2	11,4
Hyödykejohtannaiset, ei suojauslaskentaa	-	1,9

Muut tiedot rahavirran suojauksesta

Konserni on soveltanut rahavirran suojauslaskentaa hyödykejohtannaisiin ja valuuttajohdannaisiin. Sähkönhankintaan liittyvät johdannaiset erääntyvät kolmen vuoden kuluessa painottuen kahteen tilin-

päätöspäivän jälkeiseen vuoteen. Muut johdannaiset erääntyvät alle vuoden kuluessa. Suojauslaskennan piirissä olevista johdannaisista on tilikauden aikana kirjattu omaan pääomaan 0,8 (-1,2) miljoonaa euroa. Tulokseen kirjatusta määrästä liikevaihtoon sisältyy 1,0 (0,1) miljoonaa euroa, ostoihin sekä liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin -2,1 (-1,0) miljoonaa euroa, rahoitustuottoihin 0,0 (0,1) miljoonaa euroa ja veroihin 0,3 (0,2) miljoonaa euroa. Kassavirran suojauksessa johdannais-ten vaikutukset tuloslaskelmassa netottuvat merkitykselliseltä osalta suojauskohteen vastakkaista arvonmuutosta vastaan.

Liite 28. Lähipiiritapahtumat

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet

	Kotimaa	Konsernin omistus- osuus -%	Konsernin osuus ääni- vallasta -%
Lännen Tehtaat Oyj (emoyritys)	Suomi		
Apetit Pakaste Oy	Suomi	100,0	100,0
Apetit Kala Oy	Suomi	100,0	100,0
Maritim Food AS	Norja	100,0	100,0
Maritim Food Sweden AB	Ruotsi	100,0	100,0
Maritim Food Sweden			
Egendom AB	Ruotsi	100,0	100,0
Sandanger AS	Norja	100,0	100,0
Avena Nordic Grain Oy	Suomi	80,0 ¹⁾	80,0 ¹⁾
Mildola Oy	Suomi	80,0 ¹⁾	80,0 ¹⁾
ZAO Avena St. Petersburg	Venäjä	80,0 ¹⁾	80,0 ¹⁾
UAB Avena Nordic Grain	Liettua	80,0 ¹⁾	80,0 ¹⁾
OÜ Avena Nordic Grain	Viro	80,0 ¹⁾	80,0 ¹⁾
Apetit Suomi Oy	Suomi	100,0	100,0
Lepäävät yhtiöt, 8 kpl	Suomi	100,0	100,0

1) Lisäksi konserni omistaa välillisesti Foison Oy:n kautta 5,4 % Avena Nordic Grain Oy:n osakkeista.

Johdon työsuhde-etuudet

Johtoon kuuluviksi avainhenkilöiksi luetaan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä emoyhtiön toimitusjohtaja.

Hallintoneuvoston puheenjohtajalle maksettiin vuonna 2009 palkkioina 11 000 (8 500) euroa, varapuheenjohtajalle 8 500 (6 000) euroa ja jäsenille kokouspalkkioina 250 - 1 000 (250 -1 000) euroa.

Hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle maksettiin palkkoja, palkkioita ja luontaisetuja seuraavasti:

1000 euroa	2009	2008
Tom v. Weymarn, hallituksen puheenjohtaja	36	35
Hannu Simula, hallituksen varapuheenjohtaja 17.4.2009 asti	19	22
Matti Lappalainen, hallituksen varapuheenjohtaja 17.4.2009 alkaen	21	17
Harri Eela, hallituksen jäsen	18	17
Aappo Kontu, hallituksen jäsen	18	17
Soili Suonoja, hallituksen jäsen	18	17
Heikki Halkilahti, hallituksen jäsen	18	17
Matti Karppinen, toimitusjohtaja	355	346

Hallituksen jäsenillä ei ole eläkesopimuksia konserniyhtiöiden kanssa. Toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

Työsuhteen jälkeiset etuudet (eläke-etuudesta johtuen kuluksi kirjattu määrä)

1000 euroa	2009	2008
Matti Karppinen, toimitusjohtaja	85	78

Toimitusjohtajan palvelussuhteen keskeiset ehdot on määritelty toimitusjohtajasopimuksessa. Toimitusjohtajan irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Yhtiön irtisanoessa toimitusjohtajan tämä on oikeutettu 12 kuukauden palkkaa vastaavaan erokorvaukseen.

Konsernilla ei ollut lainasaamisia konsernin johtohenkilöiltä 31.12.2009 eikä 31.12.2008.

Liiketoimet osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten kanssa

Milj. euroa	2009	2008
Myynti osakkuusyhtiöille	1,0	13,4
Myynti yhteisyrityksille	6,7	8,2
Ostot osakkuusyhtiöiltä	2,2	0,7
Ostot yhteisyrityksiltä	0,0	0,0
Pitkäaikaiset saamiset osakkuusyryityksiltä kauden lopussa	1,3	2,7
Pitkäaikaiset saamiset yhteisyrityksiltä kauden lopussa	0,1	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset osakkuusyhtiöiltä kauden lopussa	1,6	1,6
Myyntisaamiset ja muut saamiset yhteisyrityksiltä kauden lopussa	0,7	0,6
Ostovelat ja muut velat osakkuusyhtiöille kauden lopussa	0,2	0,0
Ostovelat ja muut velat yhteisyrityksille kauden lopussa	0,0	0,0

Tavaroiden ja palveluiden myynnit osakkuusyhtiöille ja yhteisyrityksille perustuvat käypiin markkinahintoihin.

Liite 29. Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Lännen Tehtaat on tarkentanut missio-määrittystään ja täsmentänyt pitkän aikavälin kasvutavoitettaan. Konsernin missio on tarjota kuluttajille terveellisiä ja maistuvia paikallisiin raaka-aineisiin perustuvia ruokaratkaisuja sekä tuottaa omistajille lisäarvoa pitkäjänteisesti. Pitkän aikavälin tavoite on konsernin liiketoiminnan määrätietoinen ja kannattava kasvattaminen. Muut tavoitteet - liikevoitto vähintään 5 % liikevaihdosta, omavaraisuusaste vähintään 40 % ja oman pääoman tuotto (ROE) vähintään 12 % - ovat ennallaan.

Liite 30. Tunnusluvut

Jatkuvat toiminnot

Milj. euroa	2009 IFRS	2008 IFRS	2007 IFRS	2006 IFRS
Liikevaihto	266,0	349,1	309,6	244,5
Vienti Suomesta	31,3	78,6	66,6	38,3
Liiketulos	6,8	13,9	5,3	7,1
% liikevaihdosta	2,6	4,0	1,7	2,9
Tutkimusmenot	0,9	0,8	0,7	1,1
% liikevaihdosta	0,3	0,2	0,2	0,5
Rahoitustuotot(+)/-kulut (-), netto	0,5	-3,3	-0,8	3,3
Tulos ennen veroja	7,3	10,7	4,6	10,2
% liikevaihdosta	2,7	3,1	1,5	4,2
Tilikauden tulos	5,8	10,0	4,2	7,5
% liikevaihdosta	2,2	2,9	1,4	3,1
Bruttoinvestoinnit ilman yritysostoja	2,7	8,1	6,9	1,9
% liikevaihdosta	1,0	2,3	2,2	0,8
Yritysosot ja muut osakeinvestoinnit	1,2	0,5	11,6	3,0
% liikevaihdosta	0,5	0,1	3,7	1,2
Henkilöstö keskimäärin	657	755	705	662

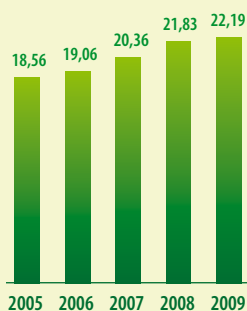
Koko konserni, jatkuvat ja lopetetut toiminnot

Milj. euroa	2009 IFRS	2008 IFRS	2007 IFRS	2006 IFRS	2005 IFRS
TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT					
Liiketoiminnan laajuus ja kannattavuus					
Liikevaihto	266,0	349,1	376,8	408,7	433,0
Liiketulos	6,8	20,5	14,4	16,3	16,2
% liikevaihdosta	2,6	5,9	3,8	4,0	3,7
Tulos ennen veroja	7,3	17,7	14,6	17,8	14,9
% liikevaihdosta	2,7	5,1	3,9	4,4	3,4
Tilikauden tulos	5,8	17,1	13,4	13,1	11,3
% liikevaihdosta	2,2	4,9	3,6	3,2	2,6
Jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille	5,8	17,0	13,3	13,1	11,3
Vähemmistölle	-	0,1	0,1	-	0,1
Oman pääoman tuotto, %	4,3	12,9	10,8	10,5	10,2
Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,5	13,8	10,0	11,2	10,8
Rahoitus ja taloudellinen asema					
Omavaraisuusaste, %	78,0	70,5	62,1	50,3	50,0
Nettovelkaantumisaste, %	-15,8	1,1	16,0	40,7	29,9
Pitkäaikaiset varat	77,4	84,3	99,4	115,6	123,9
Vaihto-omaisuus	48,1	55,1	64,4	65,3	54,5
Muut lyhytaikaiset varat	50,6	52,9	42,1	56,5	53,7
Oma pääoma	137,3	135,6	128,0	119,2	116,1
Jakokelpoiset varat	82,7	78,9	61,6	40,1	65,7
Korolliset velat	3,3	15,2	33,6	56,0	45,9
Korottomat velat	35,5	41,6	44,3	62,3	70,1
Taseen loppusumma	176,1	192,3	205,9	237,5	232,2
Muut tunnusluvut					
Bruttoinvestoinnit ilman yritysostoja	2,7	8,1	7,5	7,6	7,3
% liikevaihdosta	1,0	2,3	2,0	1,9	1,7
Yrityssotot ja muut osakeinvestoinnit	1,2	0,5	11,6	3,0	4,4
% liikevaihdosta	0,5	0,1	3,1	0,7	1,0
Henkilöstö keskimäärin	657	755	827	849	981

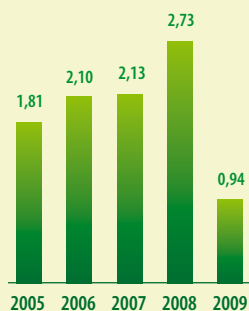
	2009 IFRS	2008 IFRS	2007 IFRS	2006 IFRS	2005 IFRS
OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT					
Tulos ja osinko					
Tulos/osake, euroa	0,94	2,73	2,13	2,10	1,81
Osakekohtainen osinko, euroa	¹⁾ 0,76	0,85	0,85	0,84	0,73
Osinko tuloksesta, %	80,9	31,1	40,0	40,0	40,3
Efekttiivinen osinkotuotto, %	4,9	6,3	5,3	3,5	4,1
P/E-luku	16,7	4,9	7,6	11,6	9,9
Oma pääoma/osake, euroa	22,19	21,83	20,36	19,06	18,56
Osakkeen kurssikehitys, euroa					
Tilikauden alin	11,90	13,00	15,65	15,26	11,71
Tilikauden ylin	15,99	17,00	24,50	24,70	18,29
Tilikauden keskimurssi	13,71	14,49	20,86	20,21	14,34
Tilikauden päätöskurssi	15,65	13,49	16,19	24,30	18,00
Osakkeiden vaihto					
Osakkeiden vaihto pörssissä, 1000 kpl	1 998	963	923	1 622	3 769
Osuus osakkeiden keskimääräisestä määrästä, %	31,6	15,2	14,6	25,7	59,7
Osakepääoma, milj. euroa					
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa	98,9	85,2	102,3	153,5	113,7
Osingonjako, milj. euroa	¹⁾ 4,7	5,3	5,3	5,3	4,6
Osakkeiden määrä					
Osakkeiden lukumäärä	6 317 576	6 317 576	6 317 576	6 317 576	6 317 576
Osakkeiden osakeantioikaistu keskimääräinen lukumäärä	6 187 576	6 220 618	6 252 576	6 252 576	6 252 576
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa	6 187 576	6 187 576	6 252 576	6 252 576	6 252 576

1) Hallituksen ehdotus

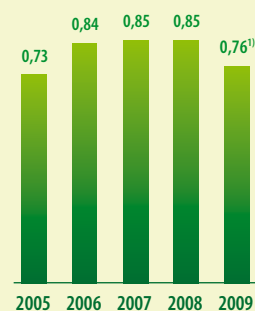
Oma pääoma / osake, euroa

Tulos / osake, euroa

Osinko/osake, euroa

1) Hallituksen ehdotus

Liite 31. Tunnuslukujen laskentakaavat

Oman pääoman tuotto, % (ROE)	=	$\frac{\text{Voitto / tappio}}{\text{Oma pääoma yhteensä, keskimäärin tilikauden aikana}}$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma – korottomat velat, keskimäärin tilikauden aikana}}$	x 100
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma – saadut ennakot}}$	x 100
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma yhteensä}}$	x 100
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat – rahavarat, pankkisaamiset ja muut likvidit sijoitukset	
Tulos/osake	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva voitto / tappio}}{\text{Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo}}$	
Osakekohtainen osinko	=	$\frac{\text{Tilikauden osingonjako}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	
Osinko tuloksesta, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	x 100
Efekttiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Tilikauden päätöskurssi}}$	x 100
P/E-luku	=	$\frac{\text{Tilikauden päätöskurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$	
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä x tilikauden päätöskurssi	

Liite 32. Osakkeenomistajat ja osakeomistuksen jakautuminen

Suurimmat osakkeenomistajat 10.2.2010

	Osakemäärä	%	Äänimäärä	%
Scanfil Oyj	544 229	8,6	544 229	8,8
Skagen Funds, yhteensä	406 600	6,4	406 600	6,6
Skagen Global Verdipapirfond	214 350		214 350	
Skagen Vekst Verdipapirfond	101 000		101 000	
Skagen Global II Verdipapirfond	83 400		83 400	
Skagen Vekst III Verdipapirfond	4 200		4 200	
Skagen Global III Verdipapirfond	3 650		3 650	
Esko Eela	389 838	6,2	389 838	6,3
Sijoitusrahasto Nordea				
Nordic Small Cap	346 505	5,5	346 505	5,6
Valio Oy	327 912	5,2	327 912	5,3
EM Group Oy	207 654	3,3	207 654	3,4
Keskinäinen Vakuutusyhtiö				
Eläke-Fennia	155 000	2,5	155 000	2,5
Keskinäinen				
Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	153 800	2,4	153 800	2,5
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK)	125 485	2,0	125 485	2,0
Erikoissijoitusrahasto Fourton				
Fokus Suomi	109 262	1,7	109 262	1,7
OP-Suomi Arvo	99 708	1,6	99 708	1,6
Valion eläkekassa	86 478	1,4	86 478	1,4
Norvestia Oyj	74 294	1,2	74 294	1,2
SR Arvo Finland Value	64 000	1,0	64 000	1,0
Säästöpankki kotimaa –sijoitusrahasto	61 900	1,0	61 900	1,0
Säkylän kunta	59 822	0,9	59 822	0,9
Turun kaupunki	40 218	0,6	40 218	0,6
Liikesivistysrahasto	35 000	0,6	35 000	0,6
Placeringsfonden SEB				
Gyllenberg Small Firm	34 426	0,5	34 426	0,5
Suomen Outperform Oy	32 587	0,5	32 587	0,5
Hallintarekisteröidyt osakkeet	176 284	2,8	176 284	2,8
Nordea Pankki Suomi Oyj	153 006		153 006	
Skandinaviska Enskilda Banken	22 317		22 317	
Svenska Handelsbanken AB	611		611	
Nordnet Bank AB	350		350	
Muut osakkeenomistajat	2 656 574	42,1	2 656 574	42,9
Ulkopuolisten omistuksessa yhteensä	6 187 576	97,9	6 187 576	100,0
Omassa omistuksessa	130 000	2,1		
	6 317 576	100,0		

Johdon omistus

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen sekä heidän määräysvallassaan olevien yhteisöjen ja säätiöiden yhteenlaskettu omistusosuus 10.2.2010 oli yhteensä 27 079 osaketta. Nämä vastaavat 0,4 % yhtiön osakkeista ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Osakkeiden omistuksen jakautuminen suuruusluokittain 10.2.2010

Osakkeita	Osakkaiden lukumäärä kpl	Osuus osakkaista %	Osakkeita yhteensä kpl	Osuus osakkeista %
1 - 100	4 245	48,3	196 898	3,1
101 - 500	3 411	38,8	829 435	13,1
501 - 1 000	675	7,7	496 164	7,9
1 001 - 5 000	389	4,4	714 368	11,3
5 001 - 10 000	30	0,3	204 943	3,2
10 001 - 50 000	18	0,2	388 125	6,1
50 001 - 100 000	7	0,1	529 602	8,4
100 001 - 500 000	12	0,1	2 413 812	38,2
500 001 -	1	0,0	544 229	8,6
Yhteensä	8 788	100,0	6 317 576	100,0

Osakkeiden omistuksen jakautuminen, osuus osakkeista 10.2.2010

	Osuus osakkaista %	Osuus osakkeista %
Yritykset	2,2	26,9
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,3	8,5
Julkisyhteisöt	0,4	8,9
Kotitaloudet	95,7	40,0
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1,3	5,4
Ulkomaat	0,1	7,5
Hallintarekisteröidyt		2,8
Yhteensä	100,0	100,0

Emoyhtiön tuloslaskelma, FAS

1 000 euroa	Liitetieto	2009	2008
Liiketoiminnan muut tuotot	(1)	579	21 976
Henkilöstökulut	(2)	-1 922	-1 877
Poistot ja arvonalentumiset	(3)	-325	-329
Liiketoiminnan muut kulut	(4)	-6 495	-1 718
Liikevoitto / tappio		-8 233	18 051
Rahoitustuotot ja -kulut	(5)	15 601	3 672
Voitto ennen satunnaisia eriä		7 368	21 723
Satunnaiset tuotot	(6)	1 900	1 465
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		9 268	23 188
Tilinpäätössiirrot	(7)	34	51
Tuloverot	(8)	-266	357
Tilikauden voitto		9 035	23 596

Emoyhtiön tase, FAS

1 000 euroa	Liitetieto	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	(9)	78	124
Aineelliset hyödykkeet	(10)	5 121	5 400
Osuudet saman konsernin yrityksissä	(11,12)	27 779	35 338
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä	(11,12)	12 189	12 189
Muut sijoitukset ja saamiset	(11,12)	75	75
		45 241	53 126
Vaihtuvat vastaavat			
Pitkäaikaiset saamiset	(13)	7 996	4 460
Laskennallinen verosaaminen	(14)	132	398
Lyhytaikaiset saamiset	(15)	45 990	60 038
Myytavissä olevat arvopaperit		17 182	3 779
Rahat ja pankkisaamiset		4 374	6 778
		75 674	75 453
		120 915	128 579
VASTATTAVAA			
Oma pääoma (16)			
Osakepääoma		12 635	12 635
Ylikurssirahasto		23 391	23 391
Käyttöraho		7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto		66 397	48 060
Tilikauden voitto		9 035	23 596
		118 690	114 915
Tilinpäätössiirtojen kertymä	(17)	-	34
Vieras pääoma (18)			
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma		1 289	12 043
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma		936	1 588
		2 225	13 631
		120 915	128 579

Emoyhtiön rahavirtalaskelma, FAS

1 000 euroa	2009	2008
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen satunnaiseriä	7 368	21 723
Oikaisut	-10 418	-23 221
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys(+)	2 773	-1 606
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys(-)	-652	192
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-929	-2 912
Saadut osingot liiketoiminnasta	9 527	16
Maksetut korot liiketoiminnasta	-121	-1 371
Saadut korot liiketoiminnasta	2 114	2 614
Maksetut verot liiketoiminnasta	479	-861
Liiketoiminnan rahavirta (A)	11 070	-2 514
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-	-162
Aineellisten hyödykkeiden luovutustulot	1	52
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin	-	-375
Myydyt tytäryhtiöosakkeet	2 700	1 521
Myydyt osakkuusyhtiöosakkeet	-	26 980
Investoinnit osakkuusyhtiöosakkeisiin	-	-415
Investoinnit muihin sijoituksiin	-22 063	-14 000
Muiden sijoitusten luovutustulot	8 998	18 118
Saadut osingot investoinneista	3 347	3 612
Investointien rahavirta (B)	-7 017	35 331
Rahavirta ennen rahoitusta	4 053	32 817
Rahoituksen rahavirrat		
Lyhytaikaisen ulkoisen rahoituksen muutos	-9 000	-17 276
Muiden pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-3 408	2 955
Lyhytaikaisten tytäryhtiölainojen muutos	9 746	-11 699
Omien osakkeiden hankinta	-	-991
Maksetut osingot	-5 259	-5 315
Saadut konserniavustukset	1 465	3 385
Rahoituksen rahavirta (C)	-6 456	-28 941
Rahavarojen muutos (A+B+C), lisäys (+) / vähennys (-)	-2 404	3 875
Rahavarat tilikauden alussa	6 778	2 853
Rahavarat tilikauden lopussa	4 374	6 778

Konsernipankkitilin muutos -244 (-847) on esitetty käyttöpääoman muutoksessa.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, FAS

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan keskikurssiin. Lyhytaikaisista saamisista ja veloista syntyneet kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Pitkäaikaisten saamisten ja velkojen realisoitumattomat kurssitappiot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Myös pitkäaikaisten saamisten realisoitumattomat kurssivoitot on alettu kirjaamaan tulosvaikutteisesti tilikaudella 2009.

Laskennalliset verot

Laskennallinen verovelka ja -saaminen on laskettu verotuksen ja tilinpäätöksen välisille väliaikaisille eroille käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa.

Johdannaissopimusten käyttö

Riskienhallintapolitiikkansa mukaisesti yhtiö käyttää erilaisia johdannaisia valuutta-, korko- sekä hyödykehin-tariskeiltä suojautumiseen. Liitetietojen vastuissa on ilmoitettu johdannaissopimusten käyvät arvot, jotka kertovat minkälaisia tulosvaikutuksia olisi syntynyt johdannaissopimusten sulkemisesta tilinpäätöshetkellä.

Yhtiö on suojautunut pitkäaikaisten vaihtuvakorkoisten velkojen korkoriskiltä koronvaihto- ja korkokatto-sopimuksilla. Sopimuksista aiheutuvat kulut tai tuotot kirjataan suoriteperusteisesti muihin rahoituskuluihin tai muihin rahoitustuottoihin. Koronvaihtosopimukset ovat päättyneet kesällä 2008.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutuksilla. Aikaisemmin Lännen toimi-henkilöiden eläkesäätiö s.r.:n toimintapiiriin kuuluneille toimihenkilöille ja eläkeläisille etueläkevakuutukset antavat eläkesäätiön sääntöjen mukaisen lisäeläketurvan.

Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot, FAS

1. Liiketoiminnan muut tuotot

1000 euroa	2009	2008
Luovutusvoitot	1	21 486
Vuokratuotot	401	352
Palveluveloitukset	126	119
Muut	50	19
Yhteensä	579	21 976

2. Henkilöstökulut ja henkilöstön määrä

1000 euroa	2009	2008
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	1 631	1 632
Eläkekulut	245	136
Muut henkilösivukulut	116	109
Yhteensä	1 992	1 877

Toimielinten palkat, palkkiot ja etuudet on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetietojen liitteessä 28.

Henkilöstö keskimäärin 12 12

Hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan eläkesitoumukset

Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

3. Poistot ja arvonalentumiset

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella. Poistot on tehty hyödykkeen käyttöönottoaikaudesta alkaen.

Aineettomat oikeudet	5 tai 10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 tai 10 vuotta
Rakennukset, kiviset ja puiset	20–30 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	5 tai 10 vuotta
Koneet ja kalusto	5 tai 10 vuotta

Poistoperusteissa ei ole muutoksia.

1000 euroa	2009	2008
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	7	4
Muut pitkävaikutteiset menot	39	43
Rakennukset ja rakennelmat	255	254
Koneet ja kalusto	24	28
Yhteensä	325	329

4. Liiketoiminnan muut kulut

1000 euroa	2009	2008
Luovutustappiot sijoituksista	4 859	-
Luovutustappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-	25
Vuokrat	89	110
Hallinnon kulut	1 041	896
Muut liiketoiminnan kulut	506	687
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	6 495	1 718
Tilintarkastuskulut	89	80

5. Rahoitustuotot ja -kulut

1000 euroa	2009	2008
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	9 515	-
Osakkuusyrityksiltä	3 346	3 612
Muilta	12	16
Yhteensä	12 873	3 628

Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä 129 156

Muut korko- ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä	963	2 359
Osakkuusyrityksiltä	0	-
Valuuttakurssivoitot	953	1
Muut korkotuotot muilta	805	98
Yhteensä	2 721	2 458

Vuoden 2009 valuuttakurssivoitot sisältävät realisoitumattomia kurssivoittoja pitkäaikaisista lainasaamisista 128 000 euroa.

Rahoitustuotot yhteensä 15 723 6 242

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Saman konsernin yrityksille	9	74
Muille	112	2 496
Yhteensä	121	2 570

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä 15 601 3 672

6. Satunnaiset tuotot

1000 euroa	2009	2008
Saadut konserniavustukset	1 900	1 465

7. Tilinpäätössiirrot

1000 euroa	2009	2008
Poistoeron muutos		
Muut pitkävaikutteiset menot	8	-3
Rakennukset ja rakennelmat	66	67
Koneet ja kalusto	-40	-13
Yhteensä	34	51

8. Tuloverot

1000 euroa	2009	2008
Tuloverot satunnaisista eristä	494	381
Tuloverot tilikaudelta	-494	-381
Tuloverot aikaisemmilta tilikausilta	-	58
Laskennallisen verosaamisen muutos	266	-398
Laskennallisen verovelan muutos	-	-17
Yhteensä	266	-357

9. Pysyvät vastaavat, aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet 2009

1000 euroa	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	64	236	-	300
Hankintameno 31.12.	64	236	-	300
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-32	-144	-	-332
Tilikauden poisto	-8	-38	-	-46
Kertyneet poistot 31.12.	-40	-182	-	-378
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	24	54	-	78

Aineettomat hyödykkeet 2008

1000 euroa	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	35	311	-	346
Lisäykset	-	-156	860	704
Vähennykset	-	-	-750	-750
Siirrot erien välillä	29	81	-110	-
Hankintameno 31.12.2008	64	236	-	300
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-29	-257	-	-286
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	156	-	-
Tilikauden poisto	-3	-43	-	-46
Kertyneet poistot 31.12.	-32	-144	-	-332
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	32	92	-	124

10. Pysyvät vastaavat, aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet 2009

1000 euroa	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 274	5 802	580	64	-	8 720
Vähennykset	-	-54	-190	-	-	-244
Hankintameno 31.12.	2 274	5 748	390	64	-	8 476
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	-2 833	-487	-	-	-3 320
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	54	190	-	-	244
Tilikauden poisto	-	-254	-25	-	-	-279
Kertyneet poistot 31.12.	-	-3 033	-322	-	-	-3 355
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	2 274	2 715	68	64		5 121

Aineelliset hyödykkeet 2008

1000 euroa	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 349	5 771	602	64	31	8 817
Lisäykset	-	-	87	-	-	87
Vähennykset	-75	-	-109	-	-	-184
Siirrot erien välillä	-	31	-	-	-31	-
Hankintameno 31.12.2008	2 274	5 802	580	64	-	8 720
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	-2 580	-517	-	-	-3 097
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-	59	-	-	59
Tilikauden poisto	-	-253	-29	-	-	-282
Kertyneet poistot 31.12.	-	-2 833	-487	-	-	-3 320
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	2 274	2 969	93	64	-	5 400
Arvonkorotukset 2008 ja 2009						
Maa-alueet 1.1. ja 31.12						1 850

11. Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet 2009

1000 euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet osakkuus- yrityksissä	Muut osakkeet	Saamiset Liittymismaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	35 338	12 189	44	31	47 602
Vähennykset	-7 559	-	-	-	-7 559
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	27 779	12 189	44	31	40 043

Osakkeet ja osuudet 2008

1000 euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet osakkuus- yrityksissä	Muut osakkeet	Saamiset Liittymismaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	35 907	18 115	44	31	54 097
Lisäykset	104	416	-	-	520
Vähennykset	-673	-6 342	-	-	-7 015
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	35 338	12 189	44	31	47 602

12. Emoyhtiön omistamat tytär- ja osakkuusyritykset ja muut osakkeet, osuudet ja saamiset

	Kotipaikka	Omistus- osuus -%
Tytäryritykset		
Apetit Pakaste Oy	Säkylä	100,0
Apetit Kala Oy	Kuopio	100,0
Apetit Suomi Oy	Säkylä	100,0
Avena Nordic Grain Oy	Helsinki	80,0
Maritim Food AS	Norja	100,0
Lepäävät yhtiöt, 7 kpl	Säkylä	100,0
Osakkuusyritykset		
Sucros Oy	Helsinki	20,0
Foison Oy	Helsinki	26,9

Muut osakkeet, osuudet ja pitkäaikaiset saamiset

	Osakkeiden kirjanpitoarvo 1000 euroa
Muut	
Noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	44
Liittymismaksut, pitkäaikaiset saamiset	31
Yhteensä	75

13. Pitkäaikaiset saamiset

1000 euroa	2009	2008
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	6 478	1 560
Muut saamiset osakkuusyrittäyksiltä	1 518	2 900
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	7 996	4 460

14. Laskennallinen verosaaminen

1000 euroa	2009	2008
Tappiosta verotuksessa	132	398

15. Lyhytaikaiset saamiset

1000 euroa	2009	2008
Myyntisaamiset	34	46
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	150	2 970
Lainasaamiset	39 674	49 151
Konsernipankkitilisaaminen	2 691	4 210
Konserniavustussaamiset	1 900	1 465
Muut saamiset	2	114
Yhteensä	44 417	57 910
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Myyntisaamiset	6	7
Muut saamiset	1 468	1 450
Yhteensä	1 474	1 457
Muut saamiset	-	73
Siirtosaamiset		
Henkilöstökulut	8	34
Tuloverot	-	476
Muut	57	41
Yhteensä	65	551
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	45 990	60 038

16. Oman pääoman muutokset

1000 euroa	2009	2008
Osakepääoma 1.1.	12 635	12 635
Osakepääoma 31.12.	12 635	12 635
Ylikurssirahasto 1.1.	23 391	23 391
Ylikurssirahasto 31.12.	23 391	23 391
Käyttörahassto 1.1.	7 232	7 232
Käyttörahassto 31.12.	7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	48 060	27 583
Siirto edellisen tilikauden tuloksesta	23 596	26 783
Osingonjako	-5 259	-5 315
Omien osakkeiden hankinta	-	-991
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	66 397	48 060
Tilikauden voitto	9 035	23 596
Oma pääoma 31.12.	118 690	114 914

Voitonjakokelpoiset varat

Käyttörahassto	7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto	66 397	48 060
Tilikauden voitto	9 035	23 596
Voitonjakokelpoiset varat 31.12.	82 664	78 889

17. Tilinpäätössiirtojen kertymä

1000 euroa	2009	2008
Kertynyt poistoero	-	34

18. Vieras pääoma

1000 euroa	2009	2008
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	122	326
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	21	20
Muut velat	66	69
Konsernipankkitilivelka	1 289	3 043
Siirtovelat	7	-
Yhteensä	1 383	3 132
Velat omistusyhteisyrityksille		
Ostovelat	22	-
Muut velat		
Emittoidut yritystodistuslainat	-	9 000
Arvonlisäverovelka	-	314
Muut	48	260
Yhteensä	48	9 574
Siirtovelat		
Henkilöstökulut	577	465
Kulujaksotukset	72	134
Yhteensä	649	599
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma yhteensä	1 289	12 043
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma yhteensä	936	1 588

19. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

1000 euroa	2009	2008
Vuokravastuut		
Kiinteistövuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	335	366
Myöhemmin maksettavat	-	120
Muut vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	12	24
Myöhemmin maksettavat	6	23
Muut vastuut		
Annetut takaukset	130	130
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta		
Takaukset	6 398	5 700
Vastuut yhteensä	6 881	6 363
Ehdolliset varat		
Yhteisellä arvo-osuustilillä olleiden osakkeiden myynnistä kertyneet varat	787	-
Johdannaissopimukset		
Hyödykejohdannaiset		
Käypä arvo	-14	-351
Kohde-etuuden arvo	1 507	1 851
Valuuttatermiinit		
Käypä arvo	-	-226
Kohde-etuuden arvo	-	4 842

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2009 ovat 82 664 541,83 euroa, josta tilikauden voitto on 9 035 217,05 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että voitonjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti:

- osinkona jaetaan 0,76 euroa osakkeelta eli yhteensä	4 702 557,76 euroa
- jätetään omaan pääomaan	77 961 984,07 euroa
Yhteensä	82 664 541,83 euroa

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Espoossa 16. päivänä helmikuuta 2010

Tom v. Weymarn   Harri Eela   Heikki Halkilahti

Aappo Kontu   Matti Lappalainen   Hannu Simula

Soili Suonoja   Matti Karppinen
toimitusjohtaja

■ Lännen Tehtaat Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Lännen Tehtaat Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. – 31.12.2009. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

■ Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

■ Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyksiä ja että emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa on väärikkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsityksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

■ Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

■ Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

■ Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Säkylässä 23. päivänä helmikuuta 2010

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Hannu Pellinen
KHT

Tomi Moisio
KHT, JHTT

Hallintoneuvosto on tänään pitämässään kokouksessa käsitellyt Lännen Tehtaat Oyj:n vuoden 2009 tilinpäätöksen, joka sisältää myös konsernitilinpäätöksen sekä hallituksen toimintakertomuksen ja siihen liittyvän hallituksen ehdotuksen voittovarojen käyttämisestä sekä yhtiön tilintarkastajien antaman tilintarkastuskertomuksen, joiden johdosta sillä ei ole huomautettavaa.

Hallintoneuvosto puoltaa tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista ja yhtyy hallituksen ehdotukseen voittovarojen käyttämisestä.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa: maatalous- ja metsätieteiden maisteri Heikki Aaltonen, maanviljelijä Jussi Hantula, agrologi Börje Helenelund, toimitusjohtaja Risto Korpela, maanviljelijä Mikko Kurittu, hallintojohtaja Samu Pere ja maanviljelijä Esa Ruohola.

Säkylässä 1. päivänä maaliskuuta 2010

Hallintoneuvoston puolesta

Helena Walldén
puheenjohtaja

Asmo Ritala
sihteeri

■ Rekisteröinti ja noteeraus

Lännen Tehtaat Oy:n osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään. Osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä vuodesta 1989 alkaen. Osakkeen symboli on LTEIS.

■ Osakkeet ja äänioikeus

Lännen Tehtaat Oy:n osakkeet ovat yhtä sarjaa. Kaikilla osakkeilla on sama ääni- ja osinko-oikeus. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä osakkeenomistajan äänimäärä on rajattu yhteen kymmenesosaan yhtiökokouksessa edustetusta äänimäärästä.

■ Osakepääoma

Yhtiön osakepääoman vähimmäismäärä on 10 000 000 euroa ja enimmäismäärä 40 000 000 euroa. Osakkeen nimellisarvo on kaksi (2) euroa. Osakepääoma tilikauden alussa ja lopussa oli 12 635 152 euroa ja osakkeiden lukumäärä 6 317 576 kappaletta.

Lännen Tehtaat Oy:n 2.4.2009 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta ja yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta yhdessä tai useammassa erässä osakeantina yhteensä enintään 761 757 kappaletta. Osakeantivaltuutuksen kohteena ovat kaikki yhtiön hallussa olevat omat osakkeet eli 130 000 osaketta. Uusia osakkeita voidaan antaa enintään 631 757 kappaletta.

Uuden osakkeen merkintähinta on vähintään osakkeen nimellisarvo eli kaksi (2) euroa. Oman osakkeen luovutushinta on vähintään sen luovutushetken mukainen käypä arvo, joka määräytyy NASDAQ OMX Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä määräytyvän kaupankäyntikurssin perusteella, mutta osakepohjaisten kannustinjärjestelmien toteuttamisessa osakkeita voidaan antaa myös vastikkeetta. Valtuutus käsittää oikeuden poiketa osakkeenomistajien etuoikeudesta (suunnattu osakeanti), jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten yhtiön pääomarakenteen kehittäminen, yrityskaupan ja muiden järjestelyjen rahoittaminen ja toteuttaminen tai osakepohjaisen kannustinjärjestelmän toteuttaminen, oikeuden tarjota osakkeita rahan sijasta myös apporttiomaisuutta vastaan tai muutoin tietyn ehdoin taikka käyttämällä kuittausoikeutta ja oikeuden päättää osakkeen merkintähinnasta ja muista osakeantiin liittyvistä ehdoista ja seikoista.

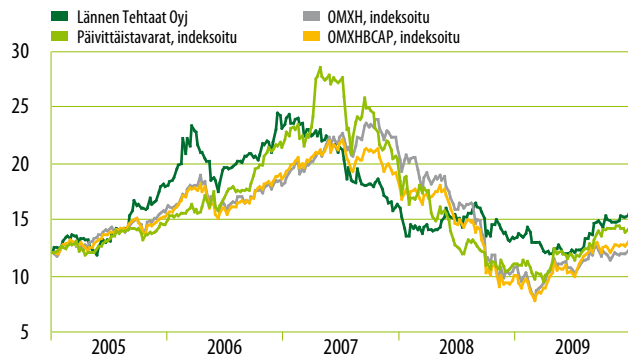
Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Valtuutus kumosi aikaisemman 2.4.2008 annetun osakeantivaltuutuksen ja samana päivänä annetun valtuutuksen omien osakkeiden luovuttamiseen.

Lännen Tehtaat Oy:n hallitus ei ole 16.2.2010 mennessä käyttänyt yhtiökokouksen sille myöntämää uusien osakkeiden antamis- ja omien osakkeiden luovuttamisvaltuutusta.

■ Optio-oikeudet

Yhtiön hallituksella ei ole optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskevaa valtuutusta.

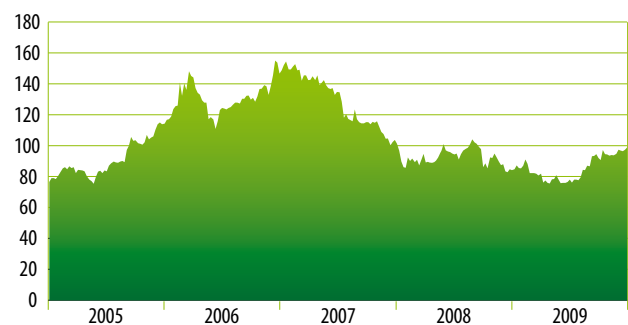
Osakkeen hintakehitys 2005 – 2009, euroa

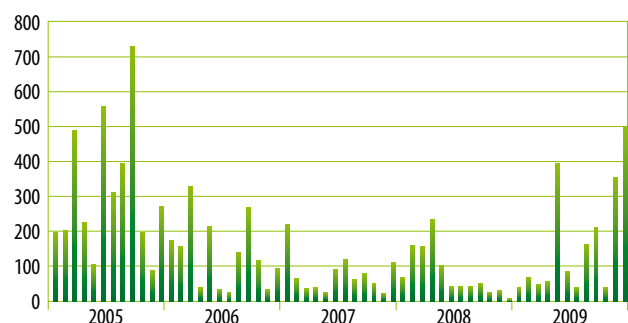
Osakkeen hintakehitys 2009, euroa

Markkina-arvo 2005–2009, miljoonaa euroa

Osakevaihto 2005 – 2009, 1 000 kpl

■ Omat osakkeet

Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli vuosina 2000, 2001 ja 2008 hankittuja omia osakkeita yhteensä 130 000 kappaletta nimellisarvoltaan yhteensä 0,26 miljoonaa euroa. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet edustavat 2,1 % yhtiön osake- ja äänimäärästä. Omilla osakkeilla ei ole äänioikeutta eikä niille makseta osinkoa.

Suurimmat osakkeenomistajat 10.2.2010

	Osakemäärä	%	Äänimäärä	%
Scanfil Oyj	544 229	8,6	544 229	8,8
Skagen Funds, yhteensä	406 600	6,4	406 600	6,6
Skagen Global Verdipapirfond	214 350		214 350	
Skagen Vekst Verdipapirfond	101 000		101 000	
Skagen Global II Verdipapirfond	83 400		83 400	
Skagen Vekst III Verdipapirfond	4 200		4 200	
Skagen Global III Verdipapirfond	3 650		3 650	
Esko Eela	389 838	6,2	389 838	6,3
Sijoitusrahasto Nordea				
Nordic Small Cap	346 505	5,5	346 505	5,6
Valio Oy	327 912	5,2	327 912	5,3
EM Group Oy	207 654	3,3	207 654	3,4
Keskinäinen Vakuutusyhtiö				
Eläke-Fennia	155 000	2,5	155 000	2,5
Keskinäinen				
Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	153 800	2,4	153 800	2,5
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK)	125 485	2,0	125 485	2,0
Erikoissijoitusrahasto Fourton				
Fokus Suomi	109 262	1,7	109 262	1,7
OP-Suomi Arvo	99 708	1,6	99 708	1,6
Valion eläkekassa	86 478	1,4	86 478	1,4
Norvestia Oyj	74 294	1,2	74 294	1,2
SR Arvo Finland Value	64 000	1,0	64 000	1,0
Säästöpankki kotimaa –sijoitusrahasto	61 900	1,0	61 900	1,0
Säkylän kunta	59 822	0,9	59 822	0,9
Turun kaupunki	40 218	0,6	40 218	0,6
Liikesivistysrahasto	35 000	0,6	35 000	0,6
Placeringsfonden SEB				
Gyllenberg Small Firm	34 426	0,5	34 426	0,5
Suomen Outperform Oy	32 587	0,5	32 587	0,5
Hallintarekisteröidyt osakkeet	176 284	2,8	176 284	2,8
Nordea Pankki Suomi Oyj	153 006		153 006	
Skandinaviska Enskilda Banken	22 317		22 317	
Svenska Handelsbanken AB	611		611	
Nordnet Bank AB	350		350	
Muut osakkeenomistajat	2 656 574	42,1	2 656 574	42,9
Ulkopuolisten omistuksessa yhteensä	6 187 576	97,9	6 187 576	100,0
Omassa omistuksessa	130 000	2,1		
	6 317 576	100,0		

■ Johdon omistus

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen sekä heidän määräysvallassaan olevien yhteisöjen ja säätiöiden yhteenlaskettu omistusosuus 10.2.2010 oli yhteensä 27 079 osaketta. Nämä vastaavat 0,4 % yhtiön osakkeista ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Osakkeiden omistuksen jakautuminen suuruusluokittain 10.2.2010

Osakkeita	Osakkaiden lukumäärä kpl	Osuus osakkeista %	Osakkeita yhteensä kpl	Osuus osakkeista %
1 - 100	4 245	48,3	196 898	3,1
101 - 500	3 411	38,8	829 435	13,1
501 - 1 000	675	7,7	496 164	7,9
1 001 - 5 000	389	4,4	714 368	11,3
5 001 - 10 000	30	0,3	204 943	3,2
10 001 - 50 000	18	0,2	388 125	6,1
50 001 - 100 000	7	0,1	529 602	8,4
100 001 - 500 000	12	0,1	2 413 812	38,2
500 001 -	1	0,0	544 229	8,6
Yhteensä	8 788	100,0	6 317 576	100,0

■ Osinkopolitiikka

Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen tavoitteena on, että yhtiön osake on omistajalleen hyvätuottoinen ja arvonsa säilyttävä sijoitus. Osinkopolitiikan tarkoituksena on tukea tätä tavoitetta. Osinkona yhtiö jakaa vähintään 40 % emoyhtiön omistajille kuuluvasta tilikauden voitosta.

Tulos/osake ja osinko/osake, euroa

1) Hallituksen ehdotus

Selvitys Lännen Tehtaat Oyj:n hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Tämä selvitys Lännen Tehtaat Oyj:n hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on laadittu Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen 51 mukaisesti.

Lännen Tehtaat Oyj noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n 20.10.2008 julkaisemaa, 1.1.2009 voimaan tullutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance) lukuun ottamatta hallituksen valintaa koskevaa koodin suositusta 8.

Hallinnointikoodin suosituksen 8 mukaan yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet. Lännen Tehtaat Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja päättää heille maksettavista palkkioista.

Suositukselta poikkeavaan käytäntöön on päädytty, koska hallintoneuvostolla yhtiön hallitusta valvovana elimenä on parhaat edellytykset arvioida hallituksen kokoonpanoa ja hallituksen jäseniltä edellytettäviä ominaisuuksia.

Hallinnointikoodi on julkisesti saatavilla Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n internet-sivuilla osoitteessa www.cgfinland.fi.

■ Hallitus

1. Hallituksen valintamenettely yhtiöjärjestyksen mukaan

Lännen Tehtaat Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallintoneuvosto päättää hallituksen jäsenten lukumäärästä ja heille maksettavista palkkioista sekä valitsee hallituksen jäsenet.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä. Yhtiöjärjestyksessä ei ole rajoitettu hallituksen jäsenten toimikausien lukumäärää eikä muullakaan tavalla rajoitettu hallintoneuvoston päätösvaltaa hallituksen jäsenten valinnassa.

2. Hallituksen kokoonpano

Jäsenet

Lännen Tehtaat Oyj:n hallintoneuvosto päätti 17.4.2009 pitämässään kokouksessa valita Lännen Tehtaat Oyj:n hallitukseen seitsemän jäsentä. Hallituksen jäseniksi valittiin Tom v. Weymarn, Matti Lappalainen, Harri Eela, Heikki Halkilahti, Aappo Kontu, Hannu Simula ja Soili Suonoja.

Henkilötiedot jäsenistä

Tom v. Weymarn, s. 1944, diplomi-insinööri

Päätoimi: hallitusammattilainen

Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen puheenjohtaja

Matti Lappalainen, s. 1948, kauppatieteiden maisteri

Senior Adviser

Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen varapuheenjohtaja

Harri Eela, s. 1960, puuteollisuusteknikko

Päätoimi: DSTP-Engineering Oy, toimitusjohtaja

Heikki Halkilahti, s. 1947, oikeustieteen kandidaatti, ekonomi

Päätoimi: Valion Eläkekassa ja Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö, toimitusjohtaja

Aappo Kontu, s. 1952, diplomi-insinööri

Päätoimi: Empower Group Oy, toimitusjohtaja

Hannu Simula, s. 1947, agronomi

Maanviljelijä

Soili Suonoja, s. 1944, kotitalousopettaja, MBA

Päätoimi: hallitusammattilainen

Riippumattomuusarviointi

Yhtiön hallitus on suorittanut hallinnointikoodin suosituksen 15 mukaisesti hallituksen jäsenten riippumattomuusarvioinnin suhteessa yhtiöön ja suhteessa merkittävään osakkeenomistajaan.

Arvioinnin perusteella kaikki hallituksen jäsenet ovat yhtiöstä ja hallinnointikoodin suosituksessa tarkoitettua merkittävästä osakkeenomistajasta riippumattomia.

3. Kuvaus hallituksen toiminnasta

Hallituksen työjärjestyksen keskeinen sisältö

Hallituksen työjärjestyksessä kuvataan

- hallituksen ja hallituksen puheenjohtajan tehtäviä
- hallituksen toiminnan suunnittelua ja arviointia
- hallituksen valiokuntien ja tilapäisten työryhmien asettamista sekä
- hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan kululaskujen hyväksymiskäytäntöjä

Hallituksen tehtävät

Hallituksen yleisenä tehtävänä on suunnata yhtiön toiminta niin, että se tuottaa pitkällä aikavälillä mahdollisimman suuren lisäarvon siihen sijoitetulle pääomalle, ottaen samalla huomioon eri sidosryhmien odotukset. Hallitus seuraa myös jatkuvasti omistajien hallitukselle asettamia vaatimuksia sekä omistajaohjauksen yleistä kehitystä.

Tehtäviensä toteuttamiseksi hallitus:

- seuraa tilinpäätösraportoinnin prosessia ja tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisääteistä tilintarkastusta
- valvoo taloudellista raportointiprosessia
- käsittelee hallinto- ja ohjausjärjestelmästä antamaan selvitykseen sisältyvää kuvausta taloudelliseen raportointiprosessiin

liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä

- nimittää ja vapauttaa tehtävästään toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen, määrää heidän tehtävistään sekä päättää heidän toimiehdoistaan ja kannustusjärjestelmistään
- asettaa vuosittain toimitusjohtajalle henkilökohtaiset tavoitteet ja arvioi niiden toteutumista
- pitää vähintään kerran vuodessa yhteisen kokouksen tilintarkastajien kanssa
- arvioi tilintarkastajan riippumattomuutta ja tarkastettaville yhtiöille tarjottavia oheispalveluita
- valmistelee tilintarkastajien valintaa koskevan päätösehdotuksen yhtiökokoukselle
- arvioi kerran vuodessa omaa toimintaansa
- vahvistaa itselleen työjärjestyksen, joka tarkistetaan vuosittain

Toimitusjohtajan esityksestä hallitus:

- vahvistaa yhtiön eettiset arvot ja toimintatavat ja seuraa niiden toteutumista
- vahvistaa yhtiön perusstrategian ja seuraa jatkuvasti sen ajankohtaisuutta
- määrittelee yhtiön osinkopolitiikan
- hyväksyy strategian pohjalta vuosittaisen toimintasuunnitelman ja budjetin sekä valvoo niiden toteutumista
- hyväksyy vuosittaisen investointien kokonaismäärän ja sen jakautumisen liiketoiminta-alueittain sekä päättää suurista ja strategisesti tärkeistä investoinneista, yrityskaupoista ja divestoinneista
- vahvistaa yhtiön sisäisen valvonnan toimintaohjeet, joiden ajantasaisuus varmistetaan vuosittain ja seuraa sisäisen valvonnan tehokkuutta
- vahvistaa yhtiön riskienhallintapolitiikan ja -periaatteet sekä vuosittain vahvistettavat riskilimitit ja seuraa riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta
- käy vuosineljänneksittäin läpi yhtiön toimintaan liittyvät keskeiset riskit ja niiden hallinnan
- käsittelee ja hyväksyy osavuositarkastukset, toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen
- vahvistaa konsernin organisaatorakenteen
- tekee tarvittaessa esityksiä yhtiökokoukselle johdon ja henkilöstön palkkiojärjestelmistä
- seuraa vuosittain johdon seuraajakysymyksiä ja tekee niistä tarvittavat johtopäätökset
- vahvistaa toimitusjohtajan päätökset toimitusjohtajan välittömien alaisten valinnasta, heidän tehtävistään sekä työehdoistaan ja kannustusjärjestelmistään sekä
- seuraa yhtiön työskentelyilmapiiriä ja henkilöstön selviämistä tehtävistään

Hallituksen toiminnan suunnittelu ja arviointi

Hallitus laatii itselleen toimintasuunnitelman seuraavalle 12 kuukaudelle. Suunnitelmaan sisältyy kokousaikataulu ja kussakin kokouksessa käsiteltävät tärkeimmät asiat.

Hallituksen suorituskykyä arvioidaan vuosittain hallituksen itsensä toimesta ja arvioinnin tulokset annetaan tiedoksi hallintoneuvostolle. Arvioinnin tulokset otetaan huomioon valmisteltaessa ehdotusta uuden hallituksen kokoonpanoksi.

Hallituksen valiokunnat

Hallitus ei ole valinnut keskuudestaan valiokuntia.

Koska hallitus ei ole valinnut keskuudestaan tarkastusvaliokuntaa, hallitus hoitaa tarkastusvaliokunnan tehtäviä.

Hallitus vuonna 2009

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus kokoontui 14 kertaa vuonna 2009. Kaikkien jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 89,8 %.

Hallintoneuvosto

Kokoonpano ja toimikausi

Hallintoneuvostoon kuuluu 20 yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä. Tämän lisäksi hallintoneuvostoon kuuluu neljä henkilöstön edustajien valitsemaa jäsentä sekä näiden henkilökohtaiset varamiehet.

Tehtävät

Hallintoneuvosto valitsee yhtiön hallituksen jäsenet, puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä päättää heille maksettavista palkkioista.

Hallintoneuvoston tehtävänä on myös hallinnon valvonta ja ohjeiden antaminen hallitukselle, lausunnon antaminen tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta sekä muut osakeyhtiölain mukaan hallintoneuvostolle kuuluvat tehtävät.

Hallituksen valintamenettely

Ehdotuksen hallintoneuvostolle hallituksen kokoonpanoksi ja hallituksen jäsenille maksettavista palkkioista tekee työryhmä, johon kuuluvat hallintoneuvoston puheenjohtaja, hallituksen puheenjohtaja ja hallintoneuvoston keskuudestaan valitsevat kaksi jäsentä. Ennen ehdotuksen tekemistä työryhmän tulee kuulla yhtiön suurimpia osakkeenomistajia. Uusia ehdokkaita haettaessa käytetään tarvittaessa ulkopuolista asiantuntija-apua.

Henkilötiedot jäsenistä

Yhtiökokouksen valitsevat jäsenet

Helena Walldén, s. 1953

diplomi-insinööri, hallitusammattilainen
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Juha Nevavuori, s. 1942

maanviljelijä
hallintoneuvoston varapuheenjohtaja

Heikki Aaltonen, s. 1956

maatalous- ja metsätieteiden maisteri, maanviljelijä

Matti Eskola, s. 1950
agrologi, maanviljelijä

Jussi Hantula, s. 1955
maanviljelijä

Börje Helenelund, s. 1951
agrologi, maanviljelijä

Laura Hämäläinen, s. 1975
maatalous- ja metsätieteiden maisteri, agronomi,
maanviljelijä

Pasi Jaakkola, s. 1941
maanviljelijä

Timo Kaunisto, s. 1963
maatalous- ja metsätieteiden maisteri, agronomi,
kansanedustaja, maatalousyrittäjä

Risto Korpela, s. 1949
ekonomi, toimitusjohtaja

Mikko Kurittu, s. 1966
agrologi, maanviljelijä

Mika Leikkonen, s. 1963
agrologi, maanviljelijä

Markku Länninki, s. 1949
maanviljelijä

Ilkka Markkula, s. 1960
agrologi, maanviljelijä

Marja-Liisa Mikola-Luoto, s. 1971
maatalous- ja metsätieteiden maisteri, agronomi,
maanviljelijä

Samu Pere, s. 1968
yo-merkonomi, hallintojohtaja

Tuomo Raininko, s. 1966
maanviljelijä

Esa Ruohola, s. 1946
maanviljelijä

Esko Suomala, s. 1959
agronomi, maanviljelijä

Mauno Ylinen, s. 1965
agronomi, maanviljelijä

Henkilöstön nimeämät jäsenet

Pauli Juutinen, s. 1951
luottamusmies

Varajäsen **Timo Kaila**

Aila Koivuniemi, s. 1944
luottamusmies

Varajäsen **Pia Rantanen**

Veijo Kukkonen, s. 1981
luottamusmies

Varajäsen **Maarit Tammelin**

Kirsi Roos, s. 1972
pääluottamusmies

Varajäsen **Pauli Paavola**

Hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2009 kolme kertaa.

■ Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja

Matti Karppinen, s. 1958, kauppatieteiden maisteri.

Toimitusjohtajan tehtävät

Toimitusjohtajan tehtävänä on johtaa yhtiön toimintaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti sekä informoida hallitusta yhtiön liiketoiminnan ja taloudellisen tilanteen kehityksestä.

Toimitusjohtaja vastaa lisäksi yhtiön juoksevan hallinnon järjestämisestä ja yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta sekä siitä, että yhtiön varainhoito on järjestetty luotettavasti.

■ Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteet

1. Sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus vahvistaa Lännen Tehtaat -konsernin sisäistä valvontaa koskevat toimintaperiaatteet ja arvioi vähintään kerran vuodessa sisäisen valvonnan tilan.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimintatapoja, järjestelmiä ja menetelmiä, joiden avulla yhtiön johto pyrkii varmistamaan tehokkaan, taloudellisen ja luotettavan toiminnan. Sisäinen valvonta käsittää taloudellisen ja muun valvonnan. Sisäistä valvontaa toteuttavat Lännen Tehtailla yrityksen johto sekä koko muu henkilökunta.

Riskienhallinnalla osana sisäistä valvontaa tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien ja siihen olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, rajoittamista ja valvontaa.

2. Yhtiöiden hallitusten rooli sisäisen valvonnan järjestämisessä

Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus vastaa riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan järjestämisestä ja ylläpitämisestä Lännen Tehtaat -konsernissa.

Osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä yhtiön hallitus seuraa säännöllisesti konsernin ja sen liiketoimintayksiköiden tulosta ja toimintaan liittyviä riskejä ja päättää raportoinnista, menetytavoista ja laadullisista ja määrällisistä mittareista, joilla toiminnan tehokkuutta ja tuloksellisuutta arvioidaan. Konsernin hallitus vahvistaa vuosittain konsernin riskipolitiikan ja riskienhallintaperiaatteet sekä merkittävimmät riskilimitit.

Konserniyhtiöiden omistajaohjauksen varmistamiseksi ja sisäisen valvonnan toimivuuden seuraamiseksi merkittävien konserniyhtiöiden hallitukseen kuuluu yksi tai useampi konsernin johtajistoon kuuluva jäsen. Konsernitason riskienhallinta ja taloudellinen raportointi hoidetaan keskitetysti liiketoiminnasta riippumattomana osana konsernihallinnossa.

Konserniyhtiöiden hallituksilla on vastuu asianomaisen yhtiön sisäiseen valvontaan liittyvistä ylimmän johdon tehtävistä. Konserniyhtiöiden toimiva johto vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi yhtiön liiketoiminnasta, riskienkantokyvystä ja riskitilanteesta konsernin johtamisjärjestelmän mukaisesti.

3. Sisäisen valvonnan toteuttaminen Lännen Tehtaat Oyj:ssä ja konserniyhtiöissä

Lännen Tehtaat Oyj:ssä ja konserniyhtiöissä noudatettavan sisäisen valvonnan keskeisiä periaatteita ovat:

Organisaatio ja tehtävien jako

Sisäisen valvonnan perustana on toimintokohtainen linjaorganisaatio, joka tarvittaessa jakaantuu osastoihin, yksiköihin ja työryhmiin. Organisaatioyksiköille on määritelty yhtiön toiminnan edellyttämät tehtävät ja vastuualueet. Toimivan johdon eli liiketoimintojen ja liiketoimintalueiden johtajien tehtävä on asettaa hallituksen hyväksymän liiketoimintasuunnitelman mukaiset määrälliset ja laadulliset tavoitteet liiketoiminnan osa-alueita varten. Organisaation puitteissa toimiville yksiköille, elimille ja henkilöille on erikseen määrätty toimenkuissa päätöksenteko-, toiminta- ja käyttövaltuudet sekä raportointivelvollisuus esimiehelle tai muutoin ylemmälle organisaatiotasolle. Toimivan johdon tehtävänä on huolehtia, että alaiset ovat tietoisia omista tehtävistään ja johdon on luotava alaisille edellytykset tehtävistä suoriutumiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen.

Päätöksenteko ja valvontatoimet

Merkittävät sitoumukset tai muutoin riskipitoisiksi katsottavat toimet hyväksytään konsernin hallituksessa. Liiketoimintajohto vastaa päätösehdotusten valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta. Tehtyjen päätösten toimeenpanosta raportoidaan management-raportoinnin yhteydessä.

Liiketoimintaa ja sen prosesseja ohjataan toimintaohjeilla ja -kuvauksilla, joiden noudattamista ja ajantasaisuutta valvotaan. Tehdyt pää-

tökset dokumentoidaan ja arkistoidaan. Olennainen osa riskienhallintaa suoritetaan toimintaketjuihin ja prosesseihin sisällytetyissä päivittäisissä varmistuksissa.

Riskienhallinta

Lännen Tehtaat Oyj:n ja konserniyhtiöiden sisäiset ja ulkoiset riskit, jotka voivat vaikuttaa haitallisesti liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamiseen, tunnistetaan, arvioidaan säännöllisesti ja raportoidaan konsernin hallitukselle neljännesvuosittain. Riskejä rajoitetaan ja rajoitteita valvotaan.

Konsernihallinnon riskienhallintatoiminto valvoo, mittaa ja raportoi riskeistä sekä ylläpitää, kehittää ja valmistelee riskienhallinnan periaatteita yhtiön hallituksen vahvistettavaksi ja laatii menetelmiä käytettäväksi riskien arvioimisessa ja mittaamisessa. Roolit ja vastuut on määritelty konsernin hallituksen vahvistamassa Lännen Tehtaiden riskienhallintapolitiikassa ja riskienhallintaperiaatteissa.

Tietojärjestelmät

Liike- ja muun toiminnan perustana ovat toiminnan edellyttämät laskenta-, informaatio- ja toimintaa ohjaavat tietotekniset järjestelmät. Emo-yhtiöllä ja konserniyhtiöllä on nykyisten arvioitujen tarpeiden mukainen tietotekniikkastrategia sekä riittävät ja asianmukaisesti järjestetyt tietojärjestelmät. Tietohallinto turvaa yhtiön tietoresurssien hyväksikäytön toiminnan suunnittelussa, johtamisessa, toteuttamisessa ja valvonnassa.

Vastuu sisäisen valvonnan toimivuudesta

Toimivalla johdolla on ensisijainen vastuu huolehtia sisäisen valvonnan käytännön toimenpiteiden toteutumisesta. Johdon on jatkuvasti seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä tarpeellisiin kehittämistoimiin havaitessaan ohjeiden tai päätösten vastaista tai muuten tehotonta tai epätarkoituksenmukaista toimintaa. Avoimessa ja toimivassa organisaatiossa myös koko henkilökunnalla on vastuu paitsi omien tehtäviensä asianmukaisesta hoitamisesta myös toiminnan sujuvuudesta muun organisaation kanssa.

4. Raportointi ja ohjausjärjestelmät

Sisäistä valvontaa tukee asianmukainen raportointi, jolla seurataan toimintaa, toiminnan tulosta ja toimintaan sisältyviä riskejä. Liiketoiminnan tavoitteiden toteutumista ja konsernin taloudellista kehitystä seurataan koko konsernin kattavan ohjausjärjestelmän avulla. Laskentaperiaatteet, kontrollit ja vastuut on kuvattu Lännen Tehtaat -konsernin laskentamanuaalissa. Kuukausi-, osavuosisiksaus- ja vuositilinpäätösraportoinnista on laadittu kirjalliset raportointiohjeet ja -aikataulut. Yhtiön taloushallinto seuraa jatkuvasti liiketoimintayksiköiden raportointia sekä kehittää ja ohjeistaa raportoinnin sisältöä ottaen huomioon sisäisen valvonnan tarpeet. Konserni laatii julkistettavan taloudellisen informaation noudattaen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IFRS). Osavuosisiksaus- ja vuositilinpäätöksen käsittelee ja hyväksyy konsernin hallitus.

Liiketoimintayksiköt päivittävät vuosittain pidemmän aikavälin taloudelliset ennusteet. Näiden strategialukujen pohjalta laaditaan vuosibudjetit. Konsernin hallitus arvioi ja hyväksyy liiketoimintayksiköiden vuosibudjetit. Tämän lisäksi liiketoimintayksiköt päivittävät

vähintään neljännesvuosittain tulos- ja tase-ennusteet vähintään 12 kuukaudeksi eteenpäin.

Kuukausittainen raportointi ja sen yhteydessä tehtävä analysointi budjetteihin ja ennusteisiin on keskeinen osa Lännen Tehtaiden ohjausjärjestelmää ja sisäistä valvontaa. Kuukausittain liiketoimintayksiköiden tietojärjestelmistä kootaan taloudelliset luvut konsernin yhtenäiseen laskentajärjestelmään.

Toteutumätiedot ja ajantasaiset ennusteet käydään kuukausittain läpi konsernitason tuloskokouksessa, johon osallistuvat toimitusjohtaja, talousjohtaja ja konsernin laskennasta vastuussa olevat henkilöt. Ohjausjärjestelmä sisältää toteutuneet tulos- ja tasetiedot, tunnusluvut ja liiketoimintavastuussa olevien johtajien kirjallisen management-raportin kuukauden tulokseen vaikuttaneista tekijöistä, lähiajan toimenpidesuunnitelmista ja arvion kuluvan vuosineljänneksen ja koko vuoden liikeloksesta sisältäen best case-, todennäköinen ja worst case-arviot.

Konsernin toimitusjohtaja ja johtajiston jäsenet saavat raportit käyttöönsä ja konsernin hallitus konserniyhteenvedon ja tiivistelmät yksikkökohtaisista tiedoista.

Liiketoimintayksikköjen johtoryhmät käyvät läpi vähintään kuukausittain omat taloudelliset toteumatiedot budjetteihin ja ennusteisiin, liiketoiminnan johtamisessa käytettyjen yksikkökohtaisten seurantamittareiden toteumat ennusteisiin ja tavoitteisiin sekä syyt näiden merkittäviin poikkeamiin.

5. Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus toimii objektiivisesti ja riippumattomasti hallituksen, toimitusjohtajan ja muun konsernihallinnon tukena sisäisen valvonnan tason arvioimiseksi ja kehittämisen varmistamiseksi konsernin eri yksiköissä tuottamalla riskienhallinta- ja valvontaprosessien riippumatonta ja objektiivista arviointi- sekä neuvonantopalvelua organisaatiossa.

Sisäinen tarkastus suoritetaan ennalta laaditun suunnitelman mukaan. Sisäistä tarkastusta ohjaa konsernin talousjohtaja, joka hyväksyy sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman konsernin hallituksessa.

Lännen Tehtaiden sisäinen tarkastus on riippumaton kotimaisista ja ulkomaisista operatiivisista yksiköistä. Tarkastusta suorittaa konsernihallintoon kuuluva henkilö, jonka työtehtäviin kuuluu myös konsernilaskentaa ja muita konsernitason työtehtäviä. Näihin muihin työtehtäviin liittyvä esimies-alaisuhde konsernihallinnossa johtaa tilanteeseen, jossa sisäinen tarkastaja ei voi riippumattomasti tarkastaa Lännen Tehtaat konsernihallinnon vastuualueita.

Sisäinen tarkastus raportoi vuosittain Lännen Tehtaat Oy:n hallitukselle kirjallisesti vuosittaisen toimintakertomuksen tarkastushavainnoista ja kehittämiskohteista sisäisessä valvonnassa. Tarvittaessa sisäinen tarkastus raportoi myös yksittäisistä tarkastushavainnoista vuosisuunnitelmakauden aikana hallitukselle.

■ Hallintoneuvosto

Yhtiökokous päättää hallintoneuvoston jäsenten palkkioista.

Lännen Tehtaat Oyj:n varsinainen yhtiökokous, joka pidettiin 2.4.2009, päätti hallintoneuvostolle maksettavista palkkioista seuraavaa:

- hallintoneuvoston puheenjohtajan vuosipalkkio on 7 500 euroa
- varapuheenjohtajan vuosipalkkio on 5 000 euroa
- hallintoneuvoston jäsenten ja puheenjohtajan kokouspalkkio on 250 euroa.

Hallintoneuvosto kokoontui vuoden 2009 aikana kolme kertaa. Hallintoneuvoston jäsenille maksettiin palkkioita vuonna 2009 yhteensä 34 000 euroa.

■ Hallitus

Hallintoneuvosto päättää hallituksen jäsenten palkkioista.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallintoneuvoston 17.4.2009 tekemän päätöksen mukaan:

- hallituksen puheenjohtajalle maksetaan 3 025 euron kuukausipalkkio
- varapuheenjohtajalle maksetaan 1 870 euron kuukausipalkkio
- muille hallituksen jäsenille maksetaan 1 485 euron kuukausipalkkio.

Hallitus kokoontui 14 kertaa vuonna 2009. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti kokouksiin oli 89,8 %. Hallituksen jäsenille maksettiin palkkioita 147 840 euroa vuonna 2009. Palkkiot on eritelty tilinpäätöksen liitetiedossa 28.

■ Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen

Hallitus nimittää ja vapauttaa tehtävästään toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen, määrää heidän tehtävistään sekä päättää heidän toimiehdoistaan ja kannustusjärjestelmistään.

Toimitusjohtajana on toiminut kauppatieteiden maisteri Matti Karppinen 1.9.2005 alkaen.

Toimitusjohtajan palvelussuhteen keskeiset ehdot on määriteltävä toimitusjohtajasopimuksessa. Sopimuksen mukaan toimitusjohtajan irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Yhtiön irtisanoessa toimitusjohtajan tämä on oikeutettu 12 kuukauden palkkaa vastaavaan erokorvaukseen. Toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta ja eläkkeen tasoksi 62 % vuoden 2004 lakien mukaisesti lasketusta TEL-eläkepalkasta.

Toimitusjohtajan palkka ja muut etuudet tilikaudelta 2009 olivat 355 277 euroa, joka sisältää palkan luontoisetuineen ja tulospalkkion.

Toimitusjohtajan sijaisena on toiminut konsernin talousjohtaja, kauppatieteiden maisteri Eero Kinnunen 1.1.2008 alkaen.

■ Sisäpiiri

Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen vahvistamat, 17.2.2010 voimaan tulleet sisäpiirisäännöt perustuvat arvopaperimarkkinalain (AML 5 luku) säännöksiin ja rahoitustarkastuksen määräyksiin (RATA:n standardi 5.3 sisäpiiri-ilmoituksista ja -rekisteristä 1.9.2005), NASDAQ OMX Helsinki Oyj:n hallituksen hyväksymään 9.10.2009 alkaen voimassa olevaan sisäpiiriohjeeseen. Sääntöihin sisältyvät ohjeet julkiseen sisäpiirirekisteriin kuuluville, yrityskohtaiseen pysyvään sisäpiirirekisteriin kuuluville sekä hankekohtaisille sisäpiiriläisille sekä sisäpiirihallinnon organisoinnista ja menettelytavoista.

Lännen Tehtaat Oyj:n julkiseen sisäpiirirekisteriin kuuluvat toimielimen jäsenyyden tai asemansa perusteella yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen sekä tilintarkastajat ja varatilintarkastajat mukaan lukien tilintarkastusyhteisön yhtiöstä päävastuullinen tilintarkastaja, yhtiön talousjohtaja, yhtiön kalaliiketoiminnasta vastaava johtaja, pakaste-liiketoiminnasta vastaava johtaja ja vilja- ja öljykasviliiketoiminnasta vastaava johtaja.

Yhtiön yrityskohtaiseen pysyvään sisäpiirirekisteriin merkitään ne yhtiön palveluksessa olevat henkilöt, jotka asemansa tai tehtäviensä perusteella saavat säännöllisesti sisäpiiritietoa. Yrityskohtaiseen sisäpiirirekisteriin on merkitty noin 40 henkilöä.

Yhtiössä on voimassa kaupankäyntirajoitus, joka kieltää yhtiön pysyvien sisäpiiriläisten kaupankäynnin yhtiön osakkeilla 21 päivän ajan ennen yhtiön osavuositarkastuksen ja tilinpäätöstiedotteen julkistamista.

Yhtiö ylläpitää sisäpiirirekisteriään Euroclear Finland Oy:n SIRE-järjestelmässä. Tiedot julkiseen sisäpiirirekisteriin kuuluvista ilmoitusvelvollisista sisäpiiriläisistä ja heidän omistuksistaan ovat luettavissa yhtiön internet-sivuilla www.lannen.fi/fi/sijoittajatieto.

Hallituksen ja konsernin johtajiston omistukset 10.2.2010 on esitetty hallituksen ja johtajiston jäsenten esittelyn yhteydessä vuosikertomuksen sivuilla 92 ja 93.

Kooste vuoden 2009 pörssitiedotteista

Lännen Tehtaat Oyj:n pörssitiedotteet ovat kokonaisuudessaan luettavissa yhtiön internet-sivuilla www.lannen.fi. Koska tiedotteet koskevat vuotta 2009, osa niiden sisältämistä tiedoista saattaa olla vanhentuneita.

■ Helmikuu

19.2.2009 PT
Tilinpäätöstiedote 1.1.-31.12.2008
19.2.2009 PT
Hallituksen ehdotukset Lännen Tehtaat Oyj:n yhtiökokoukselle
23.2.2009 PT
Yhteistilillä olevat osakkeet myyty

■ Maaliskuu

11.3.2009 PT
Kutsu Lännen Tehtaat Oyj:n yhtiökokoukseen
17.3.2009 PT
Lännen Tehtaat Oyj:n vuosikertomus 2008 ja vuosikooste julkaistu

■ Huhtikuu

2.4.2009 PT
Lännen Tehtaat Oyj:n varsinaisen yhtiökokouksen päätökset
17.4.2009 PT
Hallintoneuvoston järjestäytyminen ja hallituksen valinta

■ Toukokuu

7.5.2009 PT
Osavuosikatsaus 1.1.-31.3.2009
28.5.2009 PI
Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 10 §:n mukainen ilmoitus omistussuuden muuttumisesta

■ Kesäkuu

23.6.2009 PT
Lännen Tehtaat tehostaa kotimaan kalaliiketoiminnan logistiikkaa

■ Heinäkuu

2.7.2009 PT
Maritim Food AS osti loput Sandanger AS:n osakkeista, Jan Brevikistä Sandanger AS:n toimitusjohtaja

■ Elokuu

14.8.2009 PT
Osavuosikatsaus 1.1.-30.6.2009
14.8.2009 PT
Mildolan ja Avenan toiminnot päätetty yhdistää
14.8.2009 PT
Uuden segmenttijaon mukaiset vertailutiedot

■ Lokakuu

16.10.2009 PT
Kolmannen vuosineljänneksen kertaeristä puhdistettu liiketulos ennakoitua parempi, koko vuoden tulosarvio ennallaan

■ Marraskuu

6.11.2009 PT
Osavuosikatsaus 1.1.-30.9.2009
30.11.2009 PI
Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 10 §:n mukainen ilmoitus omistussuuden muuttumisesta

■ Joulukuu

2.12.2009 PI
Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 10 §:n mukainen ilmoitus omistussuuden muuttumisesta
17.12.2009 PI
Lännen Tehtaiden taloudellinen tiedottaminen vuonna 2010

PT = pörssitiedote

PI = pörssi-ilmoitus

Hallintoneuvosto

Yhtiökokouksen valitsevat jäsenet

Helena Walldén, s. 1953
Diplomi-insinööri,
hallitusammattilainen
Puheenjohtaja vuodesta 2008,
jäsen vuodesta 1996
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet:
hallituksen jäsen: Alko Oy,
Metsähallitus, Raskone Oy,
Turkistuottajat Oyj

Juha Nevavuori, s. 1942
Maanviljelijä
Varapuheenjohtaja vuodesta 2008, jäsen vuodesta 1973

Heikki Aaltonen, s. 1956
Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2007
Erovoorossa

Matti Eskola, s. 1950
Agrologi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1991

Jussi Hantula, s. 1955
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1995
Erovoorossa

Börje Helenelund, s. 1951
Agrologi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1998
Erovoorossa

Laura Hämäläinen, s. 1975
Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, agronomi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2009

Pasi Jaakkola, s. 1941
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1982

Timo Kaunisto, s. 1963
Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, agronomi, kansanedustaja, maatalousyrittäjä
Jäsen vuodesta 2009

Risto Korpela, s. 1949
Ekonomi, toimitusjohtaja
Jäsen vuodesta 2007
Erovoorossa

Mikko Kurittu, s. 1966
Agrologi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2007
Erovoorossa

Mika Leikkonen, s. 1963
Agrologi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2008

Markku Länninki, s. 1949
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2003

Ilkka Markkula, s. 1960
Agrologi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2003

Marja-Liisa Mikola-Luoto, s. 1971
Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, agronomi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2005

Samu Pere, s. 1968
Hallintojohtaja
Jäsen vuodesta 1998
Erovoorossa

Tuomo Raininko, s. 1966
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2005

Esa Ruohola, s. 1946
Maanviljelijä
Jäsen vuodesta 1998
Erovoorossa

Esko Suomala, s. 1959
Agronomi, maanviljelijä
Jäsen vuodesta 2008

Mauno Ylinen, s. 1965
Agronomi
Jäsen vuodesta 2005

Henkilöstön nimeämät jäsenet

Pauli Juutinen, s. 1951
Luottamusmies
Jäsen vuodesta 2009

Varajäsen **Timo Kaila**

Aila Koivuniemi, s. 1944
Luottamusmies
Jäsen vuodesta 1997

Varajäsen **Pia Rantanen**

Veijo Kukkonen, s. 1981
Luottamusmies
Jäsen vuodesta 2006

Varajäsen **Maarit Tammelin**

Kirsi Roos, s. 1972
Pääluottamusmies
Jäsen vuodesta 2009

Varajäsen **Pauli Paavola**

Tilintarkastajat

Hannu Pellinen
Taloustieteiden maisteri, KHT

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö
päävastuullisena tilintarkastajana
Tomi Moisio
Kauppatieteiden maisteri,
KHT, JHTT

Ylhäällä vasemmalta: Heikki Halkilahti, Harri Eela, Aappo Kontu ja Hannu Simula
Alhaalla vasemmalta: Matti Lappalainen, Tom v. Weymarn ja Soili Suonoja

Tom v. Weymarn, s. 1944

Diplomi-insinööri
Puheenjohtaja vuodesta 2003, jäsen vuodesta 1999
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: Sibelius-Akatemia, TeliaSonera AB, Turku Science Park Oy
hallituksen jäsen: Hydrios Biotechnology Oy, IK Partners Ab, Pohjola Pankki Oyj
hallintoneuvoston jäsen: Hartwall Capital Oy Ab
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Oy Rettig Ab, konsernijohtaja 1998-2004 • Cultor Oyj, varatoimitusjohtaja 1991-1997
• Oy Karl Fazer Ab, toimialajohtaja/konsernijohtaja 1985-1991
• Telko Oy, toimitusjohtaja 1983-1985 • Oy Huber Ab, toimialajohtaja 1975-1982 • Kymi-Kymmene Oy, käyttöinsinööri/kehitysjohtaja 1970-1975
Osakeomistus: 2 250 osaketta

*****

Matti Lappalainen, s. 1948
Kauppateiden maisteri, Senior Adviser
Varapuheenjohtaja vuodesta 2009, jäsen vuodesta 2003

Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: Bonaria Oy, Bonbake Oy
hallituksen jäsen: Leipurin Oy, Neomarkka Oyj
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Vaasan&Vaasan Oy, konserni- ja toimitusjohtaja 1999-2008 • Cultor Oyj Vaasan Leivonta, toimitusjohtaja 1997-1998 • Cultor Oyj Vaasan Leipomot Oy, toimitusjohtaja 1990-1997 • Cultor Oyj Elintarviketeollisuus, kehitysjohtaja 1988-1989 • Suomen Sokeri Oy Vaasanmylly, markkinointijohtaja 1985-1988 • OTK, elintarviketeollisuuden ja tukkukaupan johtotehtäviä 1972-1984
Osakeomistus: 5 100 osaketta

*****

Harri Eela, s. 1960
Puuteollisuusteknikko
Jäsen vuodesta 2004
Päätoimi: DSTP-Engineering Oy, toimitusjohtaja
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Cursor Oy, projektipäällikkö 2006-2009 • Metso Panelboard Oy, liiketoimintajohtaja 1996-2006 • Tresko Food Oy, tuotantojohtaja 1992-1995 • Heilborn GmbH, Saksa, projekti-/myynti-insinööri

1991-1992 • Rauma-Repola Loviisa Engineering Works Oy, kehitysinsinööri 1985-1990
Osakeomistus: 800 osaketta

*****

Heikki Halkilahti, s. 1947
Oikeustieteen kandidaatti, ekonomi
Hallituksen jäsen vuodesta 2008, hallintoneuvoston jäsen vuosina 1990-2008
Päätoimi: Valion Eläkekassa, Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö, toimitusjohtaja
Sivutoimi: Valio Oy, hallintojohtaja
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: Eläkesäätiöyhdistys hallituksen varapuheenjohtaja: Työeläkevakuuttajat TELA puheenjohtaja: Elintarviketeollisuusliitto ry:n työmarkkinatoimikunta
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Valio Oy, 1976-, hallintojohtaja, toimitusjohtaja 2006-2007, 2003
• Osuusteurastamo Karjaportti, hallintojohtaja 1973-76
Osakeomistus: 400 osaketta

*****

Aappo Kontu, s. 1952

Diplomi-insinööri
Jäsen vuodesta 2004
Päätoimi: Empower Group Oy, toimitusjohtaja
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: Vahterus Oy
hallituksen jäsen: Empower Group Oy, Anvia Oyj
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Pohjolan Voima Oy, tekninen johtaja, PVO-Engineering Oy, toimitusjohtaja 1996-1998 • TVS-Tekniikka Oy, toimitusjohtaja 1993-1996 • Teollisuuden Voimansiirto Oy, teknisen osaston johtaja 1989-1993 • Teollisuuden Voima Oy, sähkötekniikan toimisto, päällikkö 1977-1989
Osakeomistus: 500 osaketta

*****

Hannu Simula, s. 1947

Agronomi
Jäsen vuodesta 1998, varapuheenjohtaja vuosina 2003-2009
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen jäsen: Sucros Oy
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Päätoiminen maanviljelijä 2000-2005 • Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto (MTK), jaostopäällikkö 1995-2000 • Päätoiminen maanviljelijä 1990-1995 • Tukkukauppojen Oy, Satakunnan aluekonttori, aluejohtaja 1985-1990 • Lännen Tehtaat Oy, viljelyosasto, kenttäpäällikkö 1978-1985 • Tukkukauppojen Oy, maatalousosasto, jaostopäällikkö 1975-1978
Osakeomistus: 850 osaketta

*****

Soili Suonoja, s. 1944

Kotitalousopettaja, MBA, hallitusammattilainen
Jäsen vuodesta 2003
Keskeiset samanaikaiset luottamustoimet: hallituksen puheenjohtaja: Alko Oy
hallituksen jäsen: Eilakaisla Oy Toimialapalvelu, Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy, Nurmijärven Linja Oy, VR-yhtymä Oy
Keskeinen aikaisempi työkokemus: Fazer-Catering, Fazer-Amica, toimitusjohtaja 1989-2000, osastopäällikkö, johtaja 1982- • Karl Fazer konditoria, myymäläpäällikkö, osastopäällikkö (myymälät ja leipomo) 1974-82 • Työmaahuolto, tarkastaja 1971-73 • Marttipiiriliitto, konsulentti 1970-71
Osakeomistus: 200 osaketta

Ylhäällä vasemmalta: Erkki Lepistö, Asmo Ritala, Antti Kerttula ja Johanna Heikkilä
Alhaalla vasemmalta: Kaija Viljanen, Matti Karpainen ja Eero Kinnunen

Matti Karpainen, s. 1958
Kauppatieteiden maisteri
Toimitusjohtaja vuodesta 2005
kalaliiketoiminnan johtaja vuodesta 2009
Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: hallituksen puheenjohtaja: Elintarviketeollisuusliitto ry
hallituksen jäsen: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, HKScan Oyj, Sucros Oy
hallintoneuvoston jäsen: Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Atria Yhtymä Oyj Lithells AB, toimitusjohtaja 2001-2005 • Nokian Renkaat Oyj, tulosyksikköjohtaja 1998-2001 • Saarioinen Oy, markkinointijohtaja 1994-1998 • Tamrock Oy, markkinointipäällikkö 1989-1994 • Unilever Finland Oy, markkinapäällikkö 1985-1989
Osakeomistus: 1 800 osaketta

*****

Johanna Heikkilä, s. 1962
Kauppatieteiden maisteri
Henkilöstöjohtaja vuodesta 2005
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Fazer Leipomot Oy, henkilöstöjohtaja 2003-2005 • LU Suomi Oy, henkilöstöjohtaja 2002-2003 • LU

Suomi Oy (aik. Fazer Keksi Oy), henkilöstöpäällikkö 1995-2002 • Fazer Suklaa Oy, henkilöstöpäällikkö 1992-1994 • Fazer Suklaa Oy, henkilöstöasiainhoitaja 1990-1991
Osakeomistus: -

*****

Antti Kerttula, s. 1956
Yo-merkonomi
Pakasteliiketoiminnan johtaja vuodesta 1994
Apetit Pakaste Oy, toimitusjohtaja vuodesta 2007
Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: hallituksen puheenjohtaja: Ateriamestarit Oy
hallituksen jäsen: Ruokatieto Yhdistys ry
johtokunnan puheenjohtaja: ETL:n Pakaste- ja perunateollisuusyhdistys
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Ingman Foods Oyj, tehtaanjohtaja 1989-1994
Osakeomistus: -

*****

Eero Kinnunen, s. 1970
Kauppatieteiden maisteri
Talousjohtaja vuodesta 2006, toimitusjohtajan sijainen vuodesta 2008

Keskeinen aikaisempi työhistoria: Cloetta Fazer Suklaa Oy, business controller, johtoryhmän jäsen 2004-2006 • Cloetta Fazer Makeiset Oy, tuoteryhmäasiantuntija 2000-2004 • Fazer Polska Sp.z o.o., business controller, johtoryhmän jäsen 1998-2000 • Fazer Suklaa Oy, controller 1996-1998
Osakeomistus: 360 osaketta

*****

Erkki Lepistö, s. 1955
Oikeustieteiden kandidaatti, ekonomi
Johtaja vuodesta 2001
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Mildola Oy, toimitusjohtaja 2008-2009 • Suomen Rehu Oy, toimitusjohtaja 2006-2007 • Lännen Tehtaat Oyj, toimitusjohtaja 2001-2005 • Ata Gears Oy, varatoimitusjohtaja/toimitusjohtaja 1998-2001 • Lännen Tehtaat Oyj, rahoituspäällikkö/talousjohtaja 1993-1998 • Tampereen Seudun Osuuspankki, yritysrahoituspäällikkö 1987-1993
Osakeomistus: 1 150 osaketta

*****

Asmo Ritala, s. 1958
Oikeustieteiden kandidaatti
Lakimies vuodesta 1995
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Valtion viljavarasto, lakimies 1990-1994 • Oy Esso Ab, isännöitsijä 1986-1990
Osakeomistus: -

*****

Kaija Viljanen, s. 1952
Kauppatieteiden maisteri, humanististen tieteiden kandidaatti, EMBA
Vilja- ja öljykasviliiketoiminnan johtaja vuodesta 2009
Avena Nordic Grain Oy, toimitusjohtaja vuodesta 1995 ja Mildola Oy, toimitusjohtaja vuodesta 2009
Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: hallituksen ja eri työryhmien jäsen: Coceral hallituksen jäsen: Munakunta
Keskeinen aikaisempi työhistoria: Valtion Viljavarasto, apulaisjohtaja 1992-1995 • MTK, projektipäällikkö 1991-1992 • Suomalais-Neuvostoliittolainen kauppakamari Moskova, johtaja 1987-1991
Osakeomistus: -

Lännen Tehtaat Oyj

Konsernihallinto
Maakunnantie 4
PL 100, 27801 Säköylä
Puhelin 010 402 00
Faksi 010 402 4022

Lännen Tehtaat Oyj

Espoon toimipiste
Upseerinkatu 1
PL 404, 02601 Espoo
Puhelin 010 402 00
Faksi 010 402 4024

Sähköposti: etunimi.sukunimi@lannen.fi
www.lannen.fi

Y-tunnus 0197395-5
Kotipaikka Säköylä

■ Tytäryhtiöt

Apetit Pakaste Oy

PL 130, 27801 Säköylä
Puhelin 010 402 4300
Faksi 010 402 4322
etunimi.sukunimi@apetit.fi
www.apetit.fi
Y-tunnus 2077046-7

Apetit Pakaste Oy

Teollisuustie 3, 93100 Pudasjärvi
Puhelin 010 402 4300
Faksi 010 402 4666

Apetit Kala Oy

Mastotie 7, 70460 Kuopio
Puhelin 010 402 4500
Faksi 010 402 4520
etunimi.sukunimi@apetit.fi
www.apetit.fi
Y-tunnus 0877766-6

Maritim Food AS

Råbekksvingen 5
NO-1617 Fredrikstad, Norja
Puhelin +47 6936 3700
Faksi +47 6936 3738
etunimi.sukunimi@maritim-food.no

Maritim Food Sweden AB

Kalkkärrsvägen 21-22
SE-450 52 Dingle, Ruotsi
Puhelin +46 5244 0047
etunimi.sukunimi@maritim-food.no

Sandanger AS

NO-6083 Gjerdsвика, Norja
Puhelin +47 7002 6440
Faksi +47 7002 6441
etunimi.sukunimi@sunmoere.com
www.sunmoere.com

Apetit Suomi Oy

PL 100, 27801 Säköylä
Puhelin 010 402 4300
Faksi 010 402 4944
etunimi.sukunimi@apetit.fi
www.apetit.fi
Y-tunnus 2077043-2

Apetit Suomi Oy

Kaupalliset toiminnot
Upseerinkatu 1
PL 403, 02601 Espoo
Puhelin 010 402 4300
Faksi 010 402 4455

Mildola Oy

Satamatie 64
PL 21, 02401 Kirkkonummi
Puhelin 010 402 2300
Faksi 010 402 2311
etunimi.sukunimi@mildola.fi
www.mildola.fi
Y-tunnus 0116251-1

Avena Nordic Grain Oy

Upseerinkatu 1
PL 402, 02601 Espoo
Puhelin 010 402 02
Faksi 010 402 2500
etunimi.sukunimi@avena.fi
www.avena.fi
Y-tunnus 0989948-9

ZAO Avena St. Petersburg

1 Artillerijskaja str., Europa House
RU-191104 Pietari, Venäjä
Puhelin +7 812 718 8090
Faksi +7 812 718 8071

UAB Avena Nordic Grain

Odminių g. 9-9
LT-01122 Vilna, Liettuva
Puhelin. +370 5 243 0290
Faksi +370 5 243 0291

OÜ Avena Nordic Grain

Tehnika 3, Türi
EE-72213 Järvamaa, Viro
Puhelin. +372 5 038 151

Ylläpidämme toimipaikkatietoja
internet-sivuillamme
www.lannen.fi

